

GLORY OF DETACHMENT

वीतराग वैभव
वीतराग वैभव

GUNVANT BARVALIA

GLORY OF DETACHMENT વીતરાગ વૈભવ

સંપાદક : ગુણવંત બરવાળિયા

: પ્રકાશક :

સૌરાષ્ટ્ર કેસરી પ્રાણગુરુ જૈન ફિલોસોફિકલ એન્ડ
લીટરરી રીસર્ચ સેન્ટર
SPR જૈન કન્યાશાળા ટ્રસ્ટ, કામાલેન, ઘાટકોપર (વે.) મુંબઈ-૮૬
ફોન : (૦૨૨) ૨૫૧૨૫૬૫૮, ૫૧૬૩૪૩૪
૧૪૨૦૨૧૫૫૪૨

GLORY OF DETACHMENT વીતરાગ વૈભવ

Edited by :

Gunvant Barvalia

April-2005

પ્રેરક : પૂ. શ્રી 'ચંદ્રપ્રભ'

પ્રકાશન સૌજન્ય :

- સ્વ. ભૂપેન્દ્રભાઈ જીવરાજ મહેતાના સ્મરણાર્થે
હ. ચારુબેન જયેશભાઈ, નિકિતા નેહા
- ચંદ્રકાંત શીવલાલ શાહના ધર્મપત્ની અ.સૌ. સ્વ. સ્નેહલતાના
સ્મરણાર્થે હ. સમરતબેન શાહ, દીપક શાહ

પ્રકાશન :

સૌરાષ્ટ્ર કેસરી પ્રાણગુરુ જૈન ફિલોસોફિકલ
એન્ડ લીટરરી રીસર્ચ સેન્ટર
કામાલેન, ઘાટકોપર (વે.) મુંબઈ-૪૦૦ ૦૮૬

મૂલ્ય રૂ. ૧૦૦/-

પ્રાપ્તિસ્થાન : Adm. Office :

માનદ્ સંયોજક - ગુણવંત બરવાળિયા
SKPG જૈન ફિલોસોફિકલ એન્ડ લીટરરી રીસર્ચ સેન્ટર,
૧/૩૧૬, સિદ્ધિવિનાયક, હિંગવાલા લેન, ઘાટકોપર (ઈ.),
મુંબઈ-૭૫. ફોન : ૨૫૧૨ ૫૬૫૮.

મુદ્રણ વ્યવસ્થાપક :

સસ્તું પુસ્તક ભંડાર
ભટ્ટીની બારીમાં, ગાંધી રોડ પુલ નીચે, અમદાવાદ
ફોન : (૦૭૯) ૨૨૧૧૦૦૬૨

અનુક્રમણિકા

૧. મઙ્ગલ સૂત્ર

ગાથા ૧ થી ૧૧ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૫

૨. સંસારચક્ર સૂત્ર

ગાથા ૧૨ થી ૧૭ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૧

૩. મિથ્યાત્વ સૂત્ર

ગાથા ૧૮ થી ૨૧ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૪

૪. કર્મ સૂત્ર

ગાથા ૨૨ થી ૩૩ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૬

૫. રાગ-પરિહાર સૂત્ર

ગાથા ૩૪ થી ૪૨ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૨૨

૬. ધર્મ સૂત્ર

ગાથા ૪૩ થી ૬૪ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૨૭

૭. અહિંસા સૂત્ર

ગાથા ૬૫ થી ૭૬ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૩૮

૮. સંયમ સૂત્ર

ગાથા ૭૭ થી ૮૧ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૪૪

૯. અપ્રમાદ સૂત્ર

ગાથા ૮૨ થી ૧૦૦ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૫૨

૧૦. આત્મ સૂત્ર

ગાથા ૧૦૧ થી ૧૦૮ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૫૭

૧૧. મોક્ષમાર્ગ સૂત્ર

ગાથા ૧૦૯ થી ૧૧૮ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૬૧

૧૨. રત્નત્રય સૂત્ર

ગાથા ૧૧૯ થી ૧૨૮ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૬૭

૧૩. સમ્યગ્દર્શન સૂત્ર

ગાથા ૧૨૯ થી ૧૪૧ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૭૩

૧૪. સમ્યગ્જ્ઞાન સૂત્ર

ગાથા ૧૪૨ થી ૧૫૧ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૮૦

૧૫. સમ્યક્ચારિત્ર સૂત્ર

ગાથા ૧૫૨ થી ૧૫૮ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૮૫

૧૬. શ્રાવકધર્મ સૂત્ર

ગાથા ૧૫૯ થી ૧૭૩ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૮૮

૧૭. શ્રમણધર્મ સૂત્ર

ગાથા ૧૭૪ થી ૧૮૬ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૯૬

૧૮. વ્રત સૂત્ર

ગાથા ૧૮૭ થી ૧૯૩ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૦૩

૧૯. સમિતિ-ગુપ્તિ સૂત્ર

ગાથા ૧૯૪ થી ૨૧૩ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૦૭

૨૦. આવશ્યક સૂત્ર

ગાથા ૨૧૪ થી ૨૨૬ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૧૯

૨૧. તપ સૂત્ર

ગાથા ૨૨૭ થી ૨૫૪ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૨૭

૨૨. ધ્યાન સૂત્ર

ગાથા ૨૫૫ થી ૨૭૪ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૪૨

૨૩. અનુપ્રેક્ષા સૂત્ર

ગાથા ૨૭૫ થી ૨૯૨ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૫૩

૨૪. લેશ્યા સૂત્ર

ગાથા ૨૯૩ થી ૩૦૫ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૬૩

૨૫. ગુણસ્થાનક સૂત્ર

ગાથા ૩૦૬ થી ૩૨૮ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૭૦

૨૬. સંલેખના સૂત્ર

ગાથા ૩૨૯ થી ૩૩૮ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૮૪

૨૭. નિર્વાણ સૂત્ર

ગાથા ૩૩૯ થી ૩૪૪ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૮૯

૨૮. સમાપન

ગાથા ૩૪૫ થી ૩૫૧ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૯૨

૨૯. વંદન સૂત્ર

ગાથા ૩૫૨ થી ૩૫૪ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૯૬

૩૦. ધર્મ સૂત્ર

ગાથા ૩૫૫ થી ૩૫૭ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૧૯૮

૩૧. પંડિત સૂત્ર

ગાથા ૩૫૮ થી ૩૬૪ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૨૦૦

૩૨. જીવદયા અનુકંપા સૂત્ર

ગાથા ૩૬૫ થી ૩૬૮ □ દરેક પ્રાકૃત - ગુજરાતી - અંગ્રેજી - ૨૦૫

१. मङ्गल सूत्र

१. णमो अरिहंताणं । णमो सिद्धाणं । णमो आयरियाणं ।
णमो उवज्झायाणं । णमो लोए सव्व साहूणं ॥१॥

अर्हत्तो को नमस्कार ।
सिद्धो को नमस्कार ।
आचार्यो को नमस्कार ।
उपाध्यायो को नमस्कार ।
लोकवर्ती सर्व साधुओं को नमस्कार ।

१. मंगल सूत्र

१ अरिहंतोने नमस्कार.
सिद्धोने नमस्कार.
आचार्योने नमस्कार.
उपाध्यायोने नमस्कार.
लोकमां (रहेल) सर्व साधुओने नमस्कार.

1. MANGAL SOOTRA (AUSPICIOUS APHORISM)

SALUTATION TO ARIHANTS

SALUTATION TO SIDDHAS

SALUTATION TO ACHARYAS

SALUTATION TO UPADHYAYAS

SALUTATION TO ALL SAINTS/MONKS/ASCETICS-

- STAYING IN LOK (UNIVERSE)

GLORY OF DETACHMENT

२. एसो पंचणमोक्कारो, सब्ब पावप्पणासणो ।
मंगलाणं च सब्बेसिं, पढमं हवइ मंगलं ॥२॥

ये पांच नमस्कार सब पापों का नाश करने वाला और समस्त
मंगलों में प्रथम मंगल है ।

२. આ પાંચ નમસ્કાર, બધાં પાપોનો નાશ કરનાર અને બધાં મંગલોમાં
પ્રથમ મંગલ છે.

2. These five salutations are destroyer of all sins and
are first auspicious among all the auspices.

३-५. अरिहंता मंगलं । सिद्धा मंगलं । साहू मंगलं ।
केवलिपण्णत्तो धम्मो मंगलं ॥३॥

अरिहंता लोगुत्तमा । सिद्धा लोगुत्तमा । साहूलोगुत्तमा ।
केवलिपण्णत्तो धम्मोलोगुत्तमो ॥४॥

अरिहंते सरणं पव्वज्जामि । सिद्धे सरणं पव्वज्जामि ।
साहू सरणं पव्वज्जामि ।
केवलिपण्णत्तं धम्मं सरणं पव्वज्जामि ॥५॥

अर्हत् मंगल हैं । सिद्ध मंगल हैं । साधु मंगल हैं ।
 केवलि-प्रणीत धर्म मंगल है ।
 अर्हत् लोकोत्तम हैं । सिद्ध लोकोत्तम हैं । साधु लोकोत्तम हैं ।
 केवलि-प्रणीत धर्म लोकोत्तम है ।
 अर्हत् की शरण लेता हूँ । सिद्धों की शरण लेता हूँ ।
 साधुओं की शरण लेता हूँ ।
 केवलि-प्रणीत धर्म की शरण लेता हूँ ।

3-4. અરિહંત મંગલ છે. સિદ્ધ મંગલ છે. સાધુ મંગલ છે, કેવલી પ્રરૂપિત ધર્મ મંગલ છે.

અરિહંત લોકોત્તમ છે. સિદ્ધ લોકોત્તમ છે. સાધુ-લોકોત્તમ છે. કેવલી પ્રરૂપિત ધર્મ લોકોત્તમ છે.

અરિહંતોનું શરણ લઉં છું. સિદ્ધોનું શરણ લઉં છું. સાધુઓનું શરણ લઉં છું.

કેવલી-પ્રરૂપિત ધર્મનું શરણ લઉં છું.

3-5. Arihant is auspicious. Siddhas (liberated souls) are auspicious. Monks are auspicious (and) the Religion sermoned by Kewali - (perfectionist in knowledge) is auspicious.

Arihant is the best in universe, Siddha (liberated souls) is the best in universe, Monk is the best in the universe (and) the Religion sermoned by kewali is the best in universe.

(I) Surrender to Arihant, surrender to Siddha (liberated soul), surrender to Monk, surrender to Religion, sermoned by Kewali.

६. उसभमजियं च वंदे, संभवमभिणंदणं च सुमइं च ।
पउमप्पहं सुपासं, जिणं च चंदप्पहं वंदे ॥६॥

मैं १. ऋषभ, २. अजित, ३. सम्भव, ४. अभिनन्दन, ५. सुमति,
६. पद्मप्रभु, ७. सुपाश्व तथा ८. चन्द्रप्रभु को वन्दन करता हूँ ।

५. हुं १. ऋषभ, २. अजित, ३. संभव, ४. अभिनंदन, ५. सुमति,
६. पद्मप्रभु, ७. सुपाश्व तथा ८. चंद्रप्रभुने वंदन करुं छुं.

6. I am saluting to (1) Rushabha, (2) Ajita,
(3) Sambhava, (4) Abhinandana, (5) Sumati,
(6) Padma Prabhu, (7) Suparswa & (8) Chandra
Prabhu.

७. सुविहिं च पुष्पदंतं, सीयल सेयंस वासुपुज्जं च ।
विमलमणंतं च जिणं, धम्मं संतिं च वंदामि ॥७॥

मैं ९. सुविधि (पुष्पदन्त), १०. शीतल, ११. श्रेयांस,
१२. वासुपूज्य, १३. विमल, १४. अनन्त, १५. धर्म, १६.
शान्ति को वन्दन करता हूँ ।

७. हुं ९. सुविधि (पुष्पदंत), १०. शीतल, ११. श्रेयांस, १२.
वासुपूज्य, १३. विमल, १४. अनंत १५. धर्म, १६.
शान्तिनाथने वंदन करुं छुं.

7. I am saluting to 9. Suvidhi (Pushpadanta),
10. Sheetal, 11. Shreyans - 12. Vasupoojya,
13. Vimala, 14. Ananta, 15. Dharma,
16. Shantinath.

८. 'कुंथुं अरं च मल्लिं, वंदे मुणिसुव्वयं नमि जिणं च ।
 वंदामि रिद्धणेमिं, पासं तह वड्डमाणं च ॥८॥
 मैं १७. कुन्थु, १८. अर, १९. मल्लि, २०. मुनिसुव्रत, २१.
 नमि, २२. अरिष्टनेमि, २३. पार्श्व तथा २४. वर्धमान -
 इन चौबीस तीर्थंकरों को वन्दन करता हूँ ।

८. हुं १७. कुन्थु, १८. अर, १९. मल्लि, २०. मुनिसुव्रत, २१.
 नमि, २२. अरिष्टनेमि, २३. पार्श्व, २४. वर्धमान - ओम योवीस
 तीर्थंकरोने वंदन करुं छुं.

8. I am saluting to 17. Kunthu, 18. Ara, 19. Malli, 20.
 Munisuvrata, 21. Nami, 22. Arista-Nemi,
 23. Parswa, 24. Vardhamana – these Twenty Four
 24-Tirthankaras.

९. चंदेसु णिम्मलयरा आइच्चेसु अहियं पयासयरा ।
 सायरवरगंभीरा, सिद्धा सिद्धिं मम दिसंतु ॥९॥
 चन्द्र से अधिक निर्मल, सूर्य से अधिक प्रकाशमान और सागर
 की भाँति गम्भीर सिद्ध भगवान् मुझे सिद्धि प्रदान करे ।
 ९. यंद्रथी वधु निर्मल, सूर्यथी वधारे प्रकाशमान अने सागर जेवा
 गंभीर सिद्ध भगवान् मने सिद्धि प्रदान करे (आपे.)

9. May Siddhas (liberated souls) award me
 with liberation, who are purer than moon,
 brighter/more illuminated than sun and
 unfathomable like ocean.

૧૦. જય વીયરાય ! જગગુરુ ! હોડ મમ તુહ પભાવઑ ભયવં !
ભવણિવ્વેઑ મગ્ગાણુસારિયા ઇદ્ધફલસિદ્ધી ॥૧૦॥

હે વીતરાગ ! હે જગદ્ગુરુ ! હે ભગવન્ ! આપકે પ્રભાવ સે
મુદ્ધે સંસાર સે વિરક્તિ, મોક્ષમાર્ગ કા અનુસરણ તથા ઇષ્ટફલ
કો પ્રાપ્તિ હોતી રહે ।

૧૦. હે વીતરાગ ! હે જગતગુરુ ! હે ભગવાન ! આપની કૃપાથી
મને સંસારથી વિરક્તિ, મોક્ષમાર્ગનું અનુસરણ તથા ઇષ્ટફળની
પ્રાપ્તિ થતી રહે.

10. Oh Detached ! Oh world preceptor ! Oh Lord !
with your grace, I continue to attain detachment
from worldly pleasures, following of path of
Liberation, and desirable Results (Fruits).

૧૧. જમલ્લીણા જીવા, તરંતિ સંસારસાયરમણંતં ।
તં સવ્વજીવસરણં, ણંદદુ જિણસાસણં સુદરં ॥૧૧॥

જિસમેં લીન હોકર જીવ અનન્ત સંસાર-સાગર કો પાર કર
જાતે હૈં તથા જો સમસ્ત જીવોં કો લિએ શરણભૂત હૈ, વહ
જિનશાસન ચિરકાલ તક સમૃદ્ધ રહે ।

૧૧. જેમાં લીન બનીને જીવ, અનંત સંસાર-સાગરને તરી જાય છે
તથા જે સમસ્ત જીવસૃષ્ટિને માટે શરણભૂત છે, એવું જિનશાસન
ચિરકાળ સુધી સમૃદ્ધ રહે.

11. By concentrating on these, a soul can swim
across the eternal ocean of world (i.e. cycle of
Life & Death) and one who is a place to
surrender for entire living world, let such
regime of jina gloriously last for eternal
time span.

૨. સંસારચક્ર સૂત્ર

૧૨. અધુવે અસાસયમ્મિ, સંસારમ્મિ દુક્ખ-પડરાણે ।
કિં નામ હોજ્જ તં કમ્મયં, જેનાઽહં દુગ્ગહં ન ગચ્છેજ્જા ? ॥૧॥
- અધુવ, અશાશ્વત ઓર દુઃખ - બહુલ સંસાર મેં ંસા કૌન-
સા કર્મ હૈ, જિસસે મેં દુર્ગતિ મેં ન જાઁ ।

૨. સંસારચક્ર સૂત્ર

૧૨. અધુવ, અશાશ્વત અને દુઃખથી ભરેલા આ સંસારમાં,
એવું કયું કર્મ છે, જેનાથી હું દુર્ગતિમાં ન જાઉં.

2. SANSARCHAKRA SOOTRA

12. In this world, which is unlasting, non-eternal, and full of miseries, which is the deed by committing that I do not get bad mode of life.

૧૩. ઁણમિત્તસુકલા બહુકાલદુકલા, પગામદુકલા અણિગામસુકલા ।
સંસારમોકલસસ વિપલ્લભૂયા, ઁાણી અણત્થાણ ઁ કામભોગા ॥૨॥

યે કામ-ભોગ ક્ષણભર સુલ ઓર ચિરકાલ તલ દુઃલ દેને લાલે
હૈં, બહુત દુઃલ ઓર થોડા સુલ દેને લાલે હૈં, સંસાર-મુલ્તિ કે
વિરોધી ઓર અનર્થો કી લાન હૈં ।

૧૩. કામ-ભોગ ક્ષણ માટે સુખ આપતાર અને ચિરકાળ સુધી દુઃખ
આપતાર છે, ખૂબ દુઃખ અને થોડું સુખ આપતાર છે, સંસાર-
મુલ્તિના વિરોધી અને અનર્થોની ખાણ છે.

13. Sensual pleasures result in momentary happiness followed by long lasting miseries, plenty of pains against meagre comforts, anti liberation from worldly bondages and a mine of untowards.

૧૪. સુદ્ધવિ મગ્ગિજ્જંતો, કત્થ વિ કેલીઈ નત્થિ જહ સારો ।
 ઇદિઅવિસણ્ણ સુહં, નત્થિ સુહં સુદ્ધ વિ ગવિદ્ધં ॥૩॥

બહુત ખોજને પર મી જૈસે કેલે કે પેડ મેં કોઈ સાર દિખાઈ નહીં દેતા, વૈસે હી ઇન્દ્રિય-વિષયોં મેં મી કોઈ સુખ દિખાઈ નહીં દેતા ।

૧૪. બહુ શોધવા છતાં જેમ કેળતા ઝાડમાંથી કોઈ સાર મળતો નથી, તેમ ઇન્દ્રિયતા વિષયમાં પણ કોઈ સુખ જોવા મળતું નથી.

14. As, despite thorough search, no substance is available from banana plantation, similarly no happiness is seen in sensual subjects.

૧૫. જહ કચ્છુલ્લો કચ્છું, કંઙયમાણો દુહં મુણ્ણ સુક્ખં ।
 મોહાતુરા મણુસ્સા, તહ કામદુહં સુહં ચિંતિ ॥૪॥

ખુજલી કા રોગી જૈસે ખુજલાને પર દુઃખ કો મી સુખ માનતા હૈ, વૈસે હી મોહાતુર મનુષ્ય કામજન્ય દુઃખ કો સુખ માનતા હૈ ।

૧૫. જેવી રીતે ખસતો રોગી, ખંજવાળથી થતાં દુઃખને પણ સુખ માને છે, એવી રીતે મોહાતુર માનવી, કામથી જન્મતાં દુઃખને પણ સુખ માને છે.

15. The way in which a person suffering from boils feels illusive comforts in the pain resulting from scratching the itches, in the same manner, a person full of attachment, in Pains feels illusive pleasure arising out of sexual activities.
 (Sensual pleasure)

१६. जाणिज्जइ चिन्तिज्जइ, जम्मजरामरणसंभवं दुक्खं ।
न य विसएसु विरज्जई, अहो सुबद्धो कवडगंठी ॥५॥

जीव जन्म, जरा (बुढ़ापा) और मरण से होने वाले दुःख को जानता है, उसका विचार भी करता है, किन्तु विषयों से विरक्त नहीं हो पाता । अहो ! माया की गाँठ कितनी सुदृढ़ होती है ।

१५. જીવ જન્મ, જરા (વૃદ્ધાવસ્થા) અને મરણથી થતાર દુઃખને જાણે છે, એનો વિચાર પણ કરે છે, પરંતુ વિષયોથી મુક્તિ મેળવી શકતો નથી. અરે ! માયાની ગાંઠ કેવી સુદૃઢ હોય છે.

16. A soul is aware of the pains arising from Birth, old age, & death, also applies thought to it, but fails to get rid of sensual pleasures. Oh ! bondage of deceptive love is so tight to unfold.

१७. जम्मं दुक्खं जरा दुक्खं, रोगा य मरणाणि य ।
अहो दुक्खो हु संसारो, जत्थ कीसन्ति जंतवो ॥६॥

जन्म दुःख है, जरा दुःख है, रोग और मृत्यु दुःख है । अहो ! संसार दुःख ही है, जिसमें जीव क्लेश पा रहा है ।

૧૭. જન્મ દુઃખ છે, જરા દુઃખ છે, રોગ અને મૃત્યુ દુઃખ છે. અરે ! સંસાર દુઃખ જ છે અને તેમાં જીવ ક્લેશ પ્રાપ્ત કરે છે.

17. Birth is painful, old age is miserable, ailment and death is full of agony. Oh ! This world is nothing but pain in which the soul gets only disturbing experience.

૩. મિથ્યાત્વ સૂત્ર

૧૮. હા ! જહ મોહિયમણા, સુગ્ગઢમગ્ગં અજાણમાણેણં ।
 भीमे भवकंतारे, सुचिरं भमियं भयकरम्मि ॥१॥
- હા ! ખેદ છે કે સુગતિ કા માર્ગ ન જાનને કે કારણ મૈં મૂઢમતિ
 ભયાનક તથા ઘોર ભવ-વન મૈં ચિરકાલ તક ભ્રમણ કરતા રહા ।

૩. મિથ્યાત્વ સૂત્ર

૧૮. હા, એ દુખની વાત છે કે સુગતિનો માર્ગ ન જાણવાને કારણે
 હું મૂઢમતિ (મૂર્ખ) ભયાનક તથા ઘોર ભવ વનમાં લાંબા સમય
 સુધી ભટકતો રહ્યો છું.

૩. SOOTRA OF 'FALSE BELIEF' (MITHYATVA)

18. Yes, it is a matter of grief, by not knowing the path of better form of life, I, the person with blocked senses, am roaming, (Wandering) in deep forest of various forms modes of dreadful life for a continuous long period.

૧૯. મિચ્છત્તં વેદંતો જીવો, વિવરીયદંસણો હોઈ ।
 ण य धम्मं रोचेदि हु, महुरं पि रसं जहा जरिदो ॥२॥
- જો જીવ મિથ્યાત્વ સે ગ્રસ્ત હોતા છે उसकी दृष्टि विपरीत हो
 जाती है । उसे धर्म भी रुचिकर नहीं लगता, जैसे ज्वरग्रस्त
 मनुष्य को मीठा रस भी अच्छा नहीं लगता ।
૧૯. જે જીવ મિથ્યાત્વથી પીડિત હોય છે તેની દૃષ્ટિ વિપરીત થઈ
 જાય છે. એને ધર્મ પણ પ્રિય લાગતો નથી, જેવી રીતે તાવથી
 પીડાતા માનવીને મીઠો રસ પણ સારો લાગતો નથી.

19. A soul which is suffering from false belief is getting its perception in a perversed manner. As a result, it dislikes even religion or spirituality, just like a patient suffering from fever does not like even sweet taste.

૨૦. મિચ્છત્તપરિણદપ્પા, તિવ્વકસાણ સુટ્ઠુ આવિટ્ઠો ।
જીવં દેહં એકકં, મણ્ણંતો હોદિ બહિરપ્પા ॥૩॥

મિથ્યાત્વગ્રસ્ત જીવ તીવ્ર કષાય સે આવિષ્ટ હોકર જીવ ઔર શરીર કો એક માનતા હૈ । વહ બહિરાત્મા હૈ ।

૨૦. મિથ્યાત્વથી પીડિત જીવ તીવ્ર કષાયના પ્રભાવથી જીવ અને શરીરને એક માને છે. તે બહિરાત્મા છે.

20. A Soul suffering from false belief, under influence (grip) of acute/intensive anger, pride, deceit & greed, does not differentiate between a body & soul. It is a soul with outward leaning.

૨૧. જો જહવાયં ન કુણ્ઠ, મિચ્છાદિટ્ઠી તઓ હુ કો અન્ના ।
વહ્હુ ય મિચ્છત્તં, પરસ્સ સંકં જણેમાણો ॥૪॥

જો તત્ત્વ-વિચાર કે અનુસાર નહીં ચલતા, ડસસે બડા મિથ્યાદૃષ્ટિ ડૂસરા કૌન હો સકતા હૈ ? વહ ડૂસરોં કો શંકાશીલ બનાકર અપને મિથ્યાત્વ કો બઢાતા રહતા હૈ ।

૨૧. જે તત્ત્વવિચાર મુજબ નથી જીવતો, એનાથી મોટો મિથ્યાદૃષ્ટિ બીજું કોણ હોઈ શકે છે ? તે બીજાને શંકાશીલ બનાવીને પોતાના મિથ્યાત્વને વિકસાવતો હોય છે.

21. Who else can be more false perceptionist than one who does not live in accordance with substantive thoughts/guidance ? He develops- (intensifies) his false perception by making others doubtful or by creating doubts in others' mind.

૪. કર્મ સૂત્ર

૨૨. જં જં સમયં જીવો, આવિસદ્ધિ જેણ જેણ ભાવેણ ।
સો તંમિ તંમિ સમયે, સુહાસુહં બંધણ કમ્મં ॥૧॥

જિસ સમય જીવ જૈસે ભાવ કરતા હૈ, વહ ઉસ સમય વૈસે હી શુભ-અશુભ કર્મોં કા બન્ધ કરતા હૈ ।

૪. કર્મ સૂત્ર

૨૨. જે સમયે જીવ જેવો ભાવ ધારે છે, તે એ સમયે એવાં જ શુભ-અશુભ કર્મોંનો બંધ બાંધે છે.

4. KARMA SOOTRA

22. Bondage of Auspicious or Inauspicious karmas takes place the moment one indulges in such thoughts.

૨૩. ન તસ્સ દુઃખં વિભયન્તિ નાદિઓ, ન મિત્તવગ્ગા ન સુયા ન બંધવા ।
એકો સયં પચ્ચણુહોદ્ધિ દુઃખં, કત્તારમેવ અણુજાદિ કમ્મ ॥

જાતિ, મિત્ર-વર્ગ, પુત્ર ઓર બાન્ધવ ઉસકા દુઃખ નહીં બંટા સકતે । વહ સ્વયં અકેલા દુઃખ કા અનુભવ કરતા હૈ । ક્યોંકિ કર્મ કર્તા કા અનુગમન કરતા હૈ ।

૨૩. જ્ઞાતિ, મિત્રો, પુત્ર અને ભાઈ, એના દુઃખમાં ભાગ પડાવી શકતા નથી. તે જાતે એકલો જ દુઃખનો અનુભવ કરે છે. કારણ કે કર્મ કર્તાને અનુસરે છે.

23. None of community fellows, friends, son or brother can share his unhappiness/grief/miseries. He (one) has to bear (experience) fruits of his own deeds alone. For, karma follow its maker/doer/(કર્તા)

૨૪. કમ્મં ચિણંતિ સવસા, તસ્સુદયમ્મિ ઉ પરવ્વસા હોંતિ ।
રુક્ખં દુરુહ્હ સવસો, વિગલહ સ પરવ્વસો તત્તો ॥૩॥

જીવ કર્મ બાંધને મેં સ્વતંત્ર છે, પરંતુ उस કર્મ का उदय होने पर भोगने में उसके अधीन हो जाता है । जैसे कोई पुरुष स्वेच्छा से वृक्ष पर तो चढ़ जाता है, किन्तु प्रमादवश नीचे गिरते समय परवश हो जाता है ।

૨૪. જીવ કર્મ બંધનમાં સ્વતંત્ર છે, પણ એ કર્મનો ઉદય થવાથી એને ભોગવવામાં એને આધીન થઈ જાય છે. જેવી રીતે કોઈ પુરુષ સ્વેચ્છાએ ઝાડ ઉપર ચડી તો જાય છે, પરંતુ પ્રમાદવશ નીચે પડતી વેળાએ પરવશ થઈ જાય છે.

24. A soul is free to commit bondage of Karmas but when such deeds (karmas) mature/ripe to give their fruits/consequences, (results) one has to bear them by surrendering (compulsorily), them as one can climb a tree Just at, his own will, but if he neglects, while falling down, sufferings that occur, he has no option but to bear them helplessly.

૨૫. કમ્મવસા ખલુ જીવા, જીવવસાં કહિંચિ કમ્માં ।
કત્થહ ધણિઓ બલવં, ધારણિઓ કત્થઈ બલવં ॥૪॥

કહીં જીવ કર્મ કે અધીન હોતે હૈં તો કહીં કર્મ જીવ કે અધીન હોતે હૈં । जैसे कहीं ऋण देते समय तो धनी बलवान् होता है तो कहीं ऋण लौटाते समय कर्जदार बलवान् होता है।

૨૫. ક્યારેક જીવ કર્મને આધીન હોય છે તો ક્યારેક કર્મ જીવને અધીન થઈ જાય છે. જેવી રીતે ક્યારેક ધન આપતી વેળાએ ધનિક બળવાન હોય છે તો ક્યારેક ધન ચૂકવતી વેળાએ કર્જદાર બળવાન હોય છે.

25. Sometimes a soul is dependent on karmas whereas, at times Karmas are dependent on soul. In certain situations the person giving money (lender) is rich and stronger whereas a debtor is stronger while repaying the debt.

૨૬. કમ્મં પુણ્ણં પાવં, હેઠુ તેસિં ચ હોંતિ સચ્છિદરા ।
મંદકસાયા સચ્છા, તિવ્વકસાયા અસચ્છા હુ ॥૫॥

કર્મ દો પ્રકાર કા હૈ - પુણ્યરૂપ ઓર પાપરૂપ । પુણ્યકર્મ કે બન્ધ કા હેતુ સ્વચ્છ યા શુભ ભાવ હૈ ઓર પાપકર્મ કે બન્ધ કા હેતુ અસ્વચ્છ યા અશુભ ભાવ હૈ । મન્દકષાયી જીવ શુભ ભાવ વાલે હોતે હૈ તથા તીવ્ર કષાયી જીવ અશુભ ભાવ વાલે ।

૨૬. કર્મતા બે પ્રકાર છે - પુણ્યરૂપ અને પાપરૂપ. પુણ્યકર્મતા બંધતો હેતુ સ્વચ્છ કે શુભ ભાવ છે અને પાપકર્મતા બંધતો હેતુ અસ્વચ્છ કે અશુભ ભાવ છે, મંદ કષાયી જીવ શુભ ભાવવાળો હોય છે અને તીવ્ર કષાયી જીવ અશુભ ભાવ ધરાવે છે.

26. Karmas are of two types. Auspicious (good deeds) and inauspicious (Bad deeds). The cause of auspicious bondages - is pure and good feelings whereas cause of inauspicious bondages is malice and bad feelings. A soul with meagre feelings of anger, pride, deceipt and greed is always having good intensions as against soul with bitter feelings of such anger, pride deceipts & greed having bad/inauspicious intensions. (reflections)

૨૭. રાગદ્વેષપમત્તો, ઇંદિયવસઓ કરેઝ કમ્માઝં ।
આસવદારેહિં અવિ-ગુહેહિં તિવિહેણ કરણેણં ॥૬॥

રાગ-દ્વેષ સે પ્રમત્ત બના જીવ ઇન્દ્રિયાધીન હોતા હૈ । ઉસકે આસ્રવદ્વાર (કર્મદ્વાર) બરાબર ખુલે રહને કે કારણ મન-વચન-કાયા કે દ્વારા નિરન્તર કર્મ કરતા રહતા હૈ ।

૨૭. રાગ-દ્વેષથી પ્રમાદી બનેલ જીવ ઇન્દ્રિયને આધીન હોય છે. એના આસ્રવદ્વાર (કર્મદ્વાર) ઉઘાડાં રહેવાને કારણે મન-વચન-કાયાથી નિરંતર કર્મ કરતો રહે છે.

27. A soul who becomes negligent due to attachment and aversions is slave of senses. He is open to the influx of karmas and because of that constantly indulges in bondage of karmas through thoughts, speeches and actions (deeds).

૨૮. આસવદારેહિં સયા, હિંસાઈએહિં કમ્મમાસવડ્ ।
જહ નાવાડ્ વિળાસો, છિદ્દેહિં જલં ઉયહિમજ્જો ॥૭॥

હિંસા આદિ આસ્રવદ્વારોં સે સદા કર્મોં કા આસ્રવ (આગમન) હોતા રહતા હૈ, જૈસે કિ સમુદ્ર મેં જલ કે આને સે છિદ્ર-યુક્ત નૌકા ડૂબ જાતી હૈ ।

૨૮. હિંસા વગેરે આસ્રવદ્વારોથી હંમેશાં કર્મોનું આગમન થતું રહે છે, જે રીતે સમુદ્રના જળના આવવાથી કાણાવાળી નાવ ડૂબી જાય છે.

28. Influx of karmas takes place through a passage when one indulges in violence etc. It is similar to a situation where a ship or boat sinks when it permits (allows) sea-water to enter through its loopholes.

૨૯. રુંધિયછિદ્દસહસ્સે, જલજાળે જહ જલં તુ ણાસવદિ ।
મિચ્છતાઈ-અભાવે, તહ જીવે સંવરો હોઈ ॥૮॥

જૈસે જલયાન કે હજારોં છેદ બન્ધ કર દેને પર ઉસમેં પાની પ્રવેશ નહીં કરતા, વૈસે હી મિથ્યાત્વ આદિ કે દૂર હો જાને પર જીવ મેં સંવર (કર્મ-નિરોધ) હોતા હૈ ।

૨૯. જેવી રીતે જલયાન(વહાણ)નાં હજારો છિદ્રો બંધ કરવાથી એમાં પાણી આવી શકતું નથી, તેવી રીતે મિથ્યાત્વ વગેરે દૂર થવાથી જીવ સંવર કરે છે.

29. As by plugging thousands of loopholes of a boat water does not enter it, Similarly by eliminating false perception a soul controls/checks influx of karmas.

૩૦. સવ્વભૂયઽપ્પભૂયસ્સ, સમ્મં ભૂયાઈં પાસઓ ।
પિહિયાસવસ્સ દંતસ્સ, પાવં કમ્મં ન બંધઈં ॥૧॥

જો સમસ્ત પ્રાણિયોં કો આત્મવત્ દેખતા હૈં ઓર જિસને કર્માસ્ત્રવ કૈં સારૈં દ્વાર બન્દ કર દિયૈં હૈં, ડસ સંયમી કો પાપકર્મ કા બન્ધ નહીં હોતા ।

૩૦. જે બધાં પ્રાણીઓને પોતાની સમાન જુઓ છે અને જેણે કર્માસ્ત્રવના બધાં દ્વાર બંધ કરી દીધાં છે, એવા સંયમીને પાપકર્મનો બંધ થતો નથી.

30. One who treats all souls alike and who has shut the doors for the influx of karmas, such self controlled soul does not have (cause) bondage of sinful deeds (karmas).

૩૧. સેનાવડ્ઢિમ્મિ ણિહણ, જહા સેના પણસ્સઈં ।
ંવં કમ્માણિ ણસ્સંતિ, મોહણિજ્જે ઁયં ગણ ॥૧૦॥

જૈસૈ સેનાપતિ કૈં મારૈં જાનૈં પર સેના નષ્ટ હો જાતી હૈ, વૈસૈ હી ંક મોહનીય કર્મ કૈં ક્ષય હોનૈં પર સમસ્ત કર્મ સહજ હી નષ્ટ હો જાતૈ હૈં ।

૩૧. જેવી રીતૈ સેનાપતિના મરી જવાથી સેના નાશ પામૈ છે, એવી જ રીતૈ ંક મોહનીય કર્મના નાશથી બધાં જ કર્મા સહજ રીતૈ નાશ પામૈ છે.

31. On death of (killing) the commander, the army perishes. In the same manner on elimination of 'Mohaniya Karma', rest of the (seven) karmas are automatically destroyed.

३२-३३. नाणस्सावरणिज्जं दंसणावरणं तहा ।
वेयणिज्जं तहा मोहं, आउकम्मं तहेव य ॥११॥
नामकम्मं च गोयं च, अंतरायं तहेव य ।
एवमेयाइं कम्माइं, अट्टेव उ समासओ ॥१२॥

ज्ञानावरण, दर्शनावरण, वेदनीय, मोहनीय, आयु, नाम (देह-भेद), गोत्र (कुलभेद) और अन्तराय - संक्षेप में ये आठ कर्म हैं ।

32-33. ज्ञानावरणीय, दर्शनावरणीय, वेदनीय, मोहनीय, आयु, नाम (देहभेद) गोत्र (कुलभेद) અને અંતરાય - એમ આઠ કર્મ છે.

32-33. Jnanavarniya Darshanavarniya, Vedaniya, Mohaniya, Ayushya (Longevity) Naam (Variation in Bodies), Gotra (Variation in Family background) and Antaraya are the Eight types of Karmas.

૫. રાગ-પરિહાર સૂત્ર

૩૪. રાગો ય દોસો વિ ય કમ્મબીયં, કમ્મં ચ મોહપ્પભવં વયંતિ ।
કમ્મં ચ જાઈ મરણસ્સ મૂલં, દુક્ખં ચ જાઈમરણં વયંતિ ॥૧॥

રાગ ઓર દ્વેષ કર્મ કે બીજ હૈં । કર્મ મોહ સે ઉત્પન્ન હોતા હૈ । વહ જન્મ-મરણ કા મૂલ હૈ । જન્મ-મરણ કો દુઃખ કા મૂલ કહા ગયા હૈ ।

૫. રાગ-પરિહાર સૂત્ર

૩૪. રાગ અને દ્વેષ કર્મતાં બી છે. કર્મ મોહથી ઉત્પન્ન થાય છે.
તે જન્મ-મરણનું મૂળ છે. જન્મ-મરણને દુઃખનું મૂળ છે.

5. RAAG-PARIHAR SOOTRA

34. Attachment and aversions are seeds of karmas. Karmas are formed through illusive attachment, which is the root cause of births and deaths, which, in turn, are root cause of miseries.

૩૫. ન વિ તં કુણ્ઙ અમિત્તો, સુટ્ટુ વિ ય વિરાહિઓ સમન્થો વિ ।
જં દો વિ અનિગ્ગહિયા, કરંતિ રાગો ય દોસો ય ॥૨॥

અત્યન્ત તિરસ્કૃત સમર્થ શત્રુ ભી ઉતની હાનિ નહીં પહુંચાતા,
જિતની અનિગૂહીત/અનિયંત્રિત રાગ ઓર દ્વેષ પહુંચાતે હૈં ।

૩૫. અતિશય તિરસ્કાર પામેલ સમર્થ શત્રુ પણ એટલું નુકસાન નથી કરતો, જેટલું અનિયંત્રિત રાગ અને દ્વેષ કરે છે.

35. A powerful enemy, who is intensively humiliated, does not cause that much harm/damage which is caused by uncontrolled attachment & aversion.

૩૬. ન ય સંસારમ્મિ સુહં, જાઙ્ગરામરણદુઃખગહિયસ્સ ।
જીવસ્સ અત્થિ જમ્હા, તમ્હા મુક્ખો ઉવાદેઓ ॥૩॥

ઇસ સંસાર મેં જન્મ, જરા ઓર મરણ કે દુઃખ સે ગ્રસ્ત જીવ
કો કોઈ સુખ નહીં હૈ । અતઃ મોક્ષ હી ઉપાદેય હૈ ।

૩૬. આ સંસારમાં જન્મ, જરા અને મરણના દુઃખથી દુઃખી જીવને
કંઈ સુખ નથી. તેથી મોક્ષ જ ઉપાદેય છે.

36. No soul is happy, who is suffering from
miseries of birth, oldage and death in this world
and that is why only liberation is worth attaining.

૩૭. જઙ્ગ તં ઇચ્છસિ ગંતું, તીરં ભવસાયરસ્સ ઘોરસ્સ ।
તો તવસંજમભંડં, સુવિહિય ! ગિણ્હાહિ તૂરંતો ॥૪॥

યદિ તૂ ઘોર ભવસાગર કે પાર જાના ઇચ્છતા હૈ, તો હે
સુવિહિત ! શીઘ્ર હી તપ-સંયમ રૂપી નૌકા કો ગ્રહણ કર ।

૩૭. હે સમજદાર ! તું જો ભયંકર ભવસાગર તરી જવાની ઇચ્છા
રાખતો હો તો જલદી તપ-સંયમરૂપી નૌકાની સહાય લઈ લે.

37. Oh enlightened ! If you are desirous of swimming
across the dreadful ocean of various life-spans,
you at-once exercise self control and board
boat of Austerity & Restraint.

૩૮. કામાણુગિદ્ધિષ્પભવં ચુ દુઃખં, સવ્વસ્સ લોગસ્સ સદેવગસ્સ ।
જં કાઙ્કયં માણસિયં ચ કિંચિ, તસ્સંતગં ગચ્છહી વીયરાગો ॥૫॥

સર્વ લોક અને દેવતાઓં કા જો કુછ કાચિક અને માનસિક દુઃખ હૈ, વહ કામ-ભોગોં કી સતત અભિલાષા સે ઉત્પન્ન હોતા હૈ । વીતરાગી ઉસ દુઃખ કા અન્ત પા જાતા હૈ ।

૩૮. બધાં લોકો અને દેવોને કાચિક અથવા માનસિક જે દુઃખો ભોગવવાં પડે છે, તે કામભોગોની અભિલાષાથી જન્મે છે. વીતરાગી એ દુઃખોથી મુક્તિ મેળવી લે છે.

38. All souls, whether they are of human beings or deities (heavenly beings) etc. are subjected to miseries caused by body or mind, born out of constant desire of sensual pleasures. Detached souls get rid of such sufferings.

૩૯. જેણ વિરાગો જાયહી, તં તં સવ્વાયરેણ કરણિજ્જં ।
મુચ્ચહી હુ સસંવેગી, અણંતવો હોહી અસંવેગી ॥૬॥

જિસસે વિરાગ ઉત્પન્ન હોતા હૈ, ઉસકા આદરપૂર્વક આચરણ કરના યાહિયે । વિરક્ત વ્યક્તિ સંસાર-બંધન સે છૂટ જાતા હૈ અને આસક્ત વ્યક્તિ કા સંસાર અનન્ત હોતા જાતા હૈ ।

૩૯. જેનાથી વૈરાગ્ય જન્મે તેનું આદરથી આચરણ કરવું જોઈએ. વૈરાગી સંસાર-બંધનમાંથી મુક્ત થઈ જાય છે અને રાગી વ્યક્તિનો સંસાર અનંત થતો જાય છે.

39. One should practice, with respect, such rituals causing detachment. A detached soul liberates itself of bondage of world, as against attached soul, who adds to the worldly life span infinitely.

४०. एवं संसंकप्पविकप्पणासुं, संजायई समयमुवट्ठियस्स ।
अत्थे य संकप्पयओ तओ से, पहीयए कामगुणेषु तण्हा ॥७॥

‘राग-द्वेषमूलक संकल्प-विकल्प ही सब दोषों के मूल हैं, इन्द्रिय-विषय नहीं’ - जो इस प्रकार का संकल्प करता है, उसके मन में समता उत्पन्न होती है । उससे उसकी काम-गुणों में होने वाली तृष्णा क्षीण हो जाती है ।

४०. ‘राग-द्वेषजन्य संकल्प-विकल्प જ બધા દોષનું મૂળ છે, ઇન્દ્રિય-વિષય નહિ.” જે કોઈ આવું વિચારે છે, તેના મનમાં સમતા જન્મે છે. પરિણામે, એની કામગુણોમાં થતી તૃષ્ણા ક્ષીણ થઈ જાય છે.

40. One root cause of all evils is aspiration full of attachment and aversions and not sensual subjects. Those who think & believe that, equanimity is born in them. Consequently his greed for sensual pleasures is eliminated.

४१. भावे विरक्तो मणुओ विसोगो, एएण, दुक्खोहपरंपरेण ।
न लिप्पई भवमज्झे वि संतो, जलेण वा पोक्खरिणी-पलासं ॥८॥

भाव से विरक्त मनुष्य शोक-मुक्त बन जाता है । जैसे कमलिनी का पत्र जल में लिप्त नहीं होता, वैसे ही वह संसार में रहकर भी दुःखों की परम्परा से लिप्त नहीं होता ।

૪૧. ભાવથી પર વ્યક્તિ શોકથી મુક્ત થઈ જાય છે. જેવી રીતે કમળ જળમાં રહેવા છતાં ભીનું થતું નથી, એવી રીતે જ તે સંસારમાં રહેવા છતાં દુઃખોની પરંપરાથી દુઃખી થતો નથી.

41. A person who is detached of feelings, gets rid of sorrow. It is like a lotus, despite, staying (remaining) in tank/pond, remains (keeps) free from the influence of water (does not get wet). In the same manner, the person, though externally appears to be a worldly man, is detached, from within and does not get effected by spate of miseries.

૪૨. સમિક્ષ પંડિતે તમ્હા, પાસજાઈપહે બહૂ ।
અપ્પણા સચ્ચમેસેજ્જા, મેત્તિ ભૂણ્ણ કપ્પણ ॥૧॥

इसलिए ज्ञानी अनेकविध पाश या बन्धनों की, जो कि जन्म-मरण के कारण हैं, समीक्षा करके स्वयं सत्य की खोज करे और सब प्राणियों के प्रति मैत्री-भाव रखें ।

૪૨. તેથી જ જ્ઞાની અનેક પ્રકારના અવરોધ અને બંધન જે જન્મ-મરણનાં કારણ છે, તેની સમીક્ષા કરીને પોતે સત્ય છે તેની શોધ કરે અને બધાં પ્રાણી પ્રત્યે મૈત્રીભાવ રાખે.

42. That is why, an enlightened person, reviews obstacles of various types and different bondages, which are the cause of birth & death, and finds out the truth (real) and remains (keep) friendly with all the living beings.

૬. ધર્મ સૂત્ર

૪૩. ધમ્મો મંગલમુક્કિદ્દં, અહિંસા સંજમો તવો ।
દેવા વિ તં નમંસંતિ, જસ્સ ધમ્મે સયા મણો ॥૧॥
ધર્મ ઉત્કૃષ્ટ મંગલ છે । અહિંસા, સંયમ અને તપ એનાં મુખ્ય અંગ છે ।
જિસકા મન સદા ધર્મ મેં રમા રહતા છે, એને દેવ થી નમસ્કાર કરતે છે ।

૬. ધર્મ સૂત્ર

૪૩. ધર્મ ઉત્કૃષ્ટ મંગલ છે. અહિંસા, સંયમ અને તપ એનાં મુખ્ય અંગ છે.
જેનું મન હંમેશાં ધર્મમાં લાગેલું રહે છે, તેને દેવો પણ નમસ્કાર કરે છે.

6. DHARMA SOOTRA

43. Religion/faith spirituality is the best of/supreme among auspicious substances. The chief components of religion/faith (symptoms) are non-violence, (self) restraint and austerity. One who is constantly engaged (stable) in religious/spiritual activities/ascetism is being saluted by heavenly beings also.

૪૪. ઉત્તમખમમદ્વજ્જવ-સચ્ચસઉચ્ચં ચ સંજમં ચેવ ।
તવચાગમકિંચણં બમ્હં ઇદિ દસવિહો ધમ્મો ॥૨॥
ઉત્તમ ક્ષમા, માર્દવ (મૃદુતા), આર્જવ (સરલતા), સત્ય, શૌચ (પવિત્રતા), સંયમ, તપ, ત્યાગ, આર્કિચન્ય (અપરિગ્રહ) તથા બ્રહ્મચર્ય - એ દસ ધર્મ છે ।

૪૪. ઉત્તમ ક્ષમા, માર્દવ (મૃદુતા), આર્જવ (સરલતા) સત્ય, શૌચ (પવિત્રતા), સંયમ, તપ, ત્યાગ, આર્કિચન્ય (અપરિગ્રહ) તથા બ્રહ્મચર્ય - આ દસ ધર્મ છે.

44. There are ten forms of religion VIZ best of forbearance (patience) tenderness, simplicity (straight forwardness) truth, purity, (holiness) self control austerity, sacrifice (renouncing) dispossession and celibacy.

૪૫. જામેમિ સવ્વજીવે, સવ્વે જીવા જમંતુ મે ।
મિત્તી મે સવ્વભૂણસુ, વેરં મજ્ઞં ણ કેણ વિ ॥૩॥

मैं सब जीवों की क्षमा चाहता हूँ । सब जीव मुझे क्षमा करें । मेरा सब प्राणियों के प्रति मैत्रीभाव है । मेरा किसी से भी बैर नहीं है ।

૪૫. હું જઘા જીવોની ક્ષમા માગુ છું. જઘા જીવ મને ક્ષમા કરે.
મારી જઘાં પ્રાણીઓ સાથે મૈત્રી છે. કોઈની સાથે મને વેર નથી.

45. I seek forgiveness from all living beings. All living beings may please forgive me of my faults/offences. I am friendly to all creatures and have enmity/hostility with none.

૪૬. જડ કિંચિ પમાણં, ન સુટ્ટુ મે વટ્ટિયં મણ પુલ્લિ ।
તં મે જામેમિ અહં, નિસ્સલ્લો નિવ્વક્કસાઓ અ ॥૪॥

किंचित् प्रमादवश यदि मेरे द्वारा आपके प्रति उचित व्यवहार नहीं किया गया हो तो मैं निःशल्य और कषाय-रहित होकर आपसे क्षमा-याचना करता हूँ । (यह क्षमा-धर्म है ।)

૪૬. કદાચ પ્રમાદને કારણે જો મારાથી આપની સાથે યોગ્ય વ્યવહાર ન થઈ શક્યો હોય તો હું નિઃશલ્ય તથા કષાયરહિત થઈને આપની ક્ષમાયાચના કરું છું. (આ ક્ષમાધર્મ છે.)

46. Due to negligence, if I have misbehaved with you, for that I, without any grudge and malice and free from anger, pride, deceit and greed, apologise you. (This is foregiveness, a form of religion).

૪૭. કુલસુવજાદિબુદ્ધિસુ, તવસુદસીલેસુ ગારવં કિંચિ ।
જો નવિ કુવ્વદિ સમણો, મદ્વધમ્મં હવે તસ્સ ॥૫॥

જો કુલ, રૂપ, જાતિ, જ્ઞાન, તપ, શ્રુત ઓર શીલ કા કિંચિત્
ભી ગર્વ નહીં કરતા, ઉસકે માર્દવ-ધર્મ હોતા હૈ ।

૪૭. જે (કોઈ) કુળ, રૂપ, જાતિ, જ્ઞાન, તપ, શ્રુત અને શીલનો
જરા પણ ગર્વ કરતો નથી, તેનાથી માર્દવ-ધર્મ થઈ શકે છે.

47. Any one who is, absolutely (totally) prideless in respect of his parental family background, (of high culture) beauty, appearance (Strength), Personality, Knowledge & Intelligence, Austerity, Literary Skill, (Wealth & Power) and Character is capable of observing religion in the form of best of tenderness (humility).

૪૮. જો ચિંતેદ્દ ણ વંકં, ણ કુણદિ વંકં ણ જંપદે વંકં ।
ણ ય ગોવદિ ણિયદોસં, અજ્જવ-ધમ્મો હવે તસ્સ ॥૬॥

જો કુટિલ વિચાર નહીં કરતા, કુટિલ કાર્ય નહીં કરતા, કુટિલ
વચન નહીં બોલતા ઓર અપને દોષોં કો નહીં છિપાતા, ઉસકે
આર્જવ-ધર્મ હોતા હૈ ।

૪૮. જે કુટિલ વિચાર નથી કરતો, કુટિલ કાર્ય નથી કરતો, કુટિલ
વચન નથી બોલતો અને ધોતાના દોષોને છુપાવતો નથી,
તેનાથી આર્જવ-ધર્મ થાય છે.

48. One who does not indulge in malicious thoughts curt words &/or crooked action and does not hide/conceal his faults is said to be observing 'Arjava Dharma' i.e. straight forward approach towards religion spirituality.

૪૯. પરસંતાવયકારણ-વચનં, મોત્તૂળ સપરહિદવચનં ।
જો વદદિ ભિક્ષુ તુરિયો, તસ્સ દુ ધમ્મો હવે સચ્ચં ॥૭॥

જો દૂસરોં કો સન્તાપ પહુંચાને વાલે વચનોં કા ત્યાગ કરકે
સ્વ-પર-હિતકારી વચન બોલતા હૈ, ઉસસે સત્ય-ધર્મ હોતા હૈ ।

૪૯. જે બીજાને દુઃખ પહોંચાડનાર વચન ત્યજીને સ્વ-પર હિતકારી
વચન બોલે છે, તેનાથી સત્ય-ધર્મ થાય છે.

49. A person, who avoids hurting feelings of others by his undesirable speech and speaks, keeping in view spiritual interest of self and others is said to be able to observe Truth i.e. Religion. (spirituality) in real form.

૫૦. પત્થં હિદયાણિદ્વં પિ, ભણ્ણમાણસ્સ સગણવાસિસ્સ ।
કદુગં વ ઓસહં તં, મહુરવિવાયં હવઈ તસ્સ ॥૮॥

અપને ગણવાસી (સાથી) દ્વારા કહી હુઈ હિતકર બાત, ભલે હી
વહ મન કો પ્રિય ન લગે, પર કટુક ઔષધિ કી ખાંતિ પરિણામ
મેં મધુર હી હોતી હૈ ।

૫૦. પોતાના સાથીએ કરેલી હિતકારી વાત, ભલે તે મનને ન
ગમે તેવી હોય, તોપણ કડવા ઔષધની પેઠે/માફક અંતે
મધુર હોય છે. (ઉપકારક હોય છે.)

50. Any advice that is received from his fellow being by keeping his spiritual interest in mind, is beneficial eventhough it tastes unpleasant & bitter and is uncomfortable to the mind. It is like a bitter pill which is ultimately. sweet so far as its quality is concerned.

૫૧. વિસ્સસણિજ્જો માયા વ, હોઈ પુજ્જો ગુરુ વ્વ લોઅસ્સ ।
સયણુ વ્વ સચ્ચવાઈ, પુરિસો સવ્વસ્સ હોઈ પિઓ ॥૯॥

સત્યવાદી મનુષ્ય માતા કી તરહ વિશ્વસનીય, જનતા કે લિએ ગુરુ કી તરહ પૂજ્ય ઔર સ્વજન કી ભાંતિ સબકો પ્રિય હોતા હૈ ।

૫૧. સાયું બોલનાર માનવી માતાની જેમ વિશ્વાસુ, જનતાને માટે ગુરુની જેમ પૂજ્ય અને સ્વજનની જેમ બધાંને પ્રિય હોય છે.

51. A person who speaks the truth is trustworthy like a mother, holy (worthy of devotion) like a spiritual teacher, masses for (public) and loved by all like a close relative.

૫૨. સચ્ચમ્મિ વસદિ તવો, સચ્ચમ્મિ સંજમો તહ વસે સેસા વિ ગુણા ।
સચ્ચં ણિબંધણં હિ ય, ગુણાણમુદ્ધીવ મચ્છણં ॥૧૦॥

સત્ય મેં તપ, સંયમ ઔર શેષ સમસ્ત ગુણોં કા વાસ હોતા હૈ । જૈસે સમુદ્ર મત્સ્યોં કા કારણ (ઉત્પત્તિ-સ્થાન) હૈ, વૈસે હી સત્ય સમસ્ત ગુણોં કા કારણ હૈ ।

૫૨. સત્યમાં તપ, સંયમ અને બધા ગુણોનો નિવાસ હોય છે. જેવી રીતે સમુદ્ર માછલીનું ઉત્પત્તિસ્થાન છે તેવી રીતે સત્ય બધા ગુણોનું મૂળ છે.

52. Austerity self control/restraint etc. are residual qualities of truth. The way, ocean/sea is place of origin for a fish, similarly truth is a place of shelter for all good qualities/merits.

૫૩. જહા લાહો તહા લોહો, લાહા લોહો પવહુઈ ।
 દોમાસકયં કજ્જં, કોડીએ વિ ન નિઠ્ઠિયં ॥૧૧॥

જैसे-જैसे લાભ હોતા હૈ, વૈસે-વૈસે લોભ હોતા હૈ । લાભ સે લોભ બઢતા હૈ । દો માશા સોને સે નિષ્પન્ન હોને વાલા કાર્ય તૃષ્ણા કે કારણ કરોડો સ્વર્ણ-મુદ્રાઓ સે भी પૂરા નહીં હોતા ।

૫૩. જેમ જેમ લાભ થાય છે, તેમ તેમ લોભ થાય છે. લાભથી લોભ વધે છે. બે માશા સોનાથી પૂરું થનારું કામ, તૃષ્ણાને કારણે કરોડો સોના મહોરથી પણ પૂરું થતું નથી.

53. Greed increases in the same proportion as gain/benefit increases. Increased gain is the cause for increase of greed. Two grams of gold was enough for the purpose, but because of greed covered lust for gain, even crores of golden coins do not quench the thirst, so aroused.

૫૪. સુવર્ણરુપ્પસ્સ ડ પવ્વયા ભવે, સિયા હુ કેલાસસમા અસંખયા ।
 નરસ્સ લુહ્હસ્સ ન તેહિ કિંચિ, ઇચ્છા હુ આગાસસમા અણંતિયા ॥૧૨॥

કદાચિત્ સોને ઓર ચાંદી કે કૈલાસ કે સમાન અસંખ્ય પર્વત હો જાયે, તો भी લોભી પુરુષ કો ડનમેં તૃપ્તિ નહીં હોતી, ક્યોંકિ ઇચ્છા આકાશ કે સમાન અનન્ત હૈ ।

૫૪. કદાચ સોના અને ચાંદીના કૈલાસ જેવા અસંખ્ય પર્વત થઈ જાય, તોપણ લોભી પુરુષને સંતોષ થતો નથી, કારણ કે ઇચ્છા આકાશ સમાન અનંત છે.

54. Even if innumerable mountains of Gold & Silver of the size of the mountain Kailash are gifted, a greedy person will not be satisfied (contented) with them, because, wishes (desires) are infinite like sky.

૫૫. સમસંતોસજલેણં, જો ધોવદિ તિવ્વ-લોહમલ-પુંજં ।
ભોયણ-ગિહ્ધિ-વિહીણો, તસ્સ સઁચ્ચં હવે વિમલં ॥૧૩॥

જો સમતા ઓર સન્તોષ રૂપી જલ સે તીવ્ર લોભ રૂપી મલ-સમૂહ કો ધોતા હૈ ઓર જિસમેં ભોજન-લિપ્સા નહીં હૈ, ઉસકે વિમલ શૌચ-ધર્મ હોતા હૈ ।

૫૫. જે સમતા અને સંતોષરૂપી જળથી લોભરૂપી મળ-સમૂહને ધૂએ છે અને જેનામાં ભોજન-લાલસા નથી, એને વિશુદ્ધ શૌચ-ધર્મ કહે છે.

55. One who washes the dirt clusters (mud) like greed with the water of equanimity and content and who does not hanker for (delicious) food, is said to possess pure 'Sauch' Dharma. i.e. Holy faith.

૫૬. વય-સમિદિ-કસાયાણં, દંડાણં તહ ઇંદિયાણં પંચણં ।
ધારણ-પાલણ-ણિગ્ગહ-ચાય-જઓ-સંજમો ભણિઓ ॥૧૪॥

વ્રત-ધારણ, સમિતિ-પાલન અર્થાત્ સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ, કષાય-નિગ્રહ, મન-વચન-કાયા કી પ્રવૃત્તિરૂપ દણ્ડ અર્થાત્ હિંસા કા ત્યાગ ઓર પંચેન્દ્રિય-જય-ઇન સબકો સંયમ કહા જાતા હૈ ।

૫૬: વ્રત આદરવા, સમિતિનું પાલન એટલે સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ, કષાય-નિગ્રહ, મન-વચન-કાયાની પ્રવૃત્તિરૂપ દંડ અર્થાત્ હિંસાનો ત્યાગ અને પંચેન્દ્રિય પર વિજય - આ બધાંને સંયમ કહેવામાં આવે છે.

56. Observance of vows, sincere following of (five) samities i.e. conscious, careful, rightful acts with utmost precision means rightful activities. Control of anger, pride, deceit and greed is the prime activity of mind, speech & deeds, is performed by avoiding violence and punishment arising therefrom as also conquering over five senses. All these acts are called restraint a 'Samyam.'

૫૭. વિસયકસાય-વિણિગ્ગહભાવં, કાઠુણ ઝાણસજ્ઞાણે ।
જો ભાવડ અપ્પાણં, તસ્સ તવં હોદિ ણિયમેણ ॥૧૫॥

इन्द्रिय-विषयों तथा कषायों का निग्रह कर ध्यान और स्वाध्याय के द्वारा जो आत्मा को भावित करता है, उसके तपधर्म होता है ।

૫૭. ઇન્દ્રિય - વિષયો તથા કષાયોનો નિગ્રહ કરીને ધ્યાન અને સ્વાધ્યાયથી જે આત્માને ભાવિત કરે છે, એને તપ-ધર્મ કહે છે.

57. Sensual objects and restraint/control over anger pride, deceit and greed i.e. 'Kashaya' alongwith practicing meditation and study of scriptures is called swadhyaya. With all these qualities, that adorns the soul, is called austerity quality (Tapadharma)

૫૮. જે ય કંતે પિણે ભોણે, લલ્હે વિપિઢિ કુવ્વડે ।
સાહીણે ચયડે ભોણે, સે હુ ચાડે તિ વુચ્ચડે ॥૧૬॥

त्यागी वही कहलाता है, जो कान्त और प्रिय भोग उपलब्ध होने पर उनकी ओर से पीठ फेर लेता है और स्वाधीनतापूर्वक भोगों का त्याग करता है ।

૫૮. જે આનંદદાયક અને પ્રિય ભોગ મળવા છતાં એનાથી વિમુખ રહે છે અને સ્પેષ્યાએ ભોગને ત્યજી દે છે, એને ત્યાગી કહેવામાં આવે છે.

58. One who can resist the temptation of pleasant and favourite enjoyment and remains aloof and also voluntarily abandons sensual pleasures is called renounced (Tyagi) person.

૫૯. અહમિક્કો ખલુ સુદ્ધો, દંસણનાણમદ્દઓ સદાઽરૂવી ।
ણ વિ અત્થિ મજ્ઞ કિંચિ વિ, અણ્ણં પરમાણુમિત્તં પિ ॥૧૭॥

मैं एक, शुद्ध, दर्शन-ज्ञानमय, नित्य और अरूपी हूँ । इसके अतिरिक्त अन्य परमाणु मात्र भी वस्तु मेरी नहीं है । यह आकिंचन्य-धर्म है ।

૫૯. હું એક, શુદ્ધ, દર્શન-જ્ઞાનમય, નિત્ય અને અરૂપી છું. આ સિવાય અન્ય પરમાણુ માત્ર વસ્તુ પણ મારી નથી. આ આકિંચન્ય-ધર્મ છે.

59. I am one with purity, possessive of knowledge & perception quality, ever-lasting/eternal and shapeless/formless object called 'soul'. Besides/(save & except) these qualities, nothing else, not even a minutest atom is mine. This is called quality of dispossessiveness. (Aparigraha)

૬૦. જીવો બંભ જીવમ્મિ, ચેવ ચરિયા હવિજ્જ જા જદિણો ।
તં જાણ બંભચેરં, વિમુક્ક પરદેહતિત્તિસ્સ ॥૧૮॥

जीव ही ब्रह्म है । देहासक्ति से मुक्त व्यक्ति की ब्रह्म के लिए जो चर्या है, वही ब्रह्मचर्य है ।

૬૦. જીવ એ જ બ્રહ્મ છે. દેહાસક્તિથી મુક્ત વ્યક્તિની, બ્રહ્મ માટેની જે ચર્યા છે, તે બ્રહ્મચર્ય છે.

60. Soul itself is supreme i.e. 'Brahma.' free from worldly attachment. The quest of a person for supreme soul is called Celibacy.

૬૧. જહા પોમ્મં જલે જાયં, નોવલિપ્પડ વારિણા ।
 એવં અલિત્તં કામેહિં, તં વયં બૂમ માહણં ॥૧૯॥

જિસ પ્રકાર જલ મેં ઉત્પન્ન હુઆ કમલ જલ સે લિપ્ત નહીં
 હોતા, ઇસી પ્રકાર કામ-ભોગ કે વાતાવરણ મેં ઉત્પન્ન હુઆ
 જો મનુષ્ય ઉસસે લિપ્ત નહીં હોતા, ઉસે હમ બ્રાહ્મણ કહતે હૈં ।

૧૧. જેવી રીતે જળમાં ઉત્પન્ન થયેલ કમળ જળથી લિપ્ત થતું
 નથી, એ જ રીતે કામ-ભોગના વાતાવરણમાં જન્મેલ મનુષ્ય
 એનાથી લિપ્ત થતો નથી, એને અમે બ્રાહ્મણ કહીએ છીએ.

61. Just as a Lotus while getting its existence in
 water, remains uninfluenced from its impact,
 similarly human being born in the atmosphere
 of worldly lust and pleasure is not involved in
 it, but remains unaffected. We call such person,
 a 'Brahmin'.

૬૨. તેલ્લોવ્કાડ-વિડહણો, કામગ્ની વિસયરુક્ષ-પજ્જલિઓ ।
 જોવ્વણ-તણિલ્લચારી, જં ન ડહહ સો હવહ ધણ્ણો ॥૨૦॥

વિષયરૂપી વૃક્ષોં સે પ્રજ્વલિત કામાગ્નિ ત્રીનોં લોકરૂપી અટવી
 કો જલા દેતી હૈ । યૌવનરૂપી તૃણ પર સંચરણ કરને મેં કુશલ
 કામાગ્નિ જિસ મહાત્મા કો નહીં જલાતી, વહ ધન્ય હૈ ।

૧૨. વિષયરૂપી વૃક્ષોથી સળગેલ કામાગ્નિ ત્રણ લોકરૂપી જંગલને
 સળગાવી મૂકે છે. યૌવનરૂપી તણખલા પર ચાલવામાં કુશળ
 કામાગ્નિ જે મહાત્માને સળગાવતી નથી, તેને ધન્ય છે.

62. Fire of sensual pleasure burns/flares up out of
 trees like sensual objects, reduces the forests
 like triworld into ashes. A holy soul
 really deserves appreciation to whom the fire
 of lust fail to burn (him), which (fire of lust)
 otherwise is capable of walking over stray like
 youthfulness.

૬૩. જા જા વજ્જઈ રયણી, ન સા પઢિનિયત્તઈ ।
અહમ્મં કુણમાણસ્સ, અફલા જન્તિ રાઙ્ગો ॥૨૧॥

જો-જો રાત બીત રહી હૈ, વહ લૌટકર નહીં આતી । અધર્મ કરને
વાલે કી રાત્રિયાँ નિષ્ફલ ચલી જાતી હૈ ।

૬૩. જે-જે રાત્રિ પસાર થઈ જાય છે, તે ફરીથી આવતી નથી.
અધર્મ કરનારની રાત્રિ નિષ્ફળ ચાલી જાય છે.

63. Those nights which have been passed away do not come again. Worthless are the spent nights of a soul engaged in Anti Religious activities.

૬૪. જરા જાવ ન પીલેઈ, વાહી જાવ ન વઢ્ઢઈ ।
જાવિંદિયા ન હાયંતિ, તાવ ધમ્મં સમાયરે ॥૨૨॥

ફસલિયે જબ તક બુઢાપા નહીં સતાતા, વ્યાધિયાँ નહીં બઢતી
ઔર ઇન્દ્રિયાँ અશક્ત નહીં હો જાતી, તબ તક ધર્મ કા આચરણ
કર લેના ચાહિયે ।

૬૪. તેથી જ્યાં સુધી ઘડપણ પીડાકારી નથી, વ્યાધિઓ વધતી નથી
અને ઇન્દ્રિયો અશક્ત થતી નથી, ત્યાં સુધી ધર્મનું આચરણ
કરી લેવું જોઈએ.

64. Hence, till such time, as oldage has not turned out painful, deceases are not on increase and senses are not subjected to weakness, one should accomplish and cover the life practicing spiritual activities.

૭. અહિંસા સૂત્ર

૬૫. એયં યુ નાણિણો સારં, જં ન હિંસઈ કંચણ ।
અહિંસાસમયં ચેવ, એતાવંતે વિયાણિયા ॥૧॥

જ્ઞાની હોને કા સાર યહી હૈ કિ કિસી ખી પ્રાણી કી હિંસા મત કરો । ઇતના જાનના હી પર્યાપ્ત હૈ કિ સમત્વભાવ હી અહિંસા હૈ ।

૭. અહિંસા સૂત્ર

૬૫. જ્ઞાની હોવાનો સાર એ છે કે કોઈપણ પ્રાણીની હિંસા ન કરો.
આટલું જાણું બસ છે કે સમતા એ જ અહિંસા છે.

7. AHIMSA (NONVIOLENCE) SOOTRA

65. The sum & substance of being an enlightened person is that Do not indulge in killing of a single living being. It is sufficient enough to know/realise that equanimity itself is Non-Violence.

૬૬. સવ્વે જીવા વિ ઇચ્છંતિ, જીવિઉં ન મરિજ્જિઉં ।
તમ્હા પાણવહં ઘોરં, નિગંથા વજ્જયંતિ ણં ॥૨॥

સખી જીવ જીના ચાહતા હૈં, મરના નહીં । ઇસલિએ પ્રાણવધ કો ભયાનક જાનકર નિર્ગન્થ/વિવેકશીલ પુરુષ ઉસકા વર્જન કરતે હૈં ।

૬૬. બધા જીવો જીવવા ઇચ્છે છે, મરવા નહિ તેથી પ્રાણવધને ભયાનક સમજીને વિવેકી પુરુષ એનો ત્યાગ કરે છે.

66. All living beings wish to live and not to die. Hence considering violence as dreadful, wise person abandons killing. (violence)

६७. जह ते न पिअं दुक्खं, जाणिअ एमेव सव्वजीवाणं ।
सव्वायरमुवउत्तो, अत्तोवम्मेण कुणसु दयं ॥३॥

जैसे तुम्हें दुःख प्रिय नहीं है, वैसे ही सब जीवों को दुःख प्रिय नहीं है — ऐसा जानकर, पूर्ण आदर और सावधानीपूर्वक, आत्मौपम्य की दृष्टि से सब पर दया करो ।

૬૭. જેમ તમને દુઃખ પ્રિય નથી, તેમ બધા જીવોને પણ દુઃખ પ્રિય નથી — એવું જાણીને, પૂરેપરા આદર અને સાવધાનીથી, આત્મૈક્યની દૃષ્ટિથી બધા પર દયા કરો.

67. Just as sorrow is disliked by you, so is the case with all the living beings. Knowing this, with all/complete respect and cautiousness, have a mercy, (compassion) towards all, keeping in view unification of all souls. (Integrated spirituality)

६८. जीववहो अप्पवहो, जीवदया अप्पणो दया होइ ।
ता सव्वजीवहिंसा, परिचत्ता अत्तकामेहिं ॥४॥

जीव का वध अपना ही वध है । जीव की दया अपनी ही दया है । अतः आत्महितैषी पुरुषों ने सभी तरह की जीव-हिंसा का परित्याग किया है ।

૬૮. જીવની હત્યા પોતાની જ હત્યા છે. જીવની દયા પોતાની જ દયા છે. તેથી આત્મહિતરૂપી પુરુષોએ બધા પ્રકારની જીવહિંસાનો સંપૂર્ણ ત્યાગ કરવો જોઈએ.

68. To kill living being is just similar to killing self. So is mercy on other living beings is mercy on self. As such, persons, conscious of self interest should consciously & totally renounce violence of all types. (have abandoned violence) of all kinds.

६९. तुमं सि नाम स चेव, जं हंतव्यं ति मन्नसि ।
तुमं सि नाम स चेव, जं अज्जावेयव्वं ति मन्नसि ॥५॥

जिसे तू हनन योग्य मानता है, वह तू ही है । जिसे तू आज्ञा में रखने योग्य मानता है, वह भी तू ही है ।

५९. જેને તું મારવા યોગ્ય (વધ કરવા) માને છે, તે તું જ છો.
જેને તું આજ્ઞામાં રાખવા યોગ્ય માને છે, તે તું જ છો.

69. It is none but yourself, you consider worthkilling. Similarly the person to whom you want to keep under your command is none else but yourself.

૭૦. રાગાદીળમણુપ્પાઓ, અહિંસકત્તં ત્તિ દેસિયં સમણે ।
તેસિં ચે ઉપ્પત્તી, હિંસેત્તિ જળેહિ ણિદ્ધિદ્ધા ॥૬॥

जिनेश्वरदेव ने कहा है - राग आदि की उत्पत्ति न होना अहिंसा है और उनकी उत्पत्ति होना हिंसा ।

૭૦. જિનેશ્વરદેવે કહ્યું છે - રાગ વગેરેની ઉત્પત્તિ ન થવી તે અહિંસા છે અને તેની ઉત્પત્તિ થવી તે હિંસા છે.

70. It is said by Lord Jineshwara that non violence is one, where attachment etc. are not created whereas its creation is violence.

૭૭. અજ્ઞવસિણ બંધો, સત્તે મારેજ્જ મા થ મારેજ્જ ।
 एसो बंधसमासो, जीवाणं निच्छयणयस्स ॥७॥

હિંસા કરને કે અધ્યવસાય (વિચાર યા ભાવ) સે હી કર્મ કા બન્ધ હોતા હૈ, ફિર કોઈ જીવ મરે યા ન મરે । નિશ્ચયનય કે અનુસાર સંક્ષેપ મેં જીવોં કે કર્મ-બંધ કા યહી સ્વરૂપ હૈ ।

૭૧. હિંસા કરવાના ભાવથી પણ કર્મબંધ થાય છે, પછી ભલેને કોઈ જીવ મરે કે ન મરે. નિશ્ચયનય મુજબ સંક્ષેપમાં, જીવના કર્મબંધનું આ જ સ્વરૂપ છે.

71. Even with intention to commit violence, karmic bondage takes place irrespective of whether any living being is killed or not. In short, according to 'NISCHAYA NAYA' (realistic Point of view) this is the nature of karmic bondage of the soul.

૭૨. હિંસાદો અવિરમણં, વહ-પરિણામો ય હોઈ હિંસા હુ ।
 तम्हा पमत्तजोगो, पाणव्ववरोवओ निच्चं ॥८॥

હિંસા સે વિરત ન હોના ઔર હિંસા કા પરિણામ રખના હિંસા હી હૈ । ઇસલિએ પ્રમાદ કા યોગ નિત્ય-પ્રાણઘાતક હૈ ।

૭૨. હિંસાથી વિરત ન થવું અને હિંસાનું પરિણામ રાખવું એ હિંસા છે. તેથી પ્રમાદનો યોગ નિત્ય પ્રાણઘાતક છે.

72. Absence of any commitment (avowedness) to refrain from violence and to continue to keep violent attitude is virtually violence. Hence it is perpetually fatal to be in the state of negligence.

૭૩. અત્તા ચેવ અહિંસા, અત્તા હિંસતિ ણિચ્છઓ સમણ ।
જો હોદિ અપ્પમત્તો, અહિંસગો હિંસગો ઇદરો ॥૯॥

આત્મા હી અહિંસા હૈ ઓર આત્મા હી હિંસા હૈ—યહ સિદ્ધાન્ત
કા નિશ્ચય હૈ । જો અપ્રમત્ત હૈ વહ અહિંસક હૈ ઓર જો પ્રમત્ત
હૈ વહ હિંસક હૈ ।

૭૩. આત્મા જ અહિંસા છે અને આત્મા જ હિંસા છે - આ
સિદ્ધાંતનો નિશ્ચય છે. જે અપ્રમાદી છે તે અહિંસક છે અને
જે પ્રમાદી છે તે હિંસક છે.

73. Soul itself is in violent or nonviolent mode. This
is the determination of principle. One who is
vigilant, is non violent whereas the lack of
vigilance makes him violent.

૭૪. તુંગં ન મંદરાઓ, આગાસાઓ વિસાલયં નત્થિ ।
જહ તહ જંયમિ જાણસુ, ધમ્મમહિંસાસમં નત્થિ ॥૧૦॥

જૈસે જગત્ મેં મેરુ-પર્વત સે ઝૂંચા ઓર આકાશ સે
વિશાલ ઓર કુછ નહીં હૈ, વૈસે હી અહિંસા કે સમાન કોઈ
ધર્મ નહીં હૈ ।

૭૪. જેવી રીતે જગતમાં મેરુ પર્વતથી ઊંચું અને આકાશથી વિશાળ
બીજું કંઈ નથી, એ જ રીતે અહિંસા સમાન કોઈ ધર્મ નથી.

74. Just as there is nothing higher/taller than Mount
Meru and nothing spacious than the sky in this
universe, so is the case where there is no other
Religion like non-violence.

૭૫. અભયં પત્થિવા ! તુભ્વં, અભયદાયા ભવાહિ ય ।
અણિચ્ચે જીવલોગમ્મિ, કિં હિંસાએ પસજ્જસિ ॥૧૧॥

પાર્થવ ! તુझे અભય है और तू भी अभयदाता बन । इस अनित्य
जीव-लोक में तू क्यों हिंसा में आसक्त हो रहा है ?

૭૫. (હે) પાર્થવ (બાણાવળી શિકારી - સમ્યકિરાજ) તને અભય
છે અને તું પણ અભયદાતા બન. આ નાશવંત જીવલોકમાં
તું શા માટે હિંસામાં આસક્ત થઈ રહ્યો છે ?

75. (O) Parthava (Hunter king Samyati with arrow/
bow), you are foregiven and you too forgive
others. In this mortal world (be a forgiver) why
you continue to indulge in violence ?

૭૬. જં ઇચ્છસિ અપ્પણતો, જં ચ ણ ઇચ્છસિ અપ્પણતો ।
તં ઇચ્છ પરસ્ય વિ યા, એત્તિયગં જિણસાસણં ॥૧૨॥

જો તુમ અપને લિએ ઇચ્છો છો, વહી દૂસરોં કે લિએ મી
ઇચ્છો । જો તુમ અપને લિએ નહીં ઇચ્છો, વહ દૂસરોં કે લિએ
મી મત ઇચ્છો । યહી જિનશાસન હૈ - તીર્થકર કા ઉપદેશ હૈ ।

૭૬. જે તું તારા માટે ઇચ્છો છો, તે અન્યને માટે પણ ઇચ્છ. જે
તું તારા માટે નથી ઇચ્છો, તે બીજા માટે પણ ઇચ્છો નહિ.
આ જિનશાસન છે - તીર્થકરોનો ઉપદેશ છે.

76. Whatever you wish for yourself, do wish for
others too, whereas whatever you do not
want for yourself, do not want others to
undergo for the same. This is what 'Jin Shasan'
(Ruling of Jainism) and sermon of
Tirthankaras is.

૮. સંયમ સૂત્ર

૭૭. અપ્પા નર્ઈ વેયરણી, અપ્પા મે કૂડસામલી ।
અપ્પા કામદુહા ધેણૂ, અપ્પા મેં નંદણં વણં ॥૧॥

આત્મા હી વૈતરણી નદી હૈ । આત્મા હી કૂટશાલ્મલી વૃક્ષ
હૈ । આત્મા હી કામદુહા ધેનુ હૈ ઓર આત્મા હી નન્દનવન હૈ ।

૮. સંયમ સૂત્ર

૭૭. આત્મા જ વૈતરણી નદી છે. આત્મા જ કૂટશાલ્મલી વૃક્ષ છે.
આત્મા જ કામધેનુ ગાય છે અને આત્મા જ નંદનવન છે.

8. SANYAM SOOTRA

77. Soul itself is river 'Vaitarani,' so is 'Kootshalmali' Tree. Soul is 'Kamdhenu' cow and soul is 'Nandanavana' (best forest (wood) of the universe.)

૭૮. અપ્પા કત્તા વિકત્તા ય, દુહાણ ય સુહાણ ય ।
અપ્પા મિત્તમમિત્તં ચ, દુષ્પદ્વિય સુષ્પદ્વિઓ ॥૨॥

આત્મા હી સુખ-દુઃખ કા કર્તા ઓર વિકર્તા (ભોક્તા) હૈ ।
સત્પ્રવૃત્તિ મેં સ્થિત આત્મા હી અપના મિત્ર હૈ ઓર દુષ્પ્રવૃત્તિ
મેં સ્થિત આત્મા હી અપના શત્રુ હૈ ।

૭૮. આત્મા જ સુખ-દુઃખનો કર્તા અને ભોક્તા છે. સારી પ્રવૃત્તિમાં
લીન આત્મા જ આપણો મિત્ર છે અને ખરાબ પ્રવૃત્તિમાં લીન
આત્મા જ આપણો શત્રુ છે.

78. A Soul is the creator and enjoyer/sufferer of pleasure & pains. Only a Soul engaged in good activities is our friend whereas soul itself involved in bad acts is our enemy.

૭૯. એગપ્પા અજિએ સત્તૂ, કસાયા ઇંદિયાણિ ય ।
તે જિણિત્તુ જહાનાયં, વિહરામિ અહં મુળી ! ॥૩॥

અવિજિત એક અપની આત્મા હી શત્રુ હૈ । અવિજિત કષાય ઓર ઇન્દ્રિયાં શત્રુ હૈ । હે મુને ! મૈં ઉન્હેં જીતકર યથાન્યાય વિચરણ કરતા હૂં ।

૭૯. ન જીતાયેલ એક પોતાનો આત્મા જ શત્રુ છે. ન જિતાયેલ કષાય અને ઇન્દ્રિયો શત્રુ છે. હે મુનિ ! હું એને જીતીને ન્યાયપૂર્વક વિચરણ કરું છું.

79. Unconquered own soul only is (our) enemy. So are unconquered/uncontrolled senses and uncontrolled vices like anger, pride, deceit & greed (known as 'Kashayas' in technical term) are (our) enemies. O saint ! I conquer them & move judiciously. (thereafter).

૮૦. જો સહસ્સં સહસ્સાણં, સંગામે દુજ્જએ જિણે ।
એગં જિણેજ્જ અપ્પાણં, એસ સે પરમો જઓ ॥૪॥

જો દુર્જય સંગ્રામ મેં હજારોં-હજાર યોદ્ધાઓં કો જીતતા હૈ, ઉસકી અપેક્ષા જો એક અપને કો જીતતા હૈ, ઉસકી વિજય પરમવિજય હૈ ।

૮૦. જે દુર્જય સંગ્રામમાં હજારો યોદ્ધાઓને જીતે છે, એની તુલનામાં જે એક પોતાને જીતે છે, એ એનો મહાન વિજય છે.

80. One, who conquers 'self' i.e. his own soul is achieving greater victory as compared to one achieved over thousands of warriors in a most difficult war.

૮૧. અપ્પા ચેવ દમેયવ્વો, અપ્પા હુ ખલુ દુદ્ધમો ।
અપ્પા દંતો સુહી હોઇ, અસ્સિ લોએ પરત્થ ય ॥૬॥

સ્વયં પર હી વિજય પ્રાપ્ત કરનાં चाहिए । अपने पर विजय प्राप्त करना ही कठिन है । आत्म-विजेता ही इस लोग और परलोक में सुखी होता है ।

૮૧. પોતાની જાત પર વિજય પ્રાપ્ત કરવો જોઈએ. પોતા પર વિજય મેળવવો અઘરો છે. આત્મા પર વિજય મેળવનાર આલોક અને પરલોકમાં સુખી થાય છે.

81. One should win over his own soul. It is difficult to be victorious over self. one who is winner over his own self attains happiness in this as well as in next life (World, Lok).

૮૨. વરં મે અપ્પા દંતો, સંજમેણ તવેણ ય ।
માઽહં પરેહિં દમ્મંતો, બંધણેહિં વહેહિ ય ॥૭॥

उचित यही है कि मैं स्वयं ही संयम और तप के द्वारा अपने पर विजय प्राप्त करूँ । बन्धन और वध के द्वारा दूसरों से मैं दमित-प्रताड़ित किया जाऊँ, यह उचित नहीं है ।

૮૨. એ જ યોગ્ય છે કે હું સ્વયં, સંયમ અને તપથી, પોતાના પર વિજય પ્રાપ્ત કરું. બીજાઓ દ્વારા બંધન અને વધથી હુ દમિત કે પ્રતાડિત (દમન કે માર (તાડન) થઈ તે યોગ્ય નથી.

82. It is Just proper that I, myself win over the self through self control (Restraint) and austerity. It is improper to be oppressed or beaten, through suppression or slapping by others.

૮૩. એગઓ વિરઈ કુજ્જા, એગઓ ય પવત્તણં ।
 અસંજમે નિયતિં ચ, સંજમે ય પવત્તણં ॥૮॥

एक ओर से निवृत्ति और दूसरी ओर से प्रवृत्ति करनी चाहिए—
 असंयम से निवृत्ति और संयम में प्रवृत्ति ।

૮૩. એક તરફથી નિવૃત્તિ અને બીજી તરફથી પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ
 - અસંયમથી નિવૃત્તિ અને સંયમમાં પ્રવૃત્તિ.

83. One should be inactive from one side and active from the other. There should be retirement from the worldly, unrestrained activities and diligence in saintly/pious/spiritual activities.

૮૪. રાગે દોસે ય દો પાવે, પાવકમ્મ પવતણે ।
 જે ભિક્ખુ-રૂંભઈ નિચ્ચં, સે ન અચ્છદ્દ મંડલે ॥૯॥

राग और द्वेष—ये दो पापकर्म के प्रवर्तक हैं । जो सदा इनका निरोध करता है, वह संसार-मंडल से मुक्त हो जाता है ।

૮૪. રાગ અને દ્વેષ - આ બે પાપથી પાપકર્મ થાય છે. જે હંમેશાં આતો નિરોધ કરે છે, તે સંસારચક્રથી મુક્ત થઈ જાય છે.

84. Attachment & Aversion - both these sins cause evil bondage. One who constantly restrains them, gets liberation from/rid of cycle of life & death. (Worldly life)

૮૫. અળથોવં વળથોવં, અગ્ગીથોવં કસાયથોવં ચ ।
 ન હુ મ્હે વીસસિયવ્વં, થોવં પિ હુ તં બહુ હોઈ ॥૧૦॥

ઋણ કો થોડા, ઘાવ કો છોટા, આગ કો તનિક ઓર કષાય
 કો અલ્પ માન, વિશ્વસ્ત હોકર નહીં બેઠ જાના ચાહિયે । ક્યોંકિ
 યે થોડે મ્હે બઢકર બહુત હો જાતે હૈં ।

૮૫. કરજને થોડુંક, ઘાને નાનો, આગને થોડીક અને કષાયને અલ્પ
 સમજીને વિશ્વાસપૂર્વક બેસી ન રહેવું જોઈએ. આ બધાં થોડાં
 વધીને ખૂબ થઈ જાય છે.

85. One should not be negligently complacent towards meagre debt, small wound, minor fire, and a little of anger, pride, deceit and greed (Kashayas), Since they develop fast to the uncontrollable extent, from lower level at slower to rapid pace.

૮૬. કોહો પીઠં પળાસેઠ્ઠ, માળો વિળયનાસળો ।
 માયા મિત્તાળિ નાસેઠ્ઠ, લોહો સવ્વવિળાસળો ॥૧૧॥

ક્રોધ પ્રીતિ કો નષ્ટ કરતા હૈ, માન વિનય કો નષ્ટ કરતા હૈ,
 માયા મૈત્રી કો નષ્ટ કરતી હૈ ઓર લોભ સબ કુછ નષ્ટ કરતા
 હૈ ।

૮૬. ક્રોધ સ્તેહનો નાશ કરે છે. માન વિનયનો નાશ કરે છે, માયા
 મૈત્રીનો નાશ કરે છે અને લોભ બધાંનો નાશ કરે છે.

86. Anger destroys affection, pride destroys humility - modesty, deceit destroys friendship whereas greed destroys everything i.e. all virtues.

૮૭. ઉવસમેણ હણે કોહં, માણં મદ્વયા જિણે ।
માયં ચઽજ્જવભાવેણ, લોહં સંતોસઓ જિણે ॥૧૨॥

ક્ષમા સે ક્રોધ કા હનન કરે, માર્દવ (મૃદુતા) સે માન કો જીતે,
આર્જવ (સરલતા) સે માયા ઓર સન્તોષ સે લોભ કો જીતે ।

૮૭. ક્ષમાથી ક્રોધને મારો, મૃદુતાથી માનને જીતો, આર્જવથી
(સરલતાથી) માયાને અને સંતોષથી લોભને જીતો.

87. Destroy anger with forgiveness. Win over pride through modesty. Extinguish deceipt by straight forwardness and conquer greed through contentment.

૮૮. જહા કુમ્મે સઅંગાઈ, સણ દેહે સમાહરે ।
એવં પાવાઈં મેહાવી, અજ્ઞપ્પેણ સમાહરે ॥૧૩॥

જૈસે કછુઆ અપને અંગોં કો અપને શરીર મેં સમેટ લેતા હૈ,
વૈસે હી મેઘાવી પુરુષ પાપોં કો અધ્યાત્મ કે દ્વારા સમેટ લેતા હૈ ।

૮૮. જેવી રીતે કાચબો પોતાનાં અંગોને પોતાના શરીરમાં સમેટી લે છે,
એવી રીતે જ મેઘાવી પુરુષ પાપને અધ્યાત્મથી સમેટી લે છે.

88. Just as tortoise shrinks/squeezes its organs in its body, in the same manner meritorious person winds sins up through spiritualisation/spirituality.

૮૯. સે જાણમજાણં વા, કટ્ટું આહમ્મિઅં પયં ।

સંવરે ચિપ્પમપ્પાણં, બીય તં ન સમાયરે ॥૧૪॥

જાન યા અનજાન મેં કોઈ અધર્મ કાર્ય હો જાય તો અપની આત્મા કો ઉસસે તુરન્ત હટા લેના ચાહિએ, ફિર દૂસરી બાર વહ કાર્ય ન કિયા જાયે ।

૮૯. જાણતાં કે અજાણતાં કોઈ અધર્મ કામ થઈ જાય તો પોતાના આત્માને એનાથી તરત દૂર કરી ફરીથી એવું કાર્ય ન કરવું જોઈએ.

89. If any unreligious act is committed knowingly or unknowingly, we should disassociate our soul immediately from such act and with firm determination should avoid repeating the same. (such sinful act).

૯૦. ધમ્મારામે ચરે ભિક્ખૂ, ધિદ્ધમં ધમ્મસારહી ।
ધમ્મારામરણં દંતે, બંભચેર-સમાહિણ ॥૧૫॥

ધૈર્યવાન, ધર્મ કે રથ કો ચલારે વાલા, ધર્મ કે આરામ મેં રત, દાન્ત ઓર બ્રહ્મચર્ય મેં ચિત્ત કા સમાધાન પારે વાલા ભિક્ષુ ધર્મ કે આરામ મેં વિચરણ કરે ।

૯૦. ધૈર્યવાન, ધર્મના સ્થાનો સારથિ, ધર્મના આરામમાં રત, દાનત મેળવનાર, ભિક્ષુ ધર્મના આરામમાં વિચરણ કરે. (સમાધિસ્થ રહે).

90. A patient ascetic, who is piloting the chariot of religion, intensively rests in spirituality and who reconciles his mind with cellibacy, moves restfully with religious performance/observation, in super meditation.

૯૧. સર્વગંધર્મમુક્તો, સીર્ષભૂઓ પસંતચિત્તો અ ।
જં પાવડ મુક્તિસુહં, ન ચક્કવટ્ટી વિ તં લહઈ ॥૧૬॥

સમ્પૂર્ણ ગ્રંથિયોં સે મુક્ત, શીતીભૂત ઓર પ્રસન્નચિત્ત વ્યક્તિ
જૈસા મુક્તિસુખ પાતા હૈ, વૈસા ચક્રવર્તી કો બી નહીં મિલતા ।

૯૧. બધા જ પ્રકારની ગંથિઓથી મુક્ત, શાંત અને પ્રસન્નચિત્ત વ્યક્તિ જેવું મુક્તિસુખ પામે છે, તેવું સુખ ચક્રવર્તીને પણ મળતું નથી.

91. Free from knots of all the types, calm and pleasant minded person attains liberation linked happiness, like of which is not available even to the continental emporer, technically known as 'Chakravarti.'

૧. અપ્રમાદ સૂત્ર

૧૨. સીતંતિ સુવંતાણં, અત્યા પુરિસાણ લોગસારત્થા ।
તમ્હા જાગરમાણા, વિધુણધ પોરાણયં કમ્મં ॥૧॥
જો પુરુષ સોતે હૈં ઁકે જગત્ મેં સારભૂત અર્થ નષ્ટ હો જાતે હૈં ।
અતઃ સતત આત્મ-જાગૃત રહકર પૂર્વાર્જિત કર્મોં કો નષ્ટ કરો ।

૮. અપ્રમાદ સૂત્ર

૯૨. જે પુરુષ ઊંઘે છે એલો જગતમાં સારભૂત અર્થ તાશ પામે છે.
તેથી સતત આત્મજાગૃત રહીને, પૂર્વસંચિત કર્મોંલો તાશ કરો.

9. APRAMAD SOOTRA

92. A man who is sleeping gets his substantive wealth of the world, destroyed. Hence eliminate your past accumulated karma by remaining continuous self-vigilant.

૧૩. જાગરિયા ધમ્મીણં, અહમ્મીણં ચ સુત્તયા સેયા ।
વચ્છાહિવભગિણીએ, અકહિંસુ જિણો જયંતીએ ॥૨॥
'ધાર્મિકોં કા જાગના શ્રેયસ્કર હૈં ઁર અધાર્મિકોં કા સોના'—
એસા ભગવાન્ મહાવીર ને વત્સદેશ કે રાજા શતાનીક કી બહન જયન્તી સે કહા થા ।
૯૩. 'ધર્મીંનું જાગવું કલ્યાણકારક છે ઁને અધર્મીંનું ઊંઘવું' એવું
ભગવાન મહાવીરે વત્સ દેશના રાજા શતાનિકની બહેન જયંતીને કહ્યું છે.

93. Awakening of a Pious person is beneficial whereas sleep of non religious person is to his advantage. This was told by Lord Mahavir to 'Jayanti the Sister of King Shatanik' of Vatsa Desh.

९४. सुत्तेसु यावी पडिबुद्धजीवी, न वीससे पण्डिए आसुपण्णे ।
घोरा मुहुत्ता अबलं सरीरं, भारंड-पक्षी व चरेऽप्पमत्तो ॥३॥

आशुप्रज्ञ पंडित सोये हुए व्यक्तियों के बीच भी जागृत रहे । प्रमाद में विश्वास न करे । मुहूर्त घोर निर्दयी होतो हैं । शरीर दुर्बल है, इसलिए वह भारण्ड पक्षी की भाँति अप्रमत्त होकर विचरण करे ।

९४. પંડિત સૂતેલી વ્યક્તિઓની વચ્ચે પણ જાગૃત રહે છે. પ્રમાદમાં વિશ્વાસ ન કરે. મુહૂર્ત મહા નિર્દયી હોય છે. શરીર દુર્બલ છે, તેથી તે ભારંડ પક્ષીની જેમ અપ્રમાદી થઈને વિચરણ કરે.

94. A scholar remains vigilant even in the midst of sleeping persons. He does not trust negligence/laziness. Time is very cruel, Body is weak as such his movement is controlled by alertness like that of a 'Bharand' bird.

९५. पमायं कम्ममाहंसु, अप्पमायं तहाऽवरं ।
तब्भावादेसओ वावि, बालं पंडियमेव वा ॥४॥

प्रमाद को कर्म कहा है और अप्रमाद को अकर्म । प्रमाद के होने से मनुष्य बाल होता है, प्रमाद के न होने से पंडित ।

૯૫. પ્રમાદને કર્મ કહે છે અને અપ્રમાદને અકર્મ. પ્રમાદથી મનુષ્ય બાળ કહેવાય છે અને પ્રમાદ ન હોય તો પંડિત.

95. 'Pramad' i.e. forgetting self, lack of spirituality (laziness or neglect) is called karma (deed), whereas 'Apramaad' i.e. self awareness is 'Akarma' (passiveness). With 'pramad' a soul is said to be 'childlike' whereas 'apramad' (Absence of pramad) makes him enlightened. (scholar).

९६. न कम्मुणा कम्म खवेति बाला, अकम्मुणा कम्म खवेति धीरा ।
मेधाविणो लोभमया वतीता, संतोसिणो नो पकरेति पावं ॥५॥

अज्ञानी साधक कर्म के द्वारा कर्म का क्षय नहीं कर सकते ।
धीर-पुरुष अकर्म (संयम) के द्वारा कर्म का क्षय करते हैं ।
मेधावी पुरुष लोभ और मद से अतीत तथा सन्तोषी होकर
पाप नहीं करते ।

९७. અજ્ઞાની સાધક કર્મથી કર્મનો ક્ષય નથી કરી શકતા. ધીર
પુરુષ અકર્મથી (સંયમ) કર્મનો ક્ષય કરે છે. મેધાવી પુરુષ
લોભ અને મદથી સંતોષ પામીને પાપ કરતા નથી.

96. An ignorant Meditator cannot eliminate karmic particles through karma whereas a man of patience by excercising restraint and self control can existinguish karmic particles. A learned and genious person does not commit sins due to contentment. He stays away from greed and pride.

૯૭. સવ્વઓ પમત્તસ્સ ભયં ।
સવ્વઓ અપ્પમત્તસ્સ નત્થિ ભયં ॥૬॥

प्रमत्त को सब ओर से भय होता है । अप्रमत्त को कोई
भय नहीं होता ।

૯૭. પ્રમાદીને બધી બાજુથી ભય હોય છે. અપ્રમાદીને કોઈ ભય
હોતો નથી.

97. A lazy and negligent is surrounded by fear from all the sides, whereas awakened person does not have any fear.

९८. नाऽऽलस्सेण समं सुखं, न विज्जा सह निदया ।
न वेरगं ममत्तेणं, नारंभेण दयालुया ॥७॥

आलसी सुखी नहीं हो सकता, निद्रालु विद्याभ्यासी नहीं हो सकता, ममत्व रखने वाला वैराग्यवान नहीं हो सकता और हिंसक दयालु नहीं हो सकता ।

९८. आलसु सुखी थर् शक्तो नथी, विंधएशी विद्याभ्यासु थर् शक्तो नथी, ममता राभनार वैरागी थर् शक्तो नथी अने हिंसक दयावान थर् शक्तो नथी.

98. A lazy person cannot be happy. One who is addict to sleep cannot study. A person with attachment cannot renounce wordly pleasure and a violent person cannot become compassionate.

९९. जागरह नरा ! णिच्चं, जागरमाणस्स वड्ढते बुद्धी ।
जो सुवति ण सो धन्नो, जो जग्गति सो सया धन्नो ॥८॥

अतः मनुष्यों ! सतत जागृत रहो । जो जागता है उसकी बुद्धि बढ़ती है । जो सोता है वह धन्य नहीं है; धन्य वह है, जो सदा जागता है ।

૯૯. માટે મનુષ્યો, સતત જાગૃત રહો. જે જાગતો રહે છે તેની બુદ્ધિ વધે છે. જે ઊંઘે છે તે ધન્ય નથી, સતત જાગૃત રહે છે તે જ ધન્ય છે.

99. Hence, O Men ! Be awakened all the time. One who is aware, develops his intelligence. One who is asleep is not praiseworthy. Only awakened person is appreciated with respect.

૧૦૦. આદાણે ણિવ્વેવે, વોસિરણે ઠાણગમણસયણેસુ ।
સવ્વત્થ અપ્પમત્તો, દયાવરો હોદુ હુ અહિંસઓ ॥૧॥

વસ્તુઓં કો ઉઠાને-રખને મેં, મલ-મૂત્ર કા ત્યાગ કરને મેં,
બેઠને તથા ચલને-ફિરને મેં, ઔર શયન કરને મેં જો દયાલુ
પુરુષ સદા અપ્રમાદી અર્થાત્ વિવેકશીલ રહતા હૈ, વહ
નિશ્ચય હી અહિંસક હૈ ।

૧૦૦. વસ્તુઓને લેવા-મૂકવામાં, મળ-મૂત્રનો ત્યાગ કરવામાં, બેસવામાં,
હાલવા-ચાલવામાં અને ઊંઘમાં જે દયાળુ પુરુષ હંમેશાં
અપ્રમાદી એટલે કે વિવેક રાખે છે, તે ચોક્કસ અહિંસક છે.

100. While putting off & on articles, In discharging (disposing off) bodilydirts, sitting, in movement and during sleep, a man who is compassionate, remains aware of the self and maintains sense of proportion is certainly a non violent.

૧૦. આત્મ સૂત્ર

૧૦૧. જીવા હંવતિ તિવિહા, બહિરપ્પા તહ ય અંતરપ્પા ય ।
તત્ત્વાણ પરં તત્ત્વં, જીવં જાણેહ ણિચ્છયદો ॥૧॥

જીવ (આત્મા) ત્રીણ પ્રકાર કા હૈ — બહિરાત્મા, અન્તરાત્મા ઓર પરમાત્મા । પરમાત્મા કૈ દો પ્રકાર હૈ — અર્હત્ ઓર સિદ્ધ ।

૧૦. આત્મ સૂત્ર

૧૦૧. જીવ (આત્મા) ત્રણ પ્રકારના છે — બહિરાત્મા, અંતરાત્મા અને પરમાત્મા. પરમાત્માના બે પ્રકાર છે—અરિહંત, સિદ્ધ.

10. AATMA SOOTRA

101. Souls are of three types. outer soul, Innersoul and supreme soul. Supreme soul are of two kinds VIZ Arihant (with body) and Siddha (bodyless - formless.)

૧૦૨. આરુહવિ અંતરપ્પા, બહિરપ્પો છંડિઝ્ઞ તિવિહેણ ।
ઝાઙ્ઞજ્ઞ પરમપ્પા, ઉવઙ્ઞં જિણવરિદેહિં ॥૨॥

જિનેશ્વરદેવ કા કથન હૈ કિ તુમ મન, વચન ઓર કાયા સૈ બહિરાત્મા કો છોડકર, અન્તરાત્મા મૈ આરોહણ કર પરમાત્મા કા ધ્યાન કરો ।

૧૦૨. જિનેશ્વરદેવે કહ્યું છે કે તમે મન, વચન અને કાયાથી બહિરાત્માને છોડીને (ત્યજીને) અંતરાત્મામાં આરોહણ કરી, પરમાત્માનું ધ્યાન કરો.

102. It is said by the Lord Jineshwara that discard outer soul in thought speech and action, elevate through inner soul and meditate on supreme soul.

૧૦૩. ણિદંડો ણિદંદો, ણિમ્મમો ણિવ્વલો ણિરાલંબો ।
 ણીરાગો ણિદોસો, ણિમ્મૂઢો ણિબ્ભયો અપ્પા ॥૩॥

આત્મા મન-વચન-કાયરૂપ ત્રિદંડ સે રહિત, નિર્દ્વન્દ્વ, નિર્મમ-
 મમત્વરહિત, નિષ્કલ-શરીરરહિત, નિરાલમ્બ, રાગરહિત, નિર્દોષ,
 મોહરહિત તથા નિર્ભય હૈ ।

૧૦૩. આત્મા મન-વચન-કાયારૂપ - ત્રણ દંડ વગરનો, નિર્દ્વન્દ્વ,
 નિર્મમ-મમતા વગરનો, નિષ્કલ-શરીર વગરનો, નિરાલંબ,
 રાગ વગરનો, નિર્દોષ, મોહ વિનાનો અને નિર્ભય છે.

103. A soul is without three punishment
 in the form of mind, speech and action,
 without duality, free from attachment, with-
 out body - formless, baseless, free from
 attachment, innocent - faultless, disenchanted
 and fearless.

૧૦૪. ણિગંથો ણીરાગો, ણિસ્સલ્લો સયલદોસણિમ્મુક્કો ।
 ણિવ્વકામો ણિવ્વકોહો, ણિમ્માણો ણિમ્મદો અપ્પા ॥૪॥

વહ આત્મા નિર્ગન્થ—ગ્રન્થિરહિત, નીરાગ, નિઃશલ્ય સર્વ દોષ-
 મુક્ત, નિષ્કામ, નિષ્ક્રોધ, નિર્માન તથા નિર્મદ હૈ ।

૧૦૪. આત્મા નિર્ગન્થ - ગ્રંથિ (ગાંઠ) વગરનો, નીરાગ, નિઃશલ્ય
 સર્વદોષ વગરનો, કામ વિનાનો, ક્રોધ વિનાનો, માન વગરનો
 તથા મદ વગરનો છે.

104. A soul is free from knots, without attachment,
 free from thorns, free from all faults, free from
 sensual pleasures, angerfree, prideless and
 non egoistic.

૧૦૫. ણવિ હોદિ અપ્પમત્તો, ણ પમત્તો જાણઓ દુ જો ભાવો ।
 એવં ભણંતિ સુદ્ધં, ણાઓ જો સો સો ચેવ ॥૫॥

આત્મા જ્ઞાયક છે । જો જ્ઞાયક હોતા હતા, તે ન અપ્રમત્ત હોતા હતા અને ન પ્રમત્ત । જો અપ્રમત્ત અને પ્રમત્ત નથી હોતા તે શુદ્ધ હોતા હતા । આત્મા જ્ઞાયકરૂપમાં જ્ઞાતા છે અને તે શુદ્ધ અર્થમાં જ્ઞાયક છે । તેમાં જ્ઞેયકૃત અશુદ્ધતા નથી હોતી ।

૧૦૫. આત્મા જ્ઞાયક છે. જે જ્ઞાયક હોય છે, તે નથી હોતો પ્રમાણ કે નથી હોતો અપ્રમાણ. જે અપ્રમાણ કે પ્રમાણ નથી હોતો તે શુદ્ધ હોય છે. આત્મા જ્ઞાયકરૂપમાં જ્ઞાતા છે અને તે શુદ્ધ અર્થમાં જ્ઞાયક છે. એમાં જ્ઞેયકૃત અશુદ્ધિ હોતી નથી.

105. A soul is enlightened, one who is knower is neither negligent nor non negligent, one who is not aware or unaware of himself is a purified (soul). A soul in the form of knower is knowledge and in purified sense he is knower or enlightened. It does not carry impurity of what is to be known.

૧૦૬. ણાહં દેહો ણ મણો, ણ ચેવ વાણી ણ કારણં તેસિં ।
 કત્તા ણ ણ કારયિદા, અણુમંતા ણેવ કત્તીણં ॥૬॥

મેં (આત્મા) ન શરીર છું, ન મન છું, ન વાણી છું અને ન તેનું કારણ છું । મેં ન કર્તા છું, ન કરાવનાર છું અને ન કર્તાના અનુમોદક છું ।

૧૦૬. હું (આત્મા) શરીર નથી, મન નથી, વાણી નથી અને એનું કારણ પણ નથી. હું કર્તા નથી, કરાવનાર નથી અને કર્તાનું અનુમોદન કરનાર પણ નથી.

106. I, the soul, am not body, not mind, not speech, neither the cause of it. I am not doer nor am I getting it done, not even one supporting them.

૧૦૭. કો ગામ ભણિજ્જ બુહો, ગાડું સવ્વે પરાઇએ ભાવે ।
મજ્ઝમિણં તિ ય વયણં, જાણંતો અપ્પયં સુદ્ધં ॥૭॥

આત્મા કે શુદ્ધ સ્વરૂપ કો જાનને વાલા તથા પરકીય ભાવો
કો જાનને વાલા એસા કૌન જ્ઞાની હોગા, જો યહ કહેગા કિ
'યહ મેરા હૈ ।'

૧૦૭. આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપને જાણનાર તેમજ 'પર' ભાવોને
જાણનાર એવો કોણ જ્ઞાની હશે, જે એમ કહેતો હોય કે
'આ મારું છે.'

107. The knower of purified form of a soul, as also
one who knows the nature of the 'Other'
concept, who can be such enlightened one
who will say 'This is Mine.'

૧૦૮. અહમિક્કો ખલુ સુદ્ધો, ણિમ્મમઓ ણાણદંસણસમગ્ગો ।
તમ્હિ ઠિઓ તચ્ચિત્તો, સવ્વે એએ ખયં ણેમિ ॥૮॥

મેં એક હૂં, શુદ્ધ હૂં, મમતારહિત તથા જ્ઞાનદર્શન સે પરિપૂર્ણ
હૂં । અપને ઇસ શુદ્ધ સ્વભાવ મેં સ્થિત ઓર તન્મય હોકર મેં
ઇન સબ પરકીય ભાવોં કા ક્ષય કરતા હૂં ।

૧૦૮. હું એક છું, શુદ્ધ છું, મમતારહિત તથા જ્ઞાનદર્શનથી પરિપૂર્ણ
છું. પોતાના આવા શુદ્ધ સ્વભાવમાં સ્થિર અને તન્મય થઈને
હું આ બધા પરકીય ભાવોનો ક્ષય કરું છું.

108. I am one, pure, Free from attachment, and am
complete/perfect with knowledge and
perception. I am destroying all these, alienate
feelings by stabilizing in my purified own self
and concentrating upon inner spirit.

૧૧. મોક્ષમાર્ગ સૂત્ર

૧૦૯. મગ્ગો મગ્ગફલં તિ ય, દુવિહં જિણસાસણે સમક્ષાદં ।
મગ્ગો ખલુ સમ્મત્તં મગ્ગફલં હોદ્ધિ ણિવ્વાણં ॥૧॥

જિનશાસન મેં ‘માર્ગ’ તથા ‘માર્ગફલ’ ઇન દો પ્રકારોં સે કથન કિયા ગયા હૈ । ‘માર્ગ’ ‘મોક્ષ’ કા ઉપાય હૈ । ઉસકા ‘ફલ’ ‘નિર્વાણ’ યા ‘મોક્ષ’ હૈ ।

૧૧. મોક્ષમાર્ગ સૂત્ર

૧૦૯. જૈનશાસનમાં ‘માર્ગ’ તથા ‘માર્ગફળ’ એમ બે રીતે સમજણ આપવામાં આવી છે. ‘માર્ગ’ મોક્ષનો ઉપાય છે. એનું ‘ફળ’ ‘નિર્વાણ’ અથવા ‘મોક્ષ’ છે.

11. MOKSHAMARG SOOTRA

109. In the governance of Jina there is two fold explanation VIZ 'Marga' i.e. path and 'Consequence of Marga' 'Fruits of Path'. Marg i.e. path is the remedy for salvation and ultimate result is nirvana or liberation.

૧૧૦. દંસણણાણચરિત્તાણિ, મોક્ષમગ્ગો ત્તિ સેવિદવ્વાણિ ।
સાધુહિં ઇદં ભણિદં, તેહિંં દુ બંધો વ મોક્ષો વા ॥૨॥

દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર મોક્ષ કા માર્ગ હૈ । સાધુઓં કો ઇનકા આચરણ કરના ઇચ્છિયે । યદિ વે સ્વાશ્રિત હોતે હૈં તો ઇનસે મોક્ષ હોતા હૈં ઓર પરાશ્રિત હોને સે બંધ ।

૧૧૦. દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર મોક્ષનો માર્ગ છે. સાધુએ એનું આચરણ કરવું જોઈએ. જો તે સ્વાશ્રિત (પોતાને અધીન) હોય તો મોક્ષ મળે છે અને પરાશ્રિત હોય તો બંધ મળે છે.

110. Perception, knowledge, character is the path of liberation. An ascetic (Monk) should follow it. If he is self reliant, he is attaining liberation. If dependent on others he gets karmic bondage.

१११. सहहृदि य पत्तेदि य, रोचेदि य तह पुणो य फासेदि ।
धम्मं भोगणिमित्तं, ण दु सो कम्मक्खयणिमित्तं ॥३॥

अभव्य जीव यद्यपि धर्म में श्रद्धा रखता है, उसकी प्रतीति करता है, उसमें रुचि रखता है, उसका पालन भी करता है, किन्तु यह सब वह धर्म को भोग का निमित्त समझकर करता है, कर्मक्षय का कारण समझकर नहीं ।

१११. અભવી જીવ જો કે ધર્મમાં શ્રદ્ધા રાખે, એની પ્રતીતિ કરે, એમાં રુચિ રાખે, એનું પાલન પણ કરે, પરંતુ આ બધું તો તે ધર્મને ભોગનું નિમિત્ત સમજીને કરે છે, કર્મક્ષયનું કારણ સમજીને કરતો નથી.

111. A soul, who is, by nature, incapable of achieving liberation, although it appears to be having faith in spirituality, firm conviction, has liking (taste) for the same, strongly observes the commands of Lord Jineshwar, but all these he is doing treating religion as instrument for sensual pleasure and NOT for eliminating karmas and not believing religion as cause for such extinction of karmas.

११२. सुदपरिणामो पुण्णं, असुहो पाव त्ति भणियमन्नेसु ।
परिणामो णन्नगदो, दुक्खक्खयकारणं समये ॥४॥

(वह नहीं जानता कि) परद्रव्य में प्रवृत्त शुभ-परिणाम पुण्य है और अशुभ-परिणाम पाप है । धर्म अनन्यगत अर्थात् स्व-द्रव्य में प्रवृत्त परिणाम है जो यथासमय दुःखों के क्षय का कारण होता है ।

૧૧૨. (તે એ તથી જાણતો કે) પરદ્રવ્યમાં પ્રવૃત્ત શુભ-પરિણામ પુણ્ય છે અને અશુભ-પરિણામ પાપ છે. ધર્મ અન્યગત એટલે કે સ્વદ્રવ્યમાં પ્રવૃત્ત પરિણામ છે, જે સમય આવ્યે દુઃખના નાશનું કારણ થાય છે.

112. He is not aware that auspicious reflection of his such action of soul in aligned substance is nothing but good deed termed as 'Punya' auspicious influx of karma and Papa or sin is reflection of evil action whereas spirituality is engagement in its own self touching reflection. which eventually becomes the cause of end of all miseries.

૧૧૩. પુણ્યં પિ જો સમિચ્છદિ, સંસારો તેણ ર્હિદો હોદિ ।
પુણ્યં સુગર્હેદું, પુણ્યખણેવ ણિવ્વાણં ॥૫॥

જો પુણ્ય કી ઇચ્છા કરતા હૈ, વહ સંસાર કી હી ઇચ્છા કરતા હૈ । પુણ્ય સુગતિ કા હેતુ હૈ, કિન્તુ નિર્વાણ તો પુણ્ય કે ક્ષય સે હી હોતા હૈ ।

૧૧૩. જે પુણ્યની ઇચ્છા કરે છે તે સંસારની ઇચ્છા કરે છે. પુણ્યથી સુગતિ (સદ્ગતિ) મળે છે, પરંતુ નિર્વાણ તો પુણ્યના ક્ષયથી જ મળે છે.

113. One who is after auspicious inflow of karmic particles, accumulates Punya thereby, which results in better mode of life in next birth but nirvana is, in fact, the result of total elimination of such good deeds.

૧૧૪. કમ્મમસુહં કુસીલં, સુહકમ્મં ચાવિ જાણ વ સુસીલં ।
કહ તં હોદિ સુસીલં, જં સંસારં પવેસેદિ ॥૬॥

અશુભ-કર્મ કો કુશીલ ઔર શુભ-કર્મ કો સુશીલ જાનો ।
કિન્તુ ઉસે સુશીલ કૈસે કહા જા સકતા હૈ, જો સંસાર મેં
પ્રવિષ્ટ કરાતા હૈ ?

૧૧૪. અશુભ કર્મને કુશીલ અને શુભ કર્મને સુશીલ સમજો. પરંતુ એને
સુશીલ શી રીતે કહેવાય, જે સંસારમાં પ્રવેશ કરાવે છે ?

114. Treat inauspicious karma as bad character and
auspicious karmic influx as good character but
how can auspicious karma be treated as
auspicious which results in entry, continuation
and lasting in worldly pleasures.

૧૧૫. સોવણિયં પિ ણિયલં, બંધદિ કાલાયસં પિ જહ પુરિસં ।
બંધદિ એવં જીવં, સુહમસુહં વા કદં કમ્મં ॥૭॥

બેડી સોને કી હો ચાહે લોહે કી, પુરુષ કો દોનોં હી બેડિયાં
બાંધતી હૈં । ઇસી પ્રકાર જીવ કો ઉસકે શુભ-અશુભ કર્મ
બાંધતે હૈં ।

૧૧૫. બેડી સોનાની હોય તો ય ભલે કે લોટાની હોય તો ભલે.
પુરુષને તો બંને બેડીઓ બાંધે જ છે. એવી જ રીતે જીવને
શુભ-અશુભ કર્મ બાંધે છે.

115. Whether it is made of gold or steel/iron, after
all they are shackles/bondages which results in
influx of karmas. Similarly a soul is subjected
to good or bad bondage of karmas.

११६. तम्हा दु कुसीलेहिं य, रायं मा कुणह मा व संसर्गं ।
साहीणो हि विणासो, कुसीलसंसर्गारायेण ॥८॥

अतः परमार्थतः दोनों ही प्रकार के कर्मों को कुशील जानकर उनके साथ न राग करना चाहिए और न उनका संसर्ग । क्योंकि कुशील कर्मों के प्रति राग और संसर्ग करने से स्वाधीनता नष्ट होती है ।

११७. એટલે પરમાર્થથી બંને પ્રકારનાં કર્મોને કુશીલ જાણીને એની સાથે રાગ કે સંસર્ગ ન કરવો જોઈએ. કારણ કે કુશીલ કર્મોની સાથે રાગ કે સંસર્ગ કરવાથી સ્વાધીનતા નાશ પામે છે.

116. Hence with realistic point of view one who treats and believes firmly that both auspicious and inauspicious karmic particles are ultimately worth discarding and it is not fair to carry attachment or mixing with them. Because karmas which reflect bad character, any attachment or mixing with them ultimately results in elimination of liberation of soul.

११७. वरं वयतवेहि सगो, मा दुक्खं होउ णिरइ इयरेहिं ।
छयातवट्टियाणं, पडिवालंतान पुरुभेयं ॥९॥

(तथापि) व्रत व तपादि के द्वारा स्वर्ग की प्राप्ति उत्तम है । इनके न करने पर नरकादि के दुःख उठाना ठीक नहीं है । क्योंकि कष्ट सहते हुए धूप में खड़े रहने की अपेक्षा छाया में खड़े रहना कहीं ज्यादा अच्छा है ।

૧૧૭. (તોપણ) વ્રત તથા તપ વગેરેથી થતી સ્વર્ગની પ્રાપ્તિ ઉત્તમ છે. એને ન કરવાથી નરક વગેરેના દુઃખ સહેવા, યોગ્ય નથી. કારણ કે કષ્ટ સહન કરતાં કરતાં તોપમાં ઊભા રહેવાને બદલે છાયામાં ઊભા રહેવું વધારે સારું છે.

117. Even then, heavenly pleasures achieved as a result of fasting & penance and acceptance of vows is considered desirable/better in as much as non-observance of penance etc. results in miseries of hell which is not worth suffering, since it is better to be under shade than to suffer while standing facing acute sunlight.

૧૧૮. શ્રવ્યરામરમણ્ય-કરંજલિ-માલાહિં ચ સંથુયા વિઝલા ।
ચક્કહરરાયલચ્છી, લબ્ધર્થે બોહી ણ ભવ્વણુઆ ॥૧૦॥

શુભ ભાવ સે વિદ્યાધરોં, દેવોં તથા મનુષ્યોં કી કરંજલિ-બદ્ધ સ્તુતિયોં સે સ્તુત્ય ચક્રવર્તી સમ્રાટ્ કી વિપુલ રાજ્યલક્ષ્મી તક ઉપલબ્ધ હો સકતી હૈ, કિન્તુ ભવ્ય જીવોં કે દ્વારા આદરણીય સમ્યક્-સમાધિ પ્રાપ્ત નહીં હોતી ।

૧૧૮. શુભ ભાવથી બે હાથ જોડીને, વિદ્યાધરો, દેવો તથા માનવોએ કરેલી સ્તુતિથી, સ્તુતિ કરનારને ચક્રવર્તી સમ્રાટની વિશાળ રાજલક્ષ્મી પણ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે, પરંતુ ભવ્ય જીવોને આદરણીય એવી સમ્યક્ સમાધિ પ્રાપ્તિ થતી નથી.

118. With good intention, with folded hands, all heavenly beings (deities), humanbeings and special persons called 'Vidyadharas' are praying with enchanting hymns. Such persons are gifted with wealth of a kingdom of an emperor, who has conquered all universal kingdoms, known as 'Chakravarty' but despite all these, it does not result in lasting meditation and worthwhile and honourable achievement of souls capable of liberation.

१२. रत्नत्रय सूत्र

११९. धम्मादीसद्वहणं, सम्मत्तं णाणमंगपुव्वगदं ।
चिट्ठा तवंसि चरिया, ववहारो मोक्खमग्गो त्ति ॥१॥

धर्म आदि का श्रद्धान करना सम्यग्दर्शन है । अंगों और पूर्वो
अर्थात् धर्मशास्त्रों का ज्ञान सम्यग्ज्ञान है । तप में प्रयत्नशीलता
सम्यक्चारित्र है । यह व्यवहार मोक्षमार्ग है ।

१२. रत्नत्रय सूत्र

११९. धर्म वगेरेमां श्रद्धा राणवी सम्यग्दर्शन छे. अंगो तथा पूर्वो
अर्थात् धर्मशास्त्रोनुं ज्ञान सम्यग्ज्ञान छे. तपमां प्रयत्न
(प्रवृत्ति) सम्यक्चारित्र छे. आ व्यवहार मोक्षमार्ग छे.

12. RATNATRAYA SOOTRA

119. Right perception is Realistic faith in spirituality etc. Right knowledge is deep faith/ understanding agamic (cannonic) scriptures and rightful efforts (activities) an Penance is known as rightful character. It is considered as liberation path in practical way.

१२०. नाणेण जाणई भावे, दंसणेण य सदहे ।
चरित्तेण निगिण्हा, तिवेण परिसुज्झई ॥२॥

मनुष्य ज्ञान से जीवादि पदार्थों को जानता है, दर्शन से उनका
श्रद्धान करता है, चास्त्र से कर्मास्त्रव का निरोध करता है
और तप से विशुद्ध होता है ।

૧૨૦. માનવી જ્ઞાનથી જીવાદિ પદાર્થોને જાણે છે, દર્શનથી એનામાં શ્રદ્ધા રાખે છે, ચારિત્રથી કર્માસ્રવનો નિરોધ કરે છે અને તપથી વિશુદ્ધ થાય છે.

120. A man knows material substance through knowledge, with the perception, he develops faith in it and character helps him in controlling influx of karmas whereas he attains purification through penance.

૧૨૧. નાદંસણિસ્સ નાણં, નાણેણ વિણા ન હુંતિ ચરણગુણા ।
અગુણિસ્સ નત્થિ મોક્ષો, નત્થિ અમોક્ષસ્સ નિવ્વાણં ॥૩॥

સમ્યગ્દર્શન કે બિના જ્ઞાન નહીં હોતા । જ્ઞાન કે બિના ચારિત્રગુણ નહીં હોતા । ચારિત્રગુણ કે બિના મોક્ષ (કર્મક્ષય) નહીં હોતા ઓર મોક્ષ કે બિના નિર્વાણ નહીં હોતા ।

૧૨૧. સમ્યગ્દર્શન વિના જ્ઞાન થતું નથી. જ્ઞાન વિના ચારિત્રગુણ પ્રાપ્ત થતા નથી. ચારિત્રગુણ વિના મોક્ષ (કર્મક્ષય) મળતું નથી અને મોક્ષ વિના નિર્વાણ પ્રાપ્ત થતું નથી.

121. In absence of right perception there cannot be right knowledge and without knowledge the quality of character is not attained and unless virtue of character is developed, there is no liberation (Extinction of Karmas) and without liberation No nirwan can be attained.

१२२. हयं नाणं कियाहीणं, हया अण्णाणओ किया ।
पासंतो पंगुलो दड्ढो, धावमाणो य अंधओ ॥४॥

क्रिया-विहीन ज्ञान व्यर्थ है और अज्ञानियों की क्रिया व्यर्थ है । जैसे पंगु व्यक्ति वन में लगी आग को देखते हुए भी भागने में असमर्थ होने से जल मरता है और अन्धा व्यक्ति दौड़ते हुए भी देखने में असमर्थ होने से जल मरता है ।

૧૨૨. ક્રિયા વગરનું જ્ઞાન નકામું છે અને અજ્ઞાનીની ક્રિયા નકામી છે. જેવી રીતે પંગુ વ્યક્તિ, વનમાં લાગેલી આગને જોતો હોવા છતાં દોડી જવાની અશક્તિને કારણે બળી મરે છે અને આંધળો માણસ દોડતો હોવા છતાં જોવામાં અશક્ત હોવાને કારણે, બળી મરે છે.

122. Knowledge without practicing-rituals (rightful action/implementaion is meaningless, and rituals of ignorant is useless. Just as a handicapped person despite witnessing woodfire cannot run and save himself from the calamity, in view of his crippled condition and as a consequence, falls victim to the fire, whereas a blind person, though capable to run, cannot escape, because of lack of vision and ultimately loses his life under fire.

१२३. संजोअसिद्धीइ फलं वयंति, न हु एगचक्केण रहो पयाइ ।
अंधो य पंगू य वणे समिच्च्या, ते संपउत्ता नगरं पविट्ठा ॥५॥

ज्ञान और क्रिया के संयोग से ही फल की प्राप्ति कही गई है, जैसे कि पंगु और अन्धे के मिलन पर दोनों पारस्परिक सहयोग से वन से नगर में प्रविष्ट हो जाते हैं । आखिर, एक पहिये से रथ नहीं चलता ।

૧૨૩. જ્ઞાન અને ક્રિયાના સંયોગથી જ ફળની પ્રાપ્તિ થાય છે. જેવી રીતે લંગડા અને આંધળાના મિલનથી બંને એકમેકના સહકારથી વનથી નગરમાં પહોંચી જાય છે. આખરે તો, એક પૈડાથી રથ ચાલતો નથી.

123. Result is achieved only with the combination of both knowledge & Practice. Just like a lame & blind person join together and with mutual co-operation reach to the city, crossing the forest. After all a chariot cannot run with a single wheel.

૧૨૪. સમ્મદ્દંસણનાણં, एसो लहदि त्ति णवरि ववदेसं ।
सव्वणयपक्खरहिदो, भणियो जो सो समयसारो ॥६॥

જો સબ નય-પક્ષોં સે રહિત હૈ, વહી સમયસાર હૈ, उसीको सम्यग्दर्शन तथा सम्यग्ज्ञान की संज्ञा प्राप्त होती है ।

૧૨૪. જે બધા નય-પક્ષોથી રહિત છે, તે જ સમયસાર છે, એને સમ્યગ્દર્શન તથા સમ્યગ્જ્ઞાન કહેવામાં આવે છે.

124. One which is devoid of all relativity i.e. points of view and different beliefs, is essence of soul (samayasara). It is called/attains status/quality of right perception and right knowledge.

૧૨૫. દંસણનાણચરિત્તાણિ, सेविदव्वाणि साहुणा णिच्चं ।
ताणि पुण जाण तिण्णि वि, अप्पाणं चेव णिच्छयदो ॥७॥

સાધુ કો નિત્ય દર્શન, જ્ઞાન ઓર ચારિત્ર કા પાલન કરના ચાહિએ । નિશ્ચયદૃષ્ટિ સે ઇન તીનોં કો આત્મા હી સમજના ચાહિએ । યે તીનોં આત્મસ્વરૂપ હી હૈં । અતઃ નિશ્ચય સે આત્મા કા સેવન હી યચિત હૈ ।

૧૨૫. સાધુએ હંમેશાં દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્રનું પાલન કરવું જોઈએ. નિશ્ચયદૃષ્ટિથી આ ત્રણેયને આત્મા જાણવો જોઈએ,. આ ત્રણે આત્મસ્વરૂપ છે. તેથી નિશ્ચયથી આત્માનું સેવન જ ઉચિત છે.

125. An ascetic is required to observe perception, knowledge and character. From realistic point of view, all these three are to be considered as a soul. This trio is nature of self. Hence it is just proper to be one with soul/self.

૧૨૬. निच्छयणयेण भणितो, तिहि तेहिं समाहितो हु जो अप्पा ।
ण कुणादि किंचि वि अन्नं, ण मुयदि सो मोक्खमग्गो त्ति ॥८॥

જો આત્મા इन तीनों से समाहित हो जाता है, न अन्य कुछ करता है और न कुछ छोड़ता है, उसीको निश्चयनय से मोक्षमार्ग कहा गया है ।

૧૨૭. જે આત્મા આ ત્રણથી સભર થઈ જાય છે, બીજું કંઈ કરતો નથી અને કંઈ છોડતો નથી અને નિશ્ચયનયની દૃષ્ટિએ એને જ મોક્ષમાર્ગ કહેલ છે.

126. A Soul which fills itself with all these three (as stated in foregoing) does not do anything else and nothing he abandons. This is path of liberation from the realistic point of view.

१२७. अप्पा अप्पम्मि रओ, सम्माइट्टी हवेइ फुडु जीवो ।
जाणइ तं सण्णाणं, चरदिह चारित्तमग्गु त्ति ॥९॥

इस दृष्टि से आत्मा में लीन आत्मा ही सम्यग्दृष्टि होता है।
जो आत्मा को यथार्थरूप में जानता है वही सम्यग्ज्ञान है,
और उसमें स्थित रहना ही सम्यक्चारित्र है ।

१२७. આ રીતે આત્મામાં લીન આત્મા જ સમ્યગ્દૃષ્ટિ હોય છે.
જે આત્માને યથાર્થરૂપે જાણે છે એ જ સમ્યગ્જ્ઞાન છે. અને
એમાં સ્થિર રહેવું એ જ સમ્યક્ચારિત્ર છે.

127. Thus a soul coinciding (unifying) in soul itself
is one with realitic perception, one who knows
the soul in its real form is certainly, a right
knowledge and stability in the soul is right
character.

१२८. आया हु महं नाणे, आया मे दंसणे चरित्ते य ।
आया पच्चक्खाणे, आया मे संजमे जोगे ॥१०॥

आत्मा ही मेरा ज्ञान है । आत्मा ही दर्शन और चारित्र
है । आत्मा ही प्रत्याख्यान (नियम) है और आत्मा ही संयम
और योग है । अर्थात् ये सब आत्मरूप ही हैं ।

૧૨૮. આત્મા જ મારું જ્ઞાન છે. આત્મા દર્શન અને ચારિત્ર છે,
આત્મા જ પરચક્ષાણ (નિયમ) છે અને આત્મા જ સંયમ
અને યોગ છે. અર્થાત્ આ બધું આત્મરૂપ જ છે.

128. The soul itself is my knowledge, the soul is
my perception as well as character. Soul itself
is vow and soul is restraint and meditation
(combination). It means all these are imbrided
in a soul.

૧૩. સમ્યવદર્શન સૂત્ર

૧૨૯. સમ્મત્તરયણસારં, મોક્ષમહારુક્ષમૂલમિદિ ભણિયં ।
તં જાણિજ્જહ્ ણિચ્છય-વવહારસરૂવ-દોભેયં ॥૧॥

રત્નત્રય મેં સમ્યગ્દર્શન શ્રેષ્ઠ છે અને તેને મોક્ષરૂપી મહાવૃક્ષ
કા મૂલ કહા ગયા છે । યહ નિશ્ચય ઓર વ્યવહાર કે રૂપ
મેં દો પ્રકાર કા છે ।

૧૩. સમ્યગ્દર્શન સૂત્ર

૧૨૯. રત્નત્રયમાં સમ્યગ્દર્શન શ્રેષ્ઠ છે અને તેને મોક્ષરૂપી મહાવૃક્ષનું
મૂળ કહ્યું છે. તેના નિશ્ચય અને વ્યવહાર એમ બે પ્રકાર છે.

13. SAMYAGDARSHAN SOOTRA

129. Right perception is best among the trio (Three jewels viz right knowledge, perception and character). It is considered to be the root of a big tree in the form of liberation. It is of two types VIZ theoretical (realistic) and practical

૧૩૦. જીવાદી સદ્દહણં, સમ્મત્તં જિણવરેહિં પણ્ણત્તં ।
વવહારા ણિચ્છયદો, અપ્પા ણં હવહ્ સમ્મત્તં ॥૨॥

વ્યવહારદૃષ્ટિ સે જીવ આદિ તત્ત્વોં કે શ્રદ્ધાન કો જિનદેવ ને
સમ્યક્ત્વ કહા છે । નિશ્ચય સે તો આત્મા હી સમ્યગ્દર્શન છે ।

૧૩૦. જિનેશ્વરદેવે, જીવ આદિ તત્ત્વોમાં શ્રદ્ધા રાખવી તેને વ્યવહાર
સમ્યક્ત્વ કહ્યું છે. નિશ્ચયથી તો આત્મા જ સમ્યગ્દર્શન છે.

130. Lord Jineshwar has defined perception in practice with faith in Substances such as living being (Jiva) etc. From real point of view the soul itself is right perception.

૧૩૧. જં મોણં તં સમ્મં, જં સમ્મં તમિહ હોઝ મોણં તિ ।
નિચ્છયઓ ઇયરસ્સ ઉ, સમ્મં સમ્મત્તહેઝુ વિ ॥૩॥

નિશ્ચય સે જો મૌન હૈ વહી સમ્યગ્દર્શન હૈ ઓર જો સમ્યગ્દર્શન હૈ વહી મૌન હૈ । વ્યવહાર સે જો નિશ્ચય-સમ્યગ્દર્શન કે હેતુ હૈ, વે ખી સમ્યગ્દર્શન હૈ ।

૧૩૧. નિશ્ચયથી તો જે મૌન છે એ સમ્યગ્દર્શન છે અને જે સમ્યગ્દર્શન છે એ જ મૌન છે. વ્યવહારથી જે નિશ્ચય-સમ્યગ્દર્શનનો હેતુ છે એ જ સમ્યગ્દર્શન છે.

131. From realistic point of view, one which is silent is right perception and conversely only right perception is silence. In practice, the purpose of right Perception itself is right perception.

૧૩૨. નિસ્સંકિય નિક્કંઘિય નિવ્વિતિગિચ્છ અમૂઢદિટ્ઠી ય ।
અવબૂહ ધિરીકરણે, વક્લ્લ પભાવણે અદ્ઢ ॥૪॥

નિ:શંકા (સંશયરહિત), નિષ્કાંક્ષા (આકાંક્ષારહિત), નિર્વિચિકિત્સા (જુગુપ્સારહિત), અમૂઢદૃષ્ટિ (નિર્ભ્રાન્ત દૃષ્ટિ), ઉપગૂહન (આત્મ-નિયંત્રણ), સ્થિરીકરણ (સુદૃઢતા), વાત્સલ્ય ઓર પ્રભાવના (ધર્મ-વિસ્તાર) — સમ્યગ્દર્શન કે યે આઠ અંગ હૈ ।

૧૩૨. નિ:શંકા (સંશયરહિત), નિષ્કાંક્ષા (આકાંક્ષારહિત), નિર્વિચિકિત્સા (જુગુપ્સારહિત), અમૂઢદૃષ્ટિ (નિર્ભ્રાન્ત દૃષ્ટિ), ઉપગૂહન (આત્મ-નિયંત્રણ), સ્થિરીકરણ (સુદૃઢતા), વાત્સલ્ય અને પ્રભાવના (ધર્મ-વિસ્તાર) — સમ્યગ્દર્શનનાં આ આઠ અંગ છે.

132. Doubtlessness (Nihishanka), Desirelessness, Absence of Allergy (Sharp sense of disliking obscene), Perception without Stubbornness (Disillusiveness) self control (control over soul) stabilization (Firmness) Affection and Effectiveness (Extension of Spiritualisation). These are the eight components of right perception.

૧૩૩. સમ્મત્તવિરહિયા ણં, સુદ્ધ વિ ઉગ્ગં તવં ચરંતા ણં ।
 ણ લહંતિ બોહિલાહં, અવિ વાસસહસ્સકોડીહિં ॥૫॥

સમ્યક્ત્વવિહીન વ્યક્તિ હજારો-કરોડ વર્ષો તક ભલી ખાંતિ
 ઉગ્ર તપ કરને પર ખી બોધિલાભ પ્રાપ્ત નહીં કરતા ।

૧૩૩. હજારો - કરોડો વર્ષ સુધી સારી રીતે, ઉગ્ર તપ કરવા છતાં
 સમ્યક્ત્વ વિનાની વ્યક્તિને બોધિલાભ મળતો નથી.

133. Thousands & Crores of years of severe
 austerity, in a best manner does not get
 reward of enlightened & Total perfection
 ('Bodhilabha') unless it is with right perception.

૧૩૪. દંસણભટ્ટા, ભટ્ટા, દંસણભટ્ટસ્સ ણત્થિ ણિવ્વાણં ।
 સિજ્ઞંતિ ચરિયભટ્ટા, દંસણભટ્ટા ણ સિજ્ઞંતિ ॥૬॥

જો દર્શન સે ભ્રષ્ટ હૈ વહ ભ્રષ્ટ હૈ । દર્શન-ભ્રષ્ટ કો નિર્વાણ-
 પ્રાપ્તિ નહીં હોતી । ચારિત્રરહિત કદાચિત સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કર લેતે
 હૈ, કિન્તુ સમ્યગ્દર્શન સે રહિત સિદ્ધિ પ્રાપ્ત નહીં કર સકતે ।

૧૩૪. જે દર્શનથી ભ્રષ્ટ છે તે ભ્રષ્ટ છે. દર્શન-ભ્રષ્ટને નિર્વાણ પ્રાપ્ત
 થતું નથી. ચારિત્ર વગરનાને કદાચ સિદ્ધિ મળી પણ જાય
 પરંતુ સમ્યગ્દર્શનથી રહિત સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી.

134. He is corrupt who is devoid of right
 perception. Corrupt person does not achieve
 liberation. It may be possible that a man can,
 perhaps, succeed without character but one
 will not get success unless preceded by
 right perception.

૧૩૫. સમ્મત્તસ્સ ય લંભો, તેલોક્કસ્સ ય હવેજ્જ જો લંભો ।
સમ્મદંસમલંભો, વરં યુ તેલોક્કલંભાદો ॥૭॥

एक ओर सम्यक्त्व का लाभ और दूसरी ओर त्रैलोक्य का लाभ होता हो, तो त्रैलोक्य के लाभ से सम्यग्दर्शन का लाभ श्रेष्ठ है ।

૧૩૫. એક તરફ સમ્યક્ત્વનો લાભ હોય અને બીજી તરફ ત્રૈલોક્યનો લાભ થાય, તોપણ ત્રિલોકના લાભથી સમ્યગ્દર્શનનો લાભ શ્રેષ્ઠ છે.

135. Out of two options, one is acquisition of wealth of three world and the other is achievement of right perception, the later (second one) is the best and worth attaining as compared to the former material gain.

૧૩૬. કિં બહુણા ભણિણં, જે સિદ્ધા ણરવરા ગણ કાલે ।
સિજ્ઞિહિંતિ જે વિ ભવિયા, તં જાણઈ સમ્મમાહપ્પં ॥૮॥

अधिक क्या कहें ? अतीतकाल में जो श्रेष्ठजन सिद्ध हुए हैं और जो आगे सिद्ध होंगे, वह सम्यक्त्व का ही माहात्म्य है।

૧૩૬. વધુ શું કહેવું ? ભૂતકાળમાં જે શ્રેષ્ઠજન સિદ્ધ થયા છે અને જે ભવિષ્યમાં થશે તે સમ્યક્ત્વને કારણે જ.

136. What more to tell ? Whoever in the past has attained liberation and whoever shall get salvation in future, all is due to the presence of right perception only.

૧૩૭. જહ સલિલેણ ણ લિપ્પઙ્ગ, કમલિણિપત્તં સહાવપયડીએ ।
તહ ભાવેણ ણ લિપ્પઙ્ગ, કસાયવિસએહિં સપ્પુરિસો ॥૧॥

જैसे કમલિની का पत्र स्वभाव से ही जल से लिप्त नहीं होता, वैसे ही सत्पुरुष सम्यक्त्व के प्रभाव से कषाय और विषयों से लिप्त नहीं होता ।

૧૩૮. જેવી રીતે કમલપત્ર સ્વાભાવિકતાથી જ પાણીમાં લિપ્ત થતા નથી, એવી જ રીતે સત્પુરુષ, સમ્યક્ત્વના પ્રભાવથી કષાય અને વિષયોથી લિપ્ત થતા નથી.

137. Just as lotus leaf in its natural way does not get wet with water so is the case with enlightened persons. Because of existence and influence of right perception they are not affected by sensual pleasures & kashayas i.e. anger, pride deceit and greed.

૧૩૮. ઉવભોગમિંદિયેહિ, દ્વ્વાણમચેદણાણમિદરાણં ।
જં કુણાદિ સમ્મદિટ્ઠી, તં સવ્વં ણિજ્જરણિમિત્તં ॥૧૦॥

सम्यग्दृष्टि मनुष्य अपनी इन्द्रियों के द्वारा चेतन तथा अचेतन द्रव्यों का जो भी उपभोग करता है, वह सब कर्मों की निर्जरा में सहायक होता है ।

૧૩૮. સમ્યગદૃષ્ટિ માનવ પોતાની ઇન્દ્રિયોથી ચેતન અને અચેતન દ્રવ્યોનો ઉપભોગ કરે છે એ બધાં, તેને કર્મોને નિર્જરામાં સહાયક થાય છે.

138. A man with right perception, whatever he consumes/with his senses, all living & non living objects, all these are helpful to him in eliminating his karmic particles.

१३९. सेवंतो वि ण सेवइ, असेवमाणो वि सेवगो कोई ।

पगरणवेद्वा कस्स वि, ण य पायरणो त्ति सो होई ॥११॥

कोई तो विषयों का सेवन करते हुए भी सेवन नहीं करता और कोई सेवन न करते हुए भी विषयों का सेवन करता है । जैसे अतिथिरूप से आया कोई पुरुष विवाह आदि कार्य में लगा रहने पर भी उस कार्य का स्वामी न होने से कर्ता नहीं होता ।

१३८. कोइ विषयोनुं सेवन करवा छतां ओनुं सेवन करता नथी
अने कोइक सेवन न करवा छतां पए विषयोनुं सेवन करे
छे. जेवी रीते महेमान तरीके आवेला कोइ पुरुष विवाह
पगेरे कार्यामां सक्रिय होवा छतां ओ कामना स्वामी न थवाथी
कर्ता नथी.

139. There are persons, who apparently enjoy sensual pleasures but in reality do not enjoy them whereas there are some persons who do not seem to enjoy any sensual pleasures physically, but mentally they are enjoying with attachment towards them. This is just as guests attending and actively participating in marriage ceremony are not doer of the wedding rituals and hence donot carry ownership of it.

१४०. न कामभोग समयं उर्वेति, न यावि भोगा विगइं उर्वेति ।

जे तप्पओसी य परिग्गही य, सो तेसु मोहा विगइं उवेइ ॥१२॥

इसी तरह - कामभोग न समभाव उत्पन्न करते हैं और न विकृति/विषमता । जो उनके प्रति द्वेष और ममत्व रखता है वह उनमें विकृति को प्राप्त होता है ।

૧૪૦. આ રીતે કામભોગ સમભાવ ઉત્પન્ન કરતા નથી કે વિષમતા પણ નહિ. જે એના પ્રત્યે દ્વેષ અને મમતા રાખે છે, તેને એનાથી વિકૃતિ મળે છે.

140. In this way sensual pleasures neither create equanimity nor even otherwise (unequanimity). He who keeps aversion or attachment towards them get perversion out of them.

૧૪૧. દંસણસુદ્ધો સુદ્ધો દંસણસુદ્ધો લહેઈ ણિવ્વાણં ।
દંસણવિહીણ પુરિસો, ન લહઈ તં ઇચ્છિયં લાહં ॥૧૩॥

અતઃ જો સમ્યગ્દર્શન સે શુદ્ધ હૈ વહી નિર્માણ પ્રાપ્ત કરતા હૈ । સમ્યગ્દર્શન-વિહીન પુરુષ ઇચ્છિત લાભ નહીં કર પાતા ।

૧૪૧. તેથી જે સમ્યગ્દર્શનથી શુદ્ધ હોય છે તે નિર્વાણ પ્રાપ્ત કરે છે. સમ્યગ્દર્શન વગરનો પુરુષ ઇચ્છિત લાભ મેળવતો નથી.

141. Hence one who is pure & clean with the existence of Right Perception, is attaining Nirwana - Salvation/Liberation. A person without right perception does not receive desired benefit.

૧૪. સમ્યવજ્ઞાન સૂત્ર

૧૪૨. સોચ્ચા જાણઈ કલ્લાણં, સોચ્ચા જાણઈ પાવગં ।
ઉભયં પિ જાણે સોચ્ચા, જં છેયં તં સમાયરે ॥૨॥
- સુનકર હી કલ્યાણ કા માર્ગ જાના જા સકતા હૈ ઓર સુનકર
હી પાપ કા । દોનોં કો સુનકર જો શ્રેયસ્કર હો ઉસકા આચરણ
કરના ચાહિયે ।

૧૪. સમ્યવજ્ઞાન સૂત્ર

૧૪૨. સાંભળવાથી કલ્યાણનો માર્ગ જાણી શકાય છે અને સાંભળીને
પાપનો. બંનેને સાંભળીને જે કલ્યાણકારક લાગે તેનું આચરણ
કરવું જોઈએ.

14. SAMYAGJNAN SOOTRA

142. By listening, it is possible to know the path leading to self realisation (kalyan) and also by listening, one can know the path of sin i.e. 'Anti Kalyan' or undesirable path. As such by understanding both the paths one should follow the one which is in his own spiritual interest.

૧૪૩. જાણાડડણત્તીયે પુણો, દંસણતતવનિયમસંજમે ઠિચ્ચા ।
વિહરઈ વિસુજ્ઞમાણો, જાવજ્જીવં પિ નિવ્વકંપો ॥૩॥

ઓર ફિર જ્ઞાન કે આદેશ દ્વારા સમ્યગ્દર્શન-મૂલક તપ, નિયમ,
સંયમ મેં સ્થિત હોકર કર્મ-મલ સે વિશુદ્ધ સાધક જીવન
પર્યન્ત નિષ્કમ્પ (સ્થિરચિત્ત) હોકર વિહાર કરતા હૈ ।

૧૪૩. ઉંપરાંત, જ્ઞાનના આદેશથી સમ્યગ્દર્શન-મૂલક, તપ, નિયમ, સંયમમાં સ્થિર થઈને કર્મ-મળથી વિશુદ્ધ સાધક જીવન પર્યંત સ્થિરચિત્ત થઈને વિહાર કરે છે.

143. Besides, from the sermons/commandment of knowledge with right perspectiveness, austerity, vows and self restraint, stability one gets purified from karmic dirt. With all these An ascetic with stable mind moves throughout the life.

૧૪૪. જહ જહ સુયભોગાહઙ, અઙસયરસપસરસંજુયમપુવ્વં ।
તહ તહ પલ્હાઙ મુણી, નવનવસંવેગસંઘ્ઙાઓ ॥૪॥

જૈસે-જૈસે મુનિ અતિશયરસ કે અતિરેક સે યુક્ત અપૂર્વશ્રુત
કા અવગાહન કરતા હૈ, વૈસે-વૈસે નિત-નૂતન વૈરાગ્ય-યુક્ત
શ્રદ્ધા સે આહ્વાદિત હોતા હૈ ।

૧૪૪. જેમ જેમ, મુઙિ ખૂબ રસપૂર્વક, પૂર્ણ શ્રદ્ધાથી અપૂર્વ શ્રુતમાં
રસ લે છે, તેમ તેમ નિત-નવીન, વૈરાગ્યમય શ્રદ્ધાથી
આનંદિત થાય છે.

144. Progressively an ascetic with full devotional interest, perfect faith, indulges/involves himself in unprecedented knowledge, he attains evernew pleasure through detachment oriented faith.

૧૪૫. સુઙ્ઙ જહા સસુત્તા, ન નસસઙ્ઙ કયવરમ્મિ પઙ્ઙિઆ વિ ।
જીવો વિ તહ સસુત્તો, ન નસસઙ્ઙ ગઓ વિ સંસારે ॥૧॥

જૈસે ધાગા પિરોયી હુઙ્ઙ સુઙ્ઙ કચરે મેં ગિર જાને પર ખી યોતી
નહીં હૈ, વૈસે હી સસૂત્ર અર્થાત્ શાસ્ત્રજ્ઞાન-યુક્ત જીવ સંસાર
મેં પઙ્ઙકર ખી નષ્ટ નહીં હોતા ।

૧૪૫. જેવી રીતે દોરામાં પરોવેલી સોય, કચરામાં પડી જાય તોપણ ખોવાતી નથી, એ જ રીતે શાસ્ત્રજ્ઞાનયુક્ત જીવ સંસારમાં પડવા છતાં નાશ પામતો નથી.

145. Just as a needle, with entangled thread in it, is not lost despite falling in a heap of waste, so is the enlightened soul with cannonic spiritual knowledge does not perish or lost inspite of living a wordly life.

૧૪૬. જેણ તત્ત્વં વિબુઝ્ઞેજ્જ, જેણ ચિત્તં ણિરુઝ્ઞદિ ।
જેણ અત્તા વિસુઝ્ઞેજ્જ, તં ણાણં જિણસાસણે ॥૫॥

જિસસે તત્ત્વ કા બોધ હોતા હૈ, ચિત્ત કા નિરોધ હોતા હૈ તથા આત્મા વિશુદ્ધ હોતી હૈ, ઉસે જિનશાસન મેં જ્ઞાન કહા ગયા હૈ ।

૧૪૭. જેનાથી તત્ત્વનો બોધ થાય છે, ચિત્તનો નિરોધ થાય છે અને આત્મા વિશુદ્ધ થાય છે, એને જિનશાસનમાં જ્ઞાન કહે છે.

146. It is said to be the 'Knowledge', according to Jain administration, through which one realises the substance, controls the mind and purifies the soul perfectly.

૧૪૭. જેણ રાગા વિરજ્ઞેજ્જ, જેણ સેણસુ રજ્ઞદિ ।
જેણ મિત્તી પભાવેજ્જ, તં ણાણં જિણસાસણે ॥૬॥

જિસસે જીવ રાગ-વિમુક્ષ હોતા હૈ, શ્રેય મેં અનુરક્ત હોતા હૈ ઔર જિસસે મૈત્રીભાવ બઢતા હૈ, ઉસે જિનશાસન મેં જ્ઞાન કહા ગયા હૈ ।

૧૪૭. જેનાથી જીવ રાગથી વિમુખ થાય છે, શ્રેયમાં રસ ધરાવે છે અને જેનાથી મૈત્રીભાવ વિકસે છે, તેને જિનશાસનમાં જ્ઞાન કહે છે.

147. With whose existence, a soul turns against attachment, takes interest in self beneficial activities and develops friendly attitude, the same is said to be the 'Knowledge' in 'Jinshasan.'

૧૪૮. જો પસ્સદિ અપ્પાણં, અબદ્ધપુદ્ગં અણ્ણમવિસેસં ।
અપદેસમુત્તમજ્ઞં, પસ્સદિ જિણસાસણં સવ્વં ॥૭॥

જો આત્મા કો અબદ્ધસ્પૃષ્ઠ (દેહકર્માતીત) અનન્ય, (અન્ય સે રહિત) અવિશેષ (વિશેષ સે રહિત), તથા આદિ-મધ્ય ઔર અન્તવિહીન (નિર્વિકલ્પ) દેખતા હૈ, વહી સમગ્ર જિનશાસન કો દેખતા હૈ ।

૧૪૮. જે આત્માને દેહકર્માતીત, અનન્ય, વિશેષરહિત તેમજ આદિ-મધ્ય અને અન્ત વગરનો સમજે છે, તે જ સમગ્ર જિનશાસનને સમજે છે.

148. Only he understands 'Jinshasan' in totality who realises the soul as devoid of karmic particled body, extra ordinary, (free from 'Other' substance), free from speciality ('Avishesh') and also devoid of beginning, center and the end.

૧૪૯. જો અપ્પાણં જાણદ, અસુદ્ધ-સરીરાદુ તત્ત્વદો ભિન્નં ।
જાણગ-રૂવ-સરૂવં, સો સત્થં જાણદે સવ્વં ॥૮॥

જો આત્મા કો ઇસ અપવિત્ર શરીર સે તત્ત્વતઃ ભિન્ન તથા જ્ઞાયક-ભાવરૂપ જાનતા હૈ, વહી સમસ્ત શાસ્ત્રો કો જાનતા હૈ ।

૧૪૯. જે આત્માને, આ અપવિત્ર શરીરથી તત્પતઃ જુદો તથા જ્ઞાયક ભાવરૂપ જાણે છે, તે જ બધાં શાસ્ત્રોને જાણે છે.

149. He, who considers the soul different/distinct from this impure body, in principle, and also as knower entity in his abstract belief only he knows all the cannonic literature.

૧૫૦. જે એક જાણે, તે સર્વ જાણે ।
જે સર્વ જાણે, તે એક જાણે ॥૯॥

जो एक (आत्मा) को जानता है वह सब (जगत्) को जानता है । जो सबको जानता है, वह एक को जानता है ।

૧૫૦. જે એક(આત્મા)ને જાણે છે તે બધું (જગત) જાણે છે. જે બધાંને જાણે છે, તે એકને જાણે છે.

150. One, who knows 'One' (self) knows all (universe) and he who knows 'All', knows 'Self'.

૧૫૧. એદમ્હિ રદો ણિચ્ચં, સંતુટ્ઠો હોહિ ણિચ્ચમેદમ્હિ ।
એદેણ હોહિ તિત્તો, હોહિદિ તુમ ઉત્તમં સોક્ખં ॥૧૦॥

अतः तू ज्ञान में सदा लीन रहे । इसी में सदा संतुष्ट रहो । इसी से तृप्त हो । इसी से तुझे उत्तम सुख प्राप्त होगा ।

૧૫૧. માટે તું હંમેશાં જ્ઞાનમાં લીન રહે. એમાં સદા સંતોષથી રહે. એનાથી તૃપ્તિ પ્રાપ્ત કર. એમ કરવાથી તને ઉત્તમ પ્રકારનું સુખ મળશે.

151. Therefore, you remain always deeply involved in knowledge. Exist with satisfaction in it. Be content with it. By doing so, you would attain & realise the best form of happiness.

૧૫. સમ્યક્ચારિત્ર સૂત્ર

૧૫૨. સુબહું પિ સુયમહીયં, કિં કાહિં ચરણવિષ્ણીણસ્સ ।
અંધસ્સ જહ પલિત્તા, દીવસયસહસ્સકોડી વિ ॥૧॥

ચારિત્ર-શૂન્ય પુરુષ કા વિપુલ શાસ્ત્રાધ્યયન મી વૈસે હી વ્યર્થ
હૈ, જૈસે અન્ધે કે આગે લાખોં-કરોડોં દીપક જલાના ।

૧૫. સમ્યક્ચારિત્ર સૂત્ર

૧૫૨. ચારિત્ર વગરના પુરુષનું વિપુલ શાસ્ત્રાધ્યયન એ રીતે નકામું
છે, જેવી રીતે અંધની આગળ લાખો-કરોડો દીવા પ્રગટાવવા.

15. SAMYAKCHARITRA SOOTRA

152. A man without character, even if studies a lot of cannonic scripts, it is useless just like litting of millions & billions of lamps before a blind - visionless (person).

૧૫૩. થોવમ્મિ સિલ્લિખદે જિણ્ણ, બહુસુદં જો ચરિત્તસંપુણ્ણો ।
જો પુણ ચરિત્તહીણો, કિં તસ્સ સુદેણ બહુણ્ણ ॥૨॥

ચારિત્રસમ્પન્ન કા અલ્પતમ જ્ઞાન મી બહુત હૈ ઓર ચારિત્રવિહીન
કા બહુત શ્રુતજ્ઞાન મી નિષ્ફલ હૈ ।

૧૫૩. ચારિત્રવાનનું અલ્પતમ જ્ઞાન પણ બહુ છે અને ચારિત્ર
વગરનાનું બહુશ્રુત જ્ઞાન પણ નિષ્ફળ છે.

153. A minimum of knowledge of a man with character is much more, whereas an abundant cannonic knowledge is a failure, for characterless person.

१५४. निच्छयणयस्स एवं, अप्पा अप्पम्मि अप्पणे सुरदो ।
सो होदि हु सुचरित्तो, जोई सो लहइ णिव्वाणं ॥३॥

निश्चय दृष्टि के अनुसार आत्मा का आत्मा में आत्मा के लिए तन्मय होना ही सम्यक्चारित्र है । ऐसे चारित्रशील योगी को निर्वाण की प्राप्ति होती है ।

૧૫૪. નિશ્ચયદૃષ્ટિ અનુસાર, આત્માનું આત્મામાં આત્મા માટે તત્ત્વમય થવું સમ્યક્ચારિત્ર છે. આવા ચારિત્રશીલ યોગી નિર્વાણ મેળવે છે.

154. According to realistic point of view, righteous character is deep, involvement of a soul in the soul for the soul. Such sages with character attain liberation.

१५५. जं जाणिऊम जोई, परिहारं कुणइ पुण्णपावाणं ।
तं चारित्तं भणियं, अवियप्पं कम्मरहिण्हिं ॥४॥

जिसे जानकर योगी पाप व पुण्य दोनों का परिहार कर देता है, उसे ही कर्मरहित निर्विकल्प चारित्र कहा गया है ।

૧૫૫. જેને જાણીને, યોગી પાપ અને પુણ્ય બંનેને ત્યજી દે છે, એને જ કર્મરહિત નિર્વિકલ્પ ચારિત્ર કહે છે.

155. Only that is called 'Nirvikalpa' character-without attachment of karmic particles-knowing which a saint abandons both sins and good deeds - auspicious karmic bondage (punya).

१५६. अब्भंतरसोधीए, बाहिरसोधी वि होदि णियमेण ।
अब्भंतर-दोसेण हु, कुणदि णरो बाहिरे दोसे ॥५॥

आभ्यन्तर-शुद्धि होने पर बाह्य-शुद्धि भी नियमतः होती ही है । आभ्यन्तर-दोष से ही मनुष्य बाह्य दोष करता है ।

૧૫૬. આંતરિક શુદ્ધિ થવાથી બાહ્ય શુદ્ધિ પણ નિયમા થાય છે.
આંતરિક દોષથી જ માનવ બાહ્ય દોષ કરે છે.

156. With internal purification, external purification is also, as a matter of rule, taking place. External faults are committed because of internal faults.

૧૫૭. મદમાણમાયલોહ-વિવજ્જિયભાવો દુ ભાવસુદ્ધિ ત્તિ ।
પરિકહિયં ભવ્વાણં, લોચાલોચપ્પદરિસીહિં ॥૬॥

મદ, માન, માયા ઓર લોભ સે રહિત ભાવ હી ભાવશુદ્ધિ
હૈ, ંસા લોકાલોક કૈ જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા સર્વજ્ઞદેવ કા ભવ્ય જીવો
કૈ લિઅ ઉપદેશ હૈ ।

૧૫૭. મદ, માન, માયા અને લોભ વગરના ભાવ જ ભાવશુદ્ધિ
છે, આવા લોકાલોકના જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા, સર્વજ્ઞદેવનો ભવ્ય જીવોને
માટે ઉપદેશ છે.

157. Feelings without inherent pride, (ego), deceit and greed are only pure feelings. Such is the sermons of Lords, who are omniscient knower and viewer/perceptor of 'Lokalok' Jnata drasta to the souls capable to achieve liberation.

૧૫૮. જહ વ ણિરુદ્ધં અસુહં, સુહેણ, સુહમવિ તહેવ સુદ્ધેણ ।
તમ્હા ંણ કમેણ ય, જોઈ જ્ઞાણુ ણિયઆદં ॥૭॥

શુભ કૈ દ્વારા અશુભ કા નિરોધ કિયા જાતા હૈ ંર શુદ્ધ કૈ
દ્વારા શુભ કા । યોગી ંસી ક્રમ સે આત્મા કા ધ્યાન કરે ।

૧૫૮. શુભથી અશુભનો નિરોધ કરવામાં આવે છે અને શુદ્ધથી
શુભનો. યોગી આ ક્રમથી આત્માનું ધ્યાન કરે.

158. Inauspicious is checked/controlled through auspicious and later in turn, is controlled by Pure. An ascetic is meditating upon the inner soul following this order.

१६. श्रावकधर्म सूत्र

१५९. दो चेव जिणवरेहिं जाइजरामरणविप्पमुक्केहि ।
लोगमि पहा भणिया, सुस्समण सुसावगो वा वि ॥१॥

जन्म-जरा-मरण से मुक्त जिनेन्द्रदेव ने इस लोक में दो मार्ग बतलाये हैं—एक है सुश्रमण का और दूसरा है सुश्रावक का ।

१६. श्रावकधर्म सूत्र

१५८. જન્મ-જરા-મરણથી મુક્ત જિનેન્દ્રદેવે આ લોકમાં બે માર્ગ દર્શાવ્યા છે - એક છે સુશ્રમણનો અને બીજો છે સુશ્રાવકનો.

16. SRAVAKDHARMA SOOTRA

159. Lord Jinendra, who are free from birth, oldage and death, has shown two ways/path in this universe. one is of a good monk and the other is of a good house holder.

१६०. दाणं पूया मुखं, सावयधम्मे ण सावया तेण विणा ।
झाणाज्झयणं मुखं, जइधम्मे तं विणा तहा सो वि ॥२॥

श्रावक-धर्म में दान और पूजा मुख्य हैं, जिनके बिना श्रावक नहीं होता तथा श्रमण-धर्म में ध्यान व अध्ययन मुख्य हैं, जिनके बिना श्रमण नहीं होता ।

૧૬૦. શ્રાવક ધર્મમાં દાન અને પૂજા મુખ્ય છે, એના સિવાય શ્રાવક ન કહેવાય તથા શ્રમણ-ધર્મમાં ધ્યાન અને અધ્યયન મુખ્ય છે, જેના સિવાય શ્રમણ ન કહેવાય.

160. In householders, prime duties, charity and worship are covered, without which a householder is not qualified to be a 'Shravak', whereas in saintly (monk's) life, meditation and studies of scriptures are the main functions, in absence of which he is not qualified to be a 'Shraman'.

૧૬૧. સન્તિ એગેહિં ભિક્ષૂહિં, ગારત્થા સંજમુત્તરા ।
ગારત્થેહિં ય સવ્વેહિં, સાહવો સંજમુત્તરા ॥૩॥

સાધુજન સમી ગૃહસ્થોં સે સંયમ મેં શ્રેષ્ઠ હોતે હૈં, કિન્તુ કુછ ગૃહસ્થ ભિક્ષુઓં કી અપેક્ષા સંયમ મેં શ્રેષ્ઠ હોતે હૈં ।

૧૬૧. સાધુ બધા ગૃહસ્થોથી સંયમમાં શ્રેષ્ઠ હોય છે, પરંતુ કોઈક ગૃહસ્થ ભિક્ષુઓની તુલનાએ સંયમમાં શ્રેષ્ઠ હોય છે.

161. An ascetic is the best as compared to all the householders so far as observance of restraint and self control is concerned. But exceptionally, some householders are comparatively better in practicing restraint than saints.

૧૬૨. પંચુંવરસહિયાઈ, સત્ત વિ વસનાઈ જો વિવજ્જેઈ ।
સમ્મત્તવિસુદ્ધમર્ઈ, સો દંસણસાવઓ ભણિઓ ॥૪॥

જિસકી મતિ સમ્યગ્દર્શન સે વિશુદ્ધ હો ગયી હૈ વહ વ્યક્તિ
પાँચ ઉદુમ્બર ફલ-સહિત સાત વ્યસનોં કા ત્યાગ કરને સે
દાર્શનિક શ્રાવક કહા જાતા હૈ ।

૧૬૨. જેની મતિ સમ્યગ્દર્શનથી વિશુદ્ધ થઈ છે તેવી વ્યક્તિ પાંચ
ઉદુંબર ફળ સહિત, સાત વ્યસનોનો ત્યાગ કરવાથી દાર્શનિક
શ્રાવક કહેવાય છે.

162. That person whose senses are purified with
right perception is considered true house-
holder (Shravak) if he gets rid of seven
vices (addictions) including consumption of
five 'udumber' fruits.

૧૬૩. ઇત્થી જૂયં મજ્જં, મિગવ્વ વયણે તહા ફરુસયા ય ।
દંડફરુસત્તમત્થસ્સ, દૂસણં સત્ત વસનાઈ ॥૫॥

સ્ત્રી, જુઆ, શરાબ, શિકાર, વચન-પરુષતા, કઠોર દણ્ડ તથા
અર્થ-દૂષણ (ચોરી આદિ) યે સાત વ્યસન હૈ ।

૧૬૩. પરસ્ત્રીગમન, જુગાર, શરાબ, શિકાર, માંસાહાર, વેશ્યાગમન
તથા ચોરી - આ સાત વ્યસન છે.

163. Seven addictions are : (1) illicit relations with
a woman who is not his wife or (Calling with
ill motive to his place to 'call girl') (2) Visit
to professional sex worker (3) Wine (4)
Consumption of non veg. dishes (5) Playing
of cards and such other games with stake (6)
Hunting (7) Stealing (theft).

૧૬૪. માંસાસનેળ વઢ્ઢૂ ઢપ્પો ઢપ્પેળ મજ્જમહિલસડ્ ।
જૂયં પિ રમડ્ તો તં, પિ વણિણે પાઉણડ્ ઢોસે ॥૬॥

માંસાહાર સે ઢર્પ બઢ્ઢતા હૈ । ઢર્પ સે મનુષ્ય મેં મઢ્ઢપાન કી અભિલાષા જાગતી હૈ ઓર તબ વહ જુઆ ખી ખેલતા હૈ । ઇસ પ્રકાર માંસાહાર સે મનુષ્ય સર્વ ઢોષોં કો પ્રાપ્ત હો જાતા હૈ ।

૧૬૪. માંસાહારથી ગર્વ વઢે છે, ગર્વથી માનવીને શરાબ પીવાની ઇચ્છા થાય છે અને તે જુગાર પણ રમે છે. આ રીતે માંસાહારથી માનવીને બધા ઢોષો મળે છે.

164. Consumption of non veg-dishes results in increase of pride which leads to consumption of wine and thereafter he plays stakes. In this way a man gets all vices through consuming meat.

૧૬૫. મજ્જેળ ણરો અવસો, કુણેડ્ કમ્માણિ ણિંઢણિજ્જાંડ્ ।
ઇહલોએ પરલોએ, અણુહવડ્ અણંતયં ઢુક્ખં ॥૭॥

મઢ્ઢપાન સે મનુષ્ય મઢ્ઢોશ હોકર નિન્ઢનીય કર્મ કરતા હૈ ઓર ફલસ્વરૂપ ઇસ લોક તથા પરલોક મેં અનન્ત ઢુઃખોં કા અનુભવ કરતા હૈ ।

૧૬૫. શરાબ પીવાથી મનુષ્ય પાગલ બનીને નિંઢનીય કામ કરે છે અને પરિણામે આ લોક તથા પરલોકમાં અનંત ઢુઃખો ભોગવે છે.

165. On consumption of liquor, a man loses his senses and indulges in hateful deeds and as a result, is subjected to miseries of present & future life.

૧૬૬. સંવેગજનિદકરણા, ણિસ્સલ્લા મંદરો વ્વ ણિક્કંપા ।
જસ્સ દિદ્ધા જિણભત્તી, તસ્સ ભયં નત્થિ સંસારે ॥૮॥

જિસકે હૃદય મેં સંસાર કે પ્રતિ વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન કરને વાલી,
શલ્યરહિત તથા મેરુવત્ નિષ્કમ્પ ઓર દૃઢ જિન-ભક્તિ હૈ, ઉસે
સંસાર મેં કિસી તરહ કા ભય નહીં હૈ ।

૧૬૬. જેના હૃદયમાં સંસાર માટે વૈરાગ્ય જન્માવનાર, શલ્ય વિનાની
તથા મેરુની જેમ અડોલ અને દૃઢ જિનભક્તિ છે, એને
સંસારમાં કોઈ પ્રકારનો ભય નથી.

166. One, who is having firm devotion of Lord Jina which is unshakable like mountain Meru and without thorns, as also creates apathy to wordly/world's life in his heart, such person has no fear, whatsoever in this world.

૧૬૭. સત્તુ વિ મિત્તભાવં, જમ્હા ઉવયાઈ વિણયસીલસ્સ ।
વિણઓ તિવિહેણ તઓ, કાયવ્વો દેસવિરણ ॥૯॥

શત્રુ भी विनयशील व्यक्ति का मित्र बन जाता है । इसलिए
देशविरति या अणुव्रती श्रावक को मन-वचन-काय से सम्यक्त्व
आदि गुणों का तथा गुणीजनों का विनय करना चाहिए ।

૧૬૭. શત્રુ પણ વિનયી વ્યક્તિનો મિત્ર બની જાય છે. તેથી
દેશવિરતિ કે અણુવ્રતી શ્રાવકે મન-વચન-કાયાથી સમ્યક્ત્વ
વગેરે ગુણોનો તથા ગુણીજનોનો વિનય કરવો જોઈએ.

167. Even an enemy becomes a friend of modest person. Therefore a shravak who has partial vows or is committed to minor vows by mind speech or action, right perception etc. should be humble to virtues and virtuous persons.

૧૬૮. પાણિવહમુસાવાણ, અદત્તપરદારનિયમણેહિં ચ ।
અપરિમિદ્દચ્છાઓઽવિ ય, અણુવ્વયાદિં વિરમણાદિં ॥૧૦॥

પ્રાણિ-વધ, મૃષાવાદ (झूठ), બિના દી હુઈ વસ્તુ કા ગ્રહણ,
પરસ્ત્રી-સેવન તથા અપરિમિત ઇચ્છા—ઇન પાંચો પાપોં સે વિરતિ
અણુવ્રત હૈ ।

૧૬૮. પ્રાણીની હત્યા, જૂઠ, આપ્યા વગરની વસ્તુ લેવી, પરસ્ત્રીસેવન
તથા અમર્યાદિત ઇચ્છા - આ પાંચ પાપોથી મુક્તિ (વિરતિ)
અણુવ્રત છે.

168. Avoidance of killing of animals/living beings, falsehood (lies), to accept ungiven things/articles, indulgence with others wife with illicit relationship and limitless wants are the five minor vows. To refrain from these five sins is called 'Anuvrat.'

૧૬૯. આહારોસહ-સત્થાભય-ભેઓ જં ચણ્ણવિહં દાણં ।
તં વુચ્ચઈ દાયવ્વં, ણિદ્દિદ્ધુમવાસયજ્ઞયણે ॥૧૧॥

આહાર, ઔષધ, શાસ્ત્ર ઓર અંભય કે રૂપ મેં દાન ચાર પ્રકાર
કા કહા ગયા હૈ । ઉપાસકાધ્યયન (શ્રાવકાચાર) મેં ઉસે દેને
યોગ્ય કહા ગયા હૈ ।

૧૬૯. આહાર, ઔષધ, શાસ્ત્ર અને અભય—એમ દાનના ચાર પ્રકાર
છે. શ્રાવકના આચાર તરીકે એને દાનમાં આપવાનું કહ્યું છે.

169. Food, medicine scriptures and protection of life - these are four types of the charity considered and advised/suggested to the house holder as shravak's conduct in offering donation.

૧૭૦. દાણં ભોયણમેત્તં, દિજ્જઙ્ઘં ધન્નો હવેદ્દ સાયારો ।
પત્તાપત્તવિસેસં, સંદંસણે કિં વિચારેણ ॥૧૨॥

ભોજન માત્ર का दान करने से भी गृहस्थ धन्य होता है ।
इसमें पात्र और अपात्र का विचार करने से क्या लाभ ?

૧૭૦. માત્ર ભોજનતું દાન દેવાથી ગૃહસ્થ ધન્ય બને છે. તેથી એમાં
પાત્ર કે અપાત્રનો વિચાર કરવાથી શો લાભ ?

170. A house holder becomes gratified just by offering free meal (out of compassion), what is to be gained by thinking merits or demerits of the persons offered.

૧૭૧. સાહૂણં કમ્પણિજ્જં, જં ન વિ દિણ્ણં કહિં પિ કિંચિ તહિં ।
ધીરા જહુત્તકારી, સુસાવયા તં ન ભુંજંતિ ॥૧૩॥

जिस घर में साधुओं को कल्पनीय (उनके अनुकूल) किंचित् भी दान नहीं दिया जाता, उस घर में शास्त्रोक्त आचरण करने वाले धीर और त्यागी सुश्रावक भोजन नहीं करते ।

૧૭૧. જે ઘરમાં સાધુઓને કલ્પનીય (અનુકુળ) કંઈ પણ દાન
દેવામાં આવતું નથી, એ ઘરમાં શાસ્ત્રોક્ત આચાર પાળનાર
ધીર અને ત્યાગી સુશ્રાવક ભોજન કરતા નથી.

171. A household, where saints are not offered, whatever is acceptable to them by way of 'Supatra Daan', deserving householder who is observing conduct as prescribed in scriptures, who is serious in his nature as also has renounced (undesirable consumption), do not accept meal there.

१७२. जो मुणिभुत्तविसेसं, भुंजइ सो भुंजए जिणुवदिट्ठं ।
संसारसारसोक्खं, कमसो णिव्वाणवरसोक्खं ॥१४॥

जो गृहस्थ मुनि को भोजन कराने के पश्चात् बचा हुआ भोजन करता है, वास्तव में उसी का भोजन करना सार्थक है । वह जिनोपदिष्ट संसार का सारभूत सुख तथा क्रमशः मोक्ष का उत्तम सुख प्राप्त करता है ।

१७२. જે ગૃહસ્થ, મુનિને આહાર આપ્યા પછી, વધેલાનું ભોજન કરે છે, એનું જમવું સાર્થક છે. તે જિને ઉપદેશેલ, સંસારનું સારમય સુખ તથા ક્રમશઃ મોક્ષનું ઉત્તમ સુખ મેળવે છે.

172. That house holder, who after offering food to the monk, takes his meals out of whatever is left out, is, worthwhile. He gets substantial happiness of this world as sermoned by Jinas as also best happiness of liberation, gradually, in due course.

१७३. जं कीरइ परिरक्खा, णिच्चं मरण-भयभीरु-जीवाणं ।
तं जाण अभयदानं, सिहामणिं सच्चदानाणं ॥१५॥

मृत्यु-भय से भयभीत जीवों की रक्षा करना ही अभय-दान है । यह अभय-दान सब दानों का शिरोमणि है ।

૧૭૩. મૃત્યુના ભયથી ભયભીત જીવોની રક્ષા કરવી એ જ અભયદાન છે. આવું અભયદાન બધાં દાનમાં શિરોમણિ છે.

173. Donation (saving) of life (Abhay Daan) is to offer protection to those living beings who are scared of death. Such 'Abhay Daan' is supreme among all types of charity/ donations.

૧૭. શ્રમણધર્મ સૂત્ર

૧૭૪. સીંહ-ગય-વસહ-મિય-પસુ, મારુદ-સુરુવહિ-મંદરિંદુ-મળી ।
 યિદિ-ઉરગંવરસરિસા, પરમ-પય-વિમગયા સાહુ ॥૧॥

પરમપદ કી યોજ મેં નિરત સાધુ સિંહ કે સમાન પરાક્રમી, હાથી કે સમાન સ્વાભિમાની, વૃષભ કે સમાન ભદ્ર, મૃગ કે સમાન સરલ, પશુ કે સમાન નિરીહ, વાયુ કે સમાન નિસ્સંગ, સૂર્ય કે સમાન તેજસ્વી, સાગર કે સમાન ગંભીર, મેરુ કે સમાન નિશ્ચલ, ચન્દ્રમા કે સમાન શીતલ, મણિ કે સમાન કાંતિમાન, પૃથ્વી કે સમાન સહિષ્ણુ, સર્પ કે સમાન અનિયત-આશ્રયી તથા આકાશ કે સમાન નિરવલમ્બ હોતે હૈં । (સાધુ કી યે ચૌદહ ઉપમાઈ હૈં ।)

૧૭. શ્રમણધર્મ સૂત્ર

૧૭૪. પરમપદની શોધમાં વ્યસ્ત સાધુ, સિંહ જેવો પરાક્રમી, હાથી જેવો સ્વાભિમાની, વૃષભ જેવો ભદ્ર, મૃગ જેવો સરલ, પશુ જેવો નિરીહ, વાયુ જેવો અસંગ, સૂર્ય જેવો તેજસ્વી, સાગર જેવો ગંભીર, મેરુ જેવો અડગ, ચંદ્ર જેવો શીતળ, મણિ જેવો પ્રકાશિત, પૃથ્વી જેવો સહિષ્ણુ, સર્પ જેવો અયોક્કસ-આશ્રયી તથા આકાશ જેવો નિરાલંબ હોય છે. (સાધુની આ ચૌદ ઉપમા છે.)

7. SHRAMAN ADHARMA SOOTRA

174. An ascetic who is, busy-active in search of supreme position, brave like a lion, self respectful like an elephant, gracious like bullock, simple like deer, 'Nirih' like animal, detached like wind, bright like sun, matured with seriousness like ocean, firm like 'Meru', cool like moon, illuminated like jewel, tolerant like earth, uncertain dweller like serpent and independent like sky. (These are the fourteen similies/comparable qualities of an ascetic).

૧૭૫. ન વિ મુણ્ડિણ સમણો, ન ઑંકારેણ વંભણો ।
 ન મુણી રણવાસેણ, કુસચીરેણ ન તાવસો ॥૨॥

કેવલ સિર મુંડાને સે કોઈ શ્રમણ નહીં હોતા, ઓમ્ કા જપ કરને સે કોઈ બ્રાહ્મણ નહીં હોતા, અરણ્ય મેં રહને સે કોઈ મુનિ નહીં હોતા ઓર કુશ-ચીવર ધારણ કરને સે કોઈ તપસ્વી નહીં હોતા ।

૧૭૫. ફક્ત માથું મુંડાવવાથી કોઈ શ્રમણ નથી, ઓમ્નો જાપ કરવાથી કોઈ બ્રાહ્મણ નથી, જંગલમાં રહેવાથી કોઈ મુનિ નથી અને વલ્કલ પહેરવાથી કોઈ તપસ્વી નથી.

175. Just by shaving the head & beard one does not become an Ascetic, by enchanting omkar one does not become brahmin, nor one is a monk by dwelling in forest, neither one is sage by wearing clothes made of skin of tree (valkala)

૧૭૬. સમયાએ સમણો હોઈ, વંમચેરેણ વંભણો ।
 નાણેણ ય મુણી હોઈ, તવેણ હોઈ તાવસો ॥૩॥

વહ સમતા સે શ્રમણ હોતા હૈ, બ્રહ્મચર્ય સે બ્રાહ્મણ, જ્ઞાન સે મુનિ ઓર તપ સે તપસ્વી હોતા હૈ ।

૧૭૬. તે સમતાથી શ્રમણ થાય છે, બ્રહ્મચર્યથી બ્રાહ્મણ, જ્ઞાનથી મુનિ અને તપથી તપસ્વી થાય છે.

176. One becomes ascetic by keeping equanimity, by observing cellibacy one becomes Brahmin, with knowledge one is monk and with penance one is called Tapasvi.

१७७. गुणेहि साहू अगुणेहिऽसाहू, गिण्हाहि साहूगुण मुंचऽसाहू ।
वियाणिया अप्पगमप्पणं, जो रागदोसेहिं समो स पुज्जो ॥४॥

गुणों से साधु होता है और अगुणों से असाधु । साधु के गुणों को ग्रहण करो और असाधुता का त्याग करो । आत्मा को आत्मा के द्वारा जानते हुए जो राग-द्वेष में समभाव रखता है, वह पूज्य है ।

१७७. ગુણથી સાધુ થાય છે અને અવગુણથી અસાધુ. તેથી સાધુના ગુણ આવકારે અને અસાધુતાનો ત્યાગ કરો. આત્માને આત્માથી જાણીને જે રાગ-દ્વેષમાં સમભાવ રાખે છે, તે પૂજ્ય છે.

177. Ascetic becomes, as such, with merits while demerits make him unascetic. Therefore, appreciate merits (qualities) of a saint and abandon saintlessness. Knowing (your) soul through soul and thenafter who is equanimous in attachment and aversion (Like-Dislikes) is worth worshipping.

१७८. सज्झायज्झाणजुत्ता, रत्तिं ण सुयंति ते पयामं तु ।
सुत्तत्थं चिंतता, णिद्वाय वसं ण गच्छंति ॥५॥

स्वाध्याय और ध्यान में लीन साधु रात में बहुत नहीं सोते हैं । सूत्र और अर्थ का चिन्तन करते रहने के कारण वे निद्रा के वश नहीं होते ।

૧૭૮. સ્વાધ્યાય અને ધ્યાનમાં લીન સાધુ રાત્રે બહુ ઊંઘતા નથી. સૂત્ર અને અર્થનું ચિંતન કરતા હોવાથી તેઓ નિદ્રાને વશ થતા નથી.

178. Saints deeply involved in studies of scriptures and meditation, do not sleep much at night. With concentration on scriptures and (meaning) essence there to they do not surrender to the sleep.

૧૭૯. નિમ્મમો નિરહંકારો, નિસ્સંગો ચત્તાગારવો ।
સમો ય સવ્વભૂણુસુ, તસેસુ થાવરેસુ અ ॥૬॥

સાધુ મમત્વરહિત, નિરહંકારી, નિસ્સંગ, ગૌરવ કા ત્યાગી તથા
ત્રસ ઓર સ્થાવર જીવોં ક્રે પ્રતિ સમદૃષ્ટિ રખતા હૈ ।

૧૭૯. સાધુ મમતા વગરતા, અભિમાન વગરતા, નિસંગ, ગૌરવતા ત્યાગી
તેમજ ત્રસ અને સ્થાવર જીવો તરફ સમદૃષ્ટિ રાખે છે.

179. Saints are without affection pride and are disinvolved, (devoid of them.) also keep equanimity towards mobile and immobile living beings.

૧૮૦. લાભાલાભે સુહે દુઃખે, જીવિણ મરણે તહા ।
સમો નિંદાપસંસાસુ, તહા માણાવમાણઓ ॥૭॥

વહ લાભ ઓર અલાભ મેં, સુખ ઓર દુઃખ મેં, જીવન ઓર
મરણ મેં, નિંદા ઓર પ્રશંસા મેં તથા માન ઓર અપમાન મેં
સમભાવ રખતા હૈ ।

૧૮૦. તે લાભ અને ગેરલાભમાં, સુખ અને દુઃખમાં, જીવન અને
મરણમાં, નિંદા અને પ્રશંસામાં તથા માન અને અપમાનમાં
સમભાવ રાખે છે.

180. They maintain equilibrium between gain & loss, pleasure & pain, life & death, appreciation and criticism as also in respect and disrespect (insult.)

૧૮૧. કિં કાર્હદ વળવાસો, કાયકલેસો વિચિત્ત ઉવવાસો ।
અજ્ઞયણમોળપહુદી, સમદારહિયસ્સ સમણસ્સ ॥૮॥

સમતા-રહિત શ્રમણ કા વનવાસ, કાયક્લેશ, વિવિધ ઉપવાસ,
અધ્યયન ઓર મૌન આદિ વ્યર્થ હૈ ।

૧૮૧. સમતા વગરના શ્રમણના વનવાસ, કાયક્લેશ, વિવિધ ઉપવાસ,
અધ્યયન અને મૌન વગેરે નકામા છે.

181. A saint observing woodlife, bodystress, various fasting, study of scriptures and silence are of no use if they are not accompanied by equanimity.

૧૮૨. બુદ્ધે પરિનિવ્વુડે ચરે, ગામ ગણ નગરે વ સંજણ ।
સંતિમગ્ગં ચ બૂહણ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયણ ॥૯॥

પ્રબુદ્ધ ઓર ઉપશાન્ત હોકર સંયત ભાવ સે ગ્રામ ઓર નગર
મેં વિચરણ કર । શાન્તિ કા માર્ગ બઢા । હે ગૌતમ ! ક્ષણમાત્ર
ભી પ્રમાદ મત કર ।

૧૮૨. તત્ત્વોને જાણીને અને કષાયોને પૂર્ણ શાંત કરી સંયત બનીને
ગ્રામ-નગર આદિમાં વિચરણ કર. શાંતિનો માર્ગ ધાર. હે
ગૌતમ ! સમયમાત્રનો પ્રમાદ ન કર.

182. By knowing the substance, pacifying totally anger, pride, deceit & greed, By becoming saint, move around cities & villages and develop path of peace. Oh Gautam ! do not forget self/ indulge in laxity even for a moment.

૧૮૩. ન હુ જિને અજ્ઞ દિસ્સઈ, બહુમણ દિસ્સઈ મગ્ગદેસિણ ।
સંપડ નેયાઉણ પહે, સમયં ગોયમ ! મા પમાયણ ॥૧૦॥

ભવિષ્ય મેં લોગ કહેંગે, આજ 'જિન' દિખાઈ નહીં દેતે ઔર
જો માર્ગદર્શક હૈં વે ભી એકમત કે નહીં હૈં । કિન્તુ આજ
તુઝે ન્યાયપૂર્ણ માર્ગ ઉપલબ્ધ હૈં । અતઃ ગૌતમ ! ક્ષણમાત્ર
ભી પ્રમાદ મત કર ।

૧૮૩. આજે એટલે કે આ ક્ષેત્ર, કાળમાં તીર્થંકર નથી. અને જે
માર્ગદર્શક શ્રમણ છે તે પણ અનેક મતવાળા છે. પરંતુ
વર્તમાનમાં ન્યાયપૂર્ણ મોક્ષ પ્રાપ્ત કરાવનાર માર્ગ ઉપલબ્ધ
છે. માટે હે ગૌતમ ! સમય માત્રનો પણ પ્રમાદ કરવો નહિ.

183. To day, that means in this time (period) & land
(field, place) there is no Tirthankara and
whoever ascetics are available to guide, are of
different view points, but at present there is
path of liberation which is available. Hence oh
Gautam ! do not relax even for a moment.

૧૮૪. ભાવો હિ પદ્મલિંગં, જ દ્રવ્યલિંગં ચ જાણ પરમત્થં ।
ભાવો કારણભૂદો, ગુણદોષાણં જિણાં ચિંતિ ॥૧૧॥

ભાવ હી પ્રથમ યા મુખ્ય લિંગ હૈં । દ્રવ્ય-લિંગ પરમાર્થ નહીં હૈં,
ક્યોંકિ ભાવ કો હી જિનદેવ ગુણ-દોષોં કા કારણ કહેતે હૈં ।

૧૮૪. ભાવ જ પ્રથમ કે મુખ્ય લિંગ છે. દ્રવ્ય-લિંગ પરમાર્થ નથી,
કારણ કે ભાવને જ જિનદેવ ગુણ-દોષનું કારણ કહે છે.

184. Abstract feelings are the first & foremost thing.
Material sign is not the ultimate objective since
it is said to be the cause of merit - demerits
by Lord Jina.

૧૮૫. ભાવવિસુદ્ધિણિમિત્તં, બાહિરગંથસ્સ કીરણ ચાઓ ।
 બાહિરચાઓ વિહલો, અબ્ધંતરગંથજુત્તસ્સ ॥૧૨॥

ભાવોં કી વિશુદ્ધિ કે લિએ હી બાહ્ય પરિગ્રહ કા ત્યાગ કિયા જાતા હૈ । જિસકે ખીતર પરિગ્રહ કી વાસના હૈ ઉસકા બાહ્ય ત્યાગ નિષ્ફલ હૈ ।

૧૮૫. ભાવોની શુદ્ધિ માટે જ બાહ્ય પરિગ્રહનો ત્યાગ કરવામાં આવે છે. જેનામાં પરિગ્રહની વાસના હોય છે એનો બાહ્ય ત્યાગ વ્યર્થ છે.

185. For purification of feelings only the outer possessiveness is being abandoned. Outward renouncing is useless if one is carrying evil desire for possession in himself.

૧૮૬. દેહાદિસંગરહિઓ, માણકસાણિં સયલપરિચત્તો ।
 અપ્પા અપ્પમ્મિ રઓ, સ ભાવલિંગી હવે સાહુ ॥૧૩॥

જો દેહ આદિ કી મમતા સે રહિત હૈ, માન આદિ કષાયોં સે પૂરી તરહ મુક્ત હૈ તથા જો અપની આત્મા મેં લીન હૈ, વહ સાધુ ભાવ-લિંગી હૈ ।

૧૮૬. જે દેહ વગેરેની મમતાથી પર છે, માન વગેરે કષાયોથી સંપૂર્ણપણે મુક્ત છે તથા જે પોતાના આત્મામાં રમણ કરે છે એવા સાધુ ભાવ-લિંગી છે.

186. One, who is above bodily and such other attachment, totally free from kashayas like pride etc. and who is involved in his ownself, such ascetics are of abstract gender.

૧૮. વ્રત સૂત્ર

૧૮૭. અહિંસા સચ્ચં ચ અતેણગં ચ, તત્તો ય બંભં અપરિગ્રહં ચ ।
પઢિવજ્જિયા પંચ મહવ્વયાણિ, ચરિજ્જ ધમ્મં જિણદેસિયં વિઠ્ઠ ॥૧॥

અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય (અચૌર્ય), બ્રહ્મચર્ય ઓર અપરિગ્રહ —
ઇન પાંચ મહાવ્રતોં કો સ્વીકાર કરકે જ્ઞાની પુરુષ જિનોપદિષ્ટ
ધર્મ કા આચરણ કરે ।

૧૮. વ્રત સૂત્ર

૧૮૭. અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય (ચોરી ન કરવી), બ્રહ્મચર્ય અને
- અપરિગ્રહ - આ પાંચ મહાવ્રતોને ધારણ કરીને જ્ઞાની પુરુષ
જિને ઉપદેશોલ ધર્મનું પાલન કરે.

18. VRATA SOOTRA

187. The enlightened person who accepts/observes five great (major) vows VIZ non violence, truth, unstealing, celibacy and dispossessiveness and follows/observes the religion as sermoned by Jina.

૧૮૮. સવ્વેસમાસમાણં, હિદયં ગબ્ભો વ સવ્વસત્થાણં ।
સવ્વેસિ વદગુણાણં, પિંડો સારો અહિંસા હુ ॥૨॥

અહિંસા સબ આશ્રમોં કા હૃદય, સબ શાસ્ત્રોં કા રહસ્ય તથા
સબ વ્રતોં ઓર ગુણોં કા પિંડભૂત સાર હૈ ।

૧૮૮. અહિંસા બધા આશ્રમોનું કેન્દ્ર, બધાં શાસ્ત્રોનું રહસ્ય તથા
બધાં વ્રતો અને ગુણોનો મહત્વનો સાર છે.

188. Non violence is the centre of all ashramas, mystery of all scriptures, as also principle essence of all the merits & vows.

૧૮૯. અપ્પણઢ્ઢા પરઢ્ઢા વા, કોહા વા જઢ્ઢ વા ભયા ।
 હિંસગં ન મુસં બૂયા, નો વિ અન્નં વયાવણ ॥૩॥

સ્વયં અપને લિણ યા ઢૂસરોં કે લિણ ક્રોધ આદિ યા ભય આદિ
 કે વશ હોકર હિંસાત્મક અસત્ય વચન ન તો સ્વયં બોલના
 ઑહિણ ઓર ન ઢૂસરોં સે બુલવાના ઑહિણ । યહ ઢૂસરા
 સત્યવ્રત હૈ ।

૧૮૯. સ્વયં પોતાના માટે કે બીજાને માટે ક્રોધ આદિથી અથવા
 ભય આદિથી પરવશ થઈને હિંસામય અસત્ય વચન જાતે
 ન બોલવું જોઈએ અને બીજા પાસે બોલાવવું ન જોઈએ. આ
 બીજું સત્યવ્રત છે.

189. One should not utter violent lie either himself
 or get such lie uttered by others, even for self
 or for others in anger or fear etc. under any
 helpless situation even. This is second vow
 of truth.

૧૯૦. ગામે વા નયરે વા, રણે વા પેછિઝૂણ પરમત્થં ।
 જો મુંચદિ ગહણભાવં, તિદિયવદં હોદિ તસસેવ ॥૪॥

ગ્રામ, નગર અથવા અરણ્ય મેં ઢૂસરે કી વસ્તુ કો ઢેઘકર ડસે
 ગ્રહણ કરને કા ભાવ ત્યાગ ઢેને વાલે કે તીસરા અઑૌર્યવ્રત
 હોતા હૈ ।

૧૯૦. ગામ, નગર અથવા જંગલમાં બીજાની વસ્તુ જોઈને ઓને
 ઉપાડી લેવાનો ભાવ ત્યજી ઢેવો એ ત્રીજું અઑૌર્યવ્રત છે.

190. To abandon instinct of snatching articles
 belonging to others by seeing & picking them
 up either, in village, town or forest, is third
 vow of unstealing.

१९१. मादुसुदाभगिणी विय, दद्वणित्थित्तियं य पडिरूवं ।
इत्थिकहादिणियत्ती, तिलोयपुज्जं हवे बंभं ॥५॥

वृद्धा, बालिका और युवती स्त्री के इन तीन प्रतिरूपों को देखकर उन्हें माता, पुत्री और बहन के समान मानना तथा स्त्री-कथा से निवृत्त होना चौथा ब्रह्मचर्य-व्रत है । यह ब्रह्मचर्य तीनों लोकों में पूज्य है ।

१९१. પૃથ્ઠા, બાલિકા અથવા યુવાન સ્ત્રી એ ત્રણને જોઈને એન માતા, પુત્રી અને બહેન સમાન ગણી તથા સ્ત્રીકથા ન કરવી એ ચોથું બ્રહ્મચર્ય-વ્રત છે. આ બ્રહ્મચર્ય ત્રણે લોકમાં પૂજ્ય છે.

191. Old woman, small girl and young lady, all these three should be viewed and considered them as Mother Daughter and Sister respectively. To avoid story (tale, talks) concerning woman - this is fourth vow known as cellibacy. This quality/vow of cellibacy is worshipped in all the three worlds. (Entire Universe.)

१९२. न सो परिग्गहो वुत्ते, नायपुत्तेण ताइणा ।
मुच्छा परिग्गहो वुत्तो, इइ वुत्तं महेसिणा ॥६॥

ज्ञातपुत्र महावीर ने वस्तुगत परिग्रह को परिग्रह नहीं कहा है । उन महर्षि ने मूर्च्छा को ही परिग्रह कहा है ।

૧૯૨. જ્ઞાતપુત્ર ભગવાન મહાવીરે વસ્તુના પરિગ્રહને પરિગ્રહ કહ્યો નથી. એ મહર્ષિએ મૂર્ચ્છાને જ પરિગ્રહ કહેલ છે.

192. Possession of materials is not treated as possessiveness by Gnatputra Lord Mahavir but the attachment in it is said to be the possessiveness by that great sage.

૧૯૩. किं किंचणत्ति तक्कं, अपुणब्भव-कामिणोद देहे वि ।
संगं त्ति जिणवरिंदा, णिप्पडि कम्मत्तमुद्धिद्वा ॥७॥

જબ જિનેશ્વરદેવ ને મોક્ષાભિલાષી કો 'શરીર મ્હી પરિગ્રહ હૈ' કહકર દેહ કી ઉપેક્ષા કરને કા ઉપદેશ દિયા હૈ, તબ અન્ય પરિગ્રહ કી તો બાત હી ક્યા હૈ ।

૧૯૩. જ્યારે જિનેશ્વરે મોક્ષના અભિલાષીને (મુમુક્ષુ) 'શરીર પણ પરિગ્રહ છે' એવું કહીને, દેહની પણ ઉપેક્ષા કરવાનો આદેશ આપ્યો છે તો બીજા પરિગ્રહની તો વાત જ શી કરવી ?

193. Whereas Lord Jineshwar has said to Liberation seeking 'Mumukshu' that body itself is subject matter of possessiveness and commanded to ignore even the bodily attachment, what to talk of other possessions ?

૧૯. સમિતિ-ગુપ્તિ સૂત્ર

૧૯૪. ઇરિયાભાસેસણાડડાણે, ઉચ્ચારે સમિર્ઐ ઇય ।
મણગુત્તી વયગુત્તી, કાયગુત્તી ય અદ્દમા ॥૧॥

ઈર્યા, ભાષા, એષણા, આદાન-નિક્ષેપણ ઓર ઉચ્ચાર-પ્રસ્રવણ-
યે પાંચ સમિતિયાં (સમિતિ = સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ) હૈં । મનોગુપ્તિ,
વચનગુપ્તિ ઓર કાયગુપ્તિ—યે ત્રીન ગુપ્તિયાં (ગુપ્તિ =
ગોપન/નિયંત્રણ) હૈં ।

૧૯. સમિતિ-ગુપ્તિ સૂત્ર

૧૯૪. ઈર્યા, ભાષા, એષણા, આદાન-નિક્ષેપ, ઉચ્ચાર પ્રસ્રવણ-આ
પાંચ સમિતિ છે. (સમિતિ = સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ) મનોગુપ્તિ,
વચનગુપ્તિ અને કાયગુપ્તિ-આ ત્રણ ગુપ્તિ છે. (ગુપ્તિ=ગોપન).

19. SAMITI-GUPTI SOOTRA

194. Movement, language (speech), begging/
accepting alms, placement/deplacement
(removal) of Articles and Body Dirt discharge/
disposal- these five are 'SAMITIES' (Samiti
infact means right activities.) Concealment of
mind, speech and body is known as three
'Guptis' (Gupti = Hide, conceal, Shrinking.)

૧૯૫. ઇયાઓ પંચ સમિર્ઐઓ, ચરણસ્સ ય પવત્તણે ।
ગુત્તી નિયત્તણે વુત્તા, અસુભત્થેસુ સવ્વસો ॥૩॥

યે પાંચ સમિતિયાં ચારિત્ર કી પ્રવૃત્તિ કે લિયે હૈં ઓર ત્રીન
ગુપ્તિયાં સભી અશુભ વિષયોં સે નિવૃત્તિ કે લિયે હૈં ।

૧૯૫. પાંચ સમિતિ ચારિત્ર માટે છે અને ત્રણ ગુપ્તિ, બધા અશુભ વિષયોથી નિવૃત્ત થવા માટે છે.

195. Five samities are for right conduct, whereas three 'Gupties' are for getting rid of inauspicious sensual objects.

૧૯૬. મરદુ વ જિયદુ વ જીવો, અયદાચારસ્સ ણિચ્છિદા હિંસા ।
પયદસ્સ ણત્થિ બંધો, હિંસામેત્તેણ સમિદીસુ ॥૪॥

જીવ મરે યા જીયે, અયતનાચારી કો હિંસા કા દોષ અવશ્ય લગતા હૈ । કિન્તુ જો સમિતિયોં મેં પ્રયત્નશીલ હૈ ઉસસે બાહ્ય હિંસા હો જાને પર ભી ઉસે કર્મબંધ નહીં હોતા ।

૧૯૭. જીવ મરે કે જીવે, અયત્નાથી વર્તનારને હિંસાનો દોષ જરૂર લાગે છે. પણ જે સમિતિનું પાલન કરવાની કાળજી લે છે, તેનાથી હિંસા થવા છતાં એનાથી કર્મબંધ થતો નથી.

196. Irrespective of whether living being is saved or killed, if any action is committed without proper care i.e. with negligence, fault/sin relating to presence of mind violence stands committed. But one who cares, to act without negligence to observe samities, with due presence of mind even if violence takes place (in the process) No bondage of karma takes place.

૧૯૭-૮. આહચ્ચ હિંસા સમિતસ્સ જા તૂ. સા દવ્વતો હોતિ ણ ભાવતો ઉ ।
ભાવેણ હિંસા તુ અસંજતસ્સા, જે વા વિ સત્તે ણ સદા વધેતિ ॥

સંપત્તિ તસ્મેવ જદા ભવિજ્જા, સા દવ્વહિંસા ખલુ ભાવતો ય ।
અજ્ઞત્થસુદ્ધસ્સ જદા ણ હોજ્જા, વધેણ જોગો દુહતો વઽહિંસા ॥

સમિતિ કા પાલન કરતે હુણ સાધુ સે જો આકસ્મિક હિંસા હો જાતી હૈ, વહ કેવલ દ્રવ્ય-હિંસા હૈ, ભાવ-હિંસા નહીં । ભાવ-હિંસા તો અસંયત સે હોતી હૈ એસે લોગ જિન જીવોં કો કभी મારતે હી નહીં, ઉનકી હિંસા કા દોષ भी इन्हें लगता हॆ । किसी प्राणी का घात हो जाने पर जैसे असंयत व्यक्ति को द्रव्य तथा भाव दोनों प्रकार की हिंसा का दोष लगता है, वैसे ही चित्त-शुद्धि से युक्त समितिपरायण साधु द्वारा मनःपूर्वक किसी का घात न होने के कारण उन्हें द्रव्य तथा भाव दोनों प्रकार की अहिंसा होती है ।

૧૯૭-૮. સમિતિનું પાલન કરતાં સાધુથી જે આકસ્મિક હિંસા થઈ જાય છે, એ તો ફક્ત દ્રવ્ય-હિંસા છે, ભાવ-હિંસા નહિ. ભાવ-હિંસા તો અસંયમીથી થાય છે, આવા લોકો જે જીવોને ક્યારેય મારતા નથી તોપણ એની હિંસાનો દોષ એને લાગે છે. કોઈ પ્રાણીની હત્યાથી જેમ અસંયત વ્યક્તિને દ્રવ્ય તથા ભાવ એમ બંને પ્રકારની હિંસાનો દોષ લાગે છે એ જ રીતે ચિત્તશુદ્ધિથી યુક્ત સમિતિનું પાલન કરનાર સાધુથી મનથી પણ કોઈની હત્યા ન કરવાને કારણે એને દ્રવ્ય અને ભાવ એમ બંને પ્રકારની અહિંસાનો લાભ મળે છે.

197-8. While a monk observing samities whatever violence takes place (accidently) it is considered as only material violence and not wilful violence (Abstract violence) committed by him. In fact, abstract violence is committed by a person without restraint. In other words eventhough those person who never kill any living being but they cannot escape fault/sin of violence so long as they are not covered by vows. By killing of any livingbeing/creature, a unrestrained person commits sin of both material and abstract violence. In the same manner a monk with clarity of mind and observing samities, because of non commitment of violence, even mentally, gets benefit of nonviolence both material as well as abstract.

૧૯૯. જયણા ઉ ધમ્મજણણી, જયણા ધમ્મસ્સ પાલણી ચેવ ।
તવ્વુટ્ઠીકરી જયણા, ઇગંતસુહાવહા જયણા ॥૭॥

યતનાચારિતા ધર્મ કી જનની હૈ । યતનાચારિતા ધર્મ કી પાલનહાર હૈ । યતનાચારિતા ધર્મ કો બઢાતી હૈ । યતનાચારિતા એકાન્ત સુખાવહ હૈ ।

૧૯૯. યતના (જતના) ધર્મની જનની છે. યતના ધર્મનું પાલન (રક્ષણ) કરે છે. યતના ધર્મને વિકસાવે છે. યતનાનું પાલન કરનાર એકાન્ત સુખમય છે.

199. Cautiousness (Awareness) is the mother of spirituality - religion. Awareness protects observance of religion, cautiousness develops - expands religion. The observer of cautious action with due presence of mind is unilaterally - positively covered with happiness.

૨૦૦. જયં ચરે જયં ચિટ્ઠે, જયમાસે જયં સણ ।
જયં ભુંજંતો ભાસંતો, પાવં કમ્મં ન બંધઈ ॥૮॥

યતના (વિવેક)પૂર્વક ચલને, યતનાપૂર્વક રહને, યતનાપૂર્વક બેઠને, યતનાપૂર્વક સોને, યતનાપૂર્વક ખાને ઓર યતનાપૂર્વક બોલને સે પાપ-કર્મ કા બન્ધ નહીં હોતા ।

૨૦૦. યતના(જતના)થી ચાલવાથી, યતનાપૂર્વક ઊભા રહેવાથી, યતનાથી બેસવાથી, યતનાથી ઊંઘવાથી, યતનાથી જમવાથી અને યતનાથી બોલવાથી પાપ-કર્મનો બંધ થતો નથી.

200. While walking, standing sitting, sleeping, dining and speaking, if these acts are committed with carecautiousness without negligence of with due presence of mind, then no bondage of sin or inauspicious karmas is committed (takes place).

૨૦૭. ફાસુયમગ્ગેણ દિવા, જુગંતરપ્પેહિણા સકજ્જેણ ।
જંતુણ પરિહરંતે-ણિરિયાસમિદી હવે ગમણં ॥૯॥

કાર્યવશ દિન મેં પ્રાસુકમાર્ગ સે (જિસ માર્ગ પર પહેલે સે આવાગમન શુરુ હો ચુકા હો) ચાર હાથ ભૂમિ કો આગે દેખતે હુએ, જીવોં કી વિરાધના બચાતે હુએ ગમન કરના ઈર્યા-સમિતિ હૈ । અર્થાત્ વિવેકપૂર્વક ચલના ઈર્યા-સમિતિ હૈ ।

૨૦૮. કોઈ કામ અંગે દિવસે પ્રાસુકમાર્ગ = (જે માર્ગ પર અવરજવર પહેલેથી થઈ રહી હોય) ચાર હાથ જમીનને આગળ જોઈને તથા જીવોની વિરાધનાથી બચીને ચાલવું, તેને ઈર્યા સમિતિ કહે છે. અર્થાત્ વિવેકથી ચાલવું ઈર્યા-સમિતિ છે.

201. For the purpose of certain work, during day time, on pre used path (A path where already movement of public has taken place), if one walks keeping his eye fixed on the road surface ahead, up to four. feet, to avoid crushing of small moving-crippled insects, is called Irya Samiti i.e. walking with utmost care presence of mind and sense of proportion.

૨૦૨. પેસુણ્ણહાસકક્કસ-પરણિંદાપ્પપ્પસંસા-વિકહાદી ।
વજ્જિત્તા સપરહિયં, ભાસાસમિદી હવે કહણં ॥૧૦॥

પૈશુન્ય, હાસ્ય, કર્કશ-વચન, પરનિન્દા, આત્મપ્રશંસા, વિકથા (સ્ત્રી, રાજ આદિ કી વિકારવર્ધક કથા) કા ત્યાગ કરકે સ્વ-પર હિતકારી વચન બોલના હી ભાષા-સમિતિ હૈ । અર્થાત્ વિવેકપૂર્વક બોલના ભાષા-સમિતિ હૈ ।

૨૦૨. પૈશુન્ય, હાસ્ય, કઠોર વચન, પરનિંદા, આત્મપ્રશંસા, વિકથા વગેરેનો ત્યાગ કરીને સ્વ-પર હિતકારી વાણી (ભાષા) તે ભાષા-સમિતિ છે. અર્થાત્ વિવેકથી બોલવું ભાષા-સમિતિ છે.

202. Speaking, avoiding false complaints, Back biting, causing laughter, using. Harsh words criticising others, with slandering words, self praise, Loose talks, perverted - hostile stories A yarn relating to women food, country & political talks etc. and by keeping self & others interest in mind, which ever is spoken, is called 'Bhasha Samiti' i.e. utterance with utmost sense of proportion and presence of mind.

२०३. तहेव फरुसा भासा, गुरुभुओवघाइणी ।
सच्चा-वि सा न वत्तव्वा, जओ पावस्स आगमो ॥११॥

कठोर और प्राणियों का उपघात करने वाली, चोट पहुँचाने वाली भाषा न बोलें । ऐसा सत्य-वचन भी न बोलें जिस से पाप का बंध होता हो ।

२०३. કઠોર અને પ્રાણીઓને દુઃખ આપનારી, ચોટ પહોંચાડનારી ભાષા ન બોલવી. એવું સત્ય-વચન પણ ન બોલવું, જેનાથી પાપનો બંધ થાય.

203. Harsh language hurting (causing harm to) the living beings should not be spoken. Not to utter such word even if it is true, which causes bondage of inauspicious deeds known as sin.

२०४. णाणाजीवा णाणाकम्मं, णाणाविहं हवे लब्धी ।
तम्हा वयणविवादं, सगपरसमएहिं वज्जिज्जा ॥१२॥

इस संसार में नाना प्रकार के जीव हैं, नाना प्रकार के कर्म हैं, नाना प्रकार की लब्धियाँ हैं, इसलिए कोई स्वधर्मी हो या परधर्मी, किसी के साथ वचन-विवाद करना उचित नहीं ।

૨૦૪. આ સંસારમાં અનેક પ્રકારના જીવ છે, અનેક પ્રકારનાં કર્મ છે, અનેક પ્રકારની લબ્ધિઓ છે, તેથી કોઈ સ્વધર્મી હોય કે પરધર્મી, તેની સાથે વાણી-વિવાહ કરવો યોગ્ય નથી.

204. This world is full of lives of various types, so are different types of karmas. Similarly several special faculties and skills also exist herein. Hence whether some one is alike or alien, it is not worthwhile to enter into verbal controversy, with him.

૨૦૫-૬. જહા દુમસ્સ પુપ્ફેસુ, ભમરો આવિયઙ્ગ રસં ।
 ણ ય પુપ્ફં કિલામેઙ્ગ, સો ય પીણેઙ્ગ અપ્પયં ॥૧૩॥

એમેઞ્ગ સમણા મુત્તા, જે લોઞ્ગ સંતિ સાહુણો ।
 વિહંગમા વ પુપ્ફેસુ, દાણભત્તેસણેરયા ॥૧૪॥

જैसे भ्रमर पुष्पों को तनिक भी पीड़ा पहुँचाये बिना रस ग्रहण करता है और अपने को तृप्त करता है, वैसे ही लोक में विचरण करने वाले परिग्रह-मुक्त श्रमण दाता को कष्ट दिये बिना उसके द्वारा दिया गया ग्राह्य आहार ग्रहण करते हैं । यही उनकी एषणा-समिति है । अर्थात् विवेकपूर्वक आहार-चर्या करना एषणा-समिति है ।

૨૦૫-૭. જેવી રીતે ભ્રમર, પુષ્પોને જરા પણ પીડા પહોંચાડ્યા વિના રસ મેળવે છે અને તૃપ્તિ અનુભવે છે, એવી જ રીતે લોકમાં વિચરનાર, પરિગ્રહમુક્ત શ્રમણ, દાન આપનારને કષ્ટ પહોંચાડ્યા વિના એણે વહોવરાવેલ ગ્રાહ્ય આહાર ગ્રહણ કરે છે. આ જ એની એષણા-સમિતિ છે. અર્થાત્ વિવેકપૂર્વક આહાર-ચર્યા કરવી તે એષણા-સમિતિ છે.

205-6. Just as a wasp is picking flower juice without causing slightest pain to the flowers, and get fully contended (satisfied). In the same manner, moving around the world free of any possession, monks collect acceptable cooked food without causing any trouble to the persons offering them with devotion. This is what is his 'Aeshna Samiti' i.e. concept of accepting proper food. (circumspection in begging food etc.) In other words, To accept food maintaining sense of proportion in respect of its procedure and set rules and restrictions is called 'Aeshnasamiti.'

૨૦૭. ચક્ષુસા પડિલેહિત્તા, પમજ્જેજ્જ જયં જઈ ।
આઈએ નિક્ખવેજ્જા વા, દુહઓવિ સમિએ સયા ॥૧૫॥

ચતના (વિવેક)પૂર્વક પ્રવૃત્તિ કરને વાલા અપને દોનોં પ્રકાર કે ઉપકરણોં કો આંખોં સે દેખકર તથા પ્રમાર્જન કરકે ઉઠાયે ઓર રખે. । યહી આદાન-નિક્ષેપણ-સમિતિ હૈ । અર્થાત્ કિસી ખી વસ્તુ કો વિવેકપૂર્વક ઉઠાના-રખના યાહિએ ।

૨૦૭. ચતનાથી પ્રવૃત્તિ કરનાર પોતાના બંને પ્રકારનાં ઉપકરણોને બરાબર નિહાળીને તથા પ્રમાર્જન કરીને ઉપાડે અને મૂકે. આ જ આદાન-નિક્ષેપ સમિતિ છે. અર્થાત્ કોઈપણ વસ્તુને વિવેકથી લેવી-મૂકવી જોઈએ.

207. A monk performing activities without any negligence takes care in lifting & placing both types of his articles of daily use by carefully/ minutely observing & brushing with delicate touch through rod (stick) bound with woolen

threads. This is what is called 'Aadaan - Nikshep. Samiti' meaning thereby using sense of proportion in handling the arfticles of daily use.

२०८. एगंते अच्चिन्ते दूरे, गूढे विसालमविरोहे ।
उच्चारदिच्चाआ, पदिठावणिया हवे समिदी ॥१६॥

मल-मूत्र आदि का त्याग ऐसे स्थान पर करना चाहिए जहाँ एकान्त हो, हरित् वनस्पति से रहित हो, गाँव आदि से दूर हो, ओट में हो, विशाल-विस्तीर्ण हो, कोई विरोध न करता हो । यह प्रतिष्ठापनिका या उत्सर्ग समिति है । अर्थात् विवेक-पूर्वक मल-मूत्र का त्याग करना चाहिए ।

२०८. મળ-મૂત્ર આદિનો ત્યાગ એવી જગ્યાએ કરવો જોઈએ જે એકાંત હોય, લીલી વનસ્પતિરહિત હોય, ગામથી દૂર હોય, ઢાંકેલ હોય, વિશાળ-વિસ્તીર્ણ હોય અને કોઈ વિરોધ ન કરતા હોય. આ પ્રતિષ્ઠાપનિકા સમિતિ છે - અર્થાત્ વિવેકપૂર્વક મળ-મૂત્રનો ત્યાગ કરવો જોઈએ.

208. A monk should discharge his urine & stool etc. at such innocent place free of insects both mobile & immobile, after carefully observing & removing them. The place so used, should be isolated one without any green vegetation, away from city or town, covered with dust etc. spacious one and at such, place where it is not objected to by any one. This samiti is called 'Pratisthapanika Samiti' meaning thereby discharging of body dirts using sense of proportion.

૨૦૯. સંરંભ-સમારંભે, આરંભે ય તહેવ ય ।
મળં પવત્તમાણં તુ, નિયત્તેજ્જ જયં જઈ ॥૧૭॥

યતનાસમ્પન્ન યતિ (સાધક) સંરમ્ભ, સમારમ્ભ વ આરમ્ભ
(હિંસાયુક્ત પ્રવૃત્તિ) મેં પ્રવર્તમાન મન કો રોકે - ઉસકા ગોપન
કરે । યહ મનોગુપ્તિ હૈ ।

૨૦૯. મનગુપ્તિની સાધના માટે મુનિઓએ સંરંભ, સમારંભ અને
આરંભ, આ ત્રણમાં પ્રવૃત્ત થતાં મનનો યતનાપૂર્વક નિરોધ
કરવો જોઈએ. આ મનોગુપ્તિ છે.

**209. For concealment of mind which is a religious
rites and spiritual excercise monks should avoid
thought, preparation & committing of violence
and they should be checkced by controlling/
excercise 'Mangupti' i.e. concealment
Restraint of mental activties. (Protection of
mind from sinful activities)**

૨૧૦. સંરંભસમારંભે, આરંભે ય તહેવ ય ।
વયં પવત્તમાણં તુ, નિયત્તેજ્જ જયં જઈ ॥૧૮॥

યતનાસમ્પન્ન યતિ સંરમ્ભ, સમારમ્ભ વ આરમ્ભ મેં પ્રવર્તમાન
વચન કો રોકે - ઉસકા ગોપન કરે । યહ વચનગુપ્તિ હૈ ।

૨૧૦. વચનગુપ્તિની સાધના માટે યતનાવાન મુનિએ સંરંભ, સમારંભ
અને આરંભમાં પ્રવૃત્ત થતાં વચનોનો વિવેકપૂર્વક નિરોધ કરવો
જોઈએ. આ વચનગુપ્તિ છે.

210. For religious rites/Spiritual acts concerning speech conceal- ment (silence), Monks practicing samities should avoid utterances which cause thought speech & action leading to violent thought preparation and commitment by properly controlling them. This is what a 'Vachan Gupti' is.

२११. संरंभसमारंभे, आरंभम्मि तहेव य ।
कायं पवत्तमाणं तु, नियत्तेज्ज जयं जई ॥१९॥

यतनासम्पन्न यति संरम्भ, समारम्भ व आरम्भ में प्रवर्तमान काया को रोके — उसका गोपन करे । यह कायगुप्ति है अर्थात् मन, वचन और काया के द्वारा किसी भी प्रकार की अनुचित प्रवृत्ति होने लगे, तो उस पर अंकुश लगाएँ ।

२११. कायगुप्तिनी साधना माटे यतनावान मुनि संरंभमां, समारंभमां अने आरंभमां प्रवृत्त थती कायानुं यतनापूर्वक निर्वतन करे. आने कायगुप्ति कहे छे.

211. For practicing control of body actions a monk, who, without negligence acts with utmost care with due presence of mind, to avoid violent thought, preparation for violence and commitment thereof and acts accordingly, with due care is called 'Kay Gupti.'

२१२. खेत्तस्स वर्ई णयरस्स, खाइया अहव होइ पायारो ।
तह पावस्स णिरोहो, ताओ गुत्तीओ साहुस्स ॥२०॥

जैसे खेत की रक्षा बाड़ और नगर की रक्षा खाई या प्राकार करते हैं, वैसे ही पाप-निरोधक गुप्तियाँ साधु के संयम की रक्षा करती हैं ।

૨૧૨. જેવી રીતે ખેતરનું રક્ષણ વાડથી અને નગરનું રક્ષણ ખાઈ અથવા કિલ્લા (પ્રકાર)થી થાય છે, એ જ રીતે પાપનિરોધક ગુપ્તિથી સાધુના સંયમની રક્ષા થાય છે.

212. Just as field/farm is protected by fences and a city is protected with ditch or fort, similarly by observing Gupti (controlling sins) the character of a monk/ascetic is being protected.

સમિતિ - ગુપ્તિ ૨૨૫

(૨૧૩) જં અન્નાણી કમ્મં, ખવેઝં બહુઆહિંં બાસકોડીહિંં ।

• તં નાણી તિહિંં ગુત્તો, ખવેઝં ઝસાસમિત્તેણં ॥૨૧॥

• અજ્ઞાની વ્યક્તિ તપ કે દ્વારા કરોડોં જન્મોં યા વર્ષોં મેં જિતને કર્મોં કા ક્ષય કરતા હૈ, ઉતને કર્મોં કા નાશ જ્ઞાની વ્યક્તિ ત્રિગુપ્તિ કે દ્વારા એક સાંસ મેં સહજ કર ડાલતા હૈ ।

(૨૧૩) અજ્ઞાની વ્યક્તિ તપથી કરોડોં જન્મોના અથવા વર્ષોમાં જેટલાં કર્મોનો ક્ષય કરે છે, એટલાં કર્મોનો નાશ જ્ઞાની વ્યક્તિ ત્રણ ગુપ્તિથી એક શ્વાસમાં સહજતાથી કરી શકે છે.

(213) An ignorant person destroys whatever quantum of past sins of millions and billons of years or lives by undertaking austerity, the same quantum of past sins are destroyed by an Ascetic undertaking 'Tri Guptis' in a shortest span of one breath only.

૨૦. આવશ્યક સૂત્ર

૨૧૪. સામાયિક ચતુર્વિંશતિ જિન-સ્તવ, વંદના, પ્રતિક્રમણ, કાઉસ્સગ્ગા
પટિક્કમણં કાઉસ્સગ્ગો પચ્ચક્ખાણં ||૧||

સામાયિક, ચતુર્વિંશતિ જિન-સ્તવ, વંદના, પ્રતિક્રમણ, કાઉસ્સગ્ગા
ઔર પ્રત્યાખાન—યે છઠ્ઠે આવશ્યક કર્મ હૈં ।

૨૦. આવશ્યક સૂત્ર

૨૧૪. સામાયિક, ચૌવીસ જિન સ્તવન, વંદના, પ્રતિક્રમણ, કાઉસ્સગ્ગા
અને પચ્ચક્ખાણ — આ છ આવશ્યક છે.

20. AVASHYAK SOOTRA

214. SAMAYIK, CHOUVISH JINSTAVAN, VANDANA, PRATIKRAMAN, KAUSAGGA AND PRATYAANKHYAN are six Avashyaks. Expansion of Avashyaks are to explain process whereas meaning of verse 1 is conveyed in first para hereinabove. where as verbatin meaning of each Avashyakas are explained in succeeding paras. (gathas) Meaning thereby (1) Refraining from committing sins either by thought speech or action getting sin committed & supporting sins, for a minimum period of 48 minutes, & multiples thereof (2) Prayer of 24 Jins (3) Bowing physically to Monks/Nuns/Tirthankaras (4) Retreat from sinful activities (5) meditation and (6) acceptance of vows. These are rituals a follower of Jina, should regularly and invariably undertake daily (twice a day) in early morning (before sunrise) & after sunset.

૨૧૫. સમભાવો સામાયિક, તળકંચળ-સત્તુમિત્તવિસઓ ત્તિ ।
નિરભિષ્સંગં ચિત્તં, ડચિય-પવિત્તિપ્પહાળં ચ ॥૨॥

તિનકે ઓર સોને મેં, શત્રુ ઓર મિત્ર મેં સમભાવ રલ્લના હી સામાયિક હૈ । નિરભિષ્વંગ અર્થાત્ રાગ-દ્વેષ રહિત ઓર ડચિત પ્રવૃત્તિપ્રધાન ચિત્ત કો સામાયિક કહતે હૈ ।

૨૧૫. તણખલું ડને સોનામાં, શત્રુ ડને મિત્રમાં સમભાવ રાખવો ડે સામાયિક છે. રાગદ્વેષરહિત યોગ્ય પ્રવૃત્તિપ્રધાન ચિત્તને સામાયિક કહે છે.

215. Between stray & gold, friend & foe, to maintain equanimity is the essence of samayik. Free from attachment & aversion with performing of proper mental activities (spiritual) is called 'Samayik.'

૨૧૬. જો સમો સવ્વભૂદેસુ, થાવરેસુ તસેસુ વા ।
તસ્સ સામાયિગં ઠઈ, ઇદિ કેવલિસાસણે ॥૩॥

જો સર્વભૂતોં (જીવોં) કે પ્રતિ સમભાવ રલ્લતા હૈ, ડસકે સામાયિક સ્થાયી હોતી હૈ, ંસા કેવલિ-શાસન મેં કહા ગયા હૈ ।

૨૧૬. જે બધા જીવો તરફ સમભાવ રાખે છે, ડેની સામાયિક સ્થાયી (સાચી) છે ડેવું કેવળીડે કહ્યું છે.

216. One who maintains equanimity towards all living beings, his samayik is considered to be right & stable one. This is said by omniscient. (Kevalis)

२१७. उसहादिजिणवराणं, णामणिरुत्तिं गुणाणुकित्तिं च ।
काऊण अच्चिदूण य, तिसुद्धिपणामो थवो णेओ ॥४॥

ऋषभ आदि चौबीस तीर्थकरों के नामों की निरुक्ति तथा उनके गुणों का कीर्तन करना, पूजा-अर्चना करना, मन-वचन-काया की शुद्धिपूर्वक प्रणाम करना 'चतुर्विंशति स्तव' नामक दूसरा आवश्यक है ।

२१७. ऋषभ आदि योवीश तीर्थकरोनां णामणुं स्मरणं करवुं. ओना गुणणुं कीर्तनं करवुं, पूजा-अर्चना करवी तथा मन-वचन-कायाणी शुद्धि साथे प्रणाम करवा ते 'चतुर्विंशति स्तव' नामनो बीजे आवश्यक छे.

217. Recollection of names of (24) twenty four Tirthankaras beginning with Lord Rushabhdev etc. Enchanting verses qualifying their virtues, worshipping them and bowing down to them with modesty and purity of mind speech and body is the second 'Avashyak' named "Chaturvishanti" stava.

२१८. दब्बे खेत्ते काले, भावे य कयावराह-सोहणयं ।
णिंदण-गरहण-जुत्तो, मणवचक्रायेण पडिक्कमणं ॥५॥

निन्दा तथा गर्हा से युक्त, मन-वचन-काय के द्वारा, द्रव्य, क्षेत्र, काल और भाव के कृत अपराधों की शुद्धि करना प्रतिक्रमण कहलाता है ।

२१८. णिंद तथा गर्हा सहित, मन-वचन-कायायी, द्रव्य, क्षेत्र, काल अने भावयी थयेला अपराधोनी शुद्धि करवी तेने प्रतिक्रमण कहे छे.

218. With self criticism and self hatred, purifying faults committed through thought, speech & deeds along with matters time, place, feelings (Dravya Kshetra/kaal & Bhava) is called 'Pratikraman' - Retreat.

२१९. आलोचयणणिं दणगरह-णाहिं अब्भुट्ठिओ अकरणाए ।
तं भाव-पडिक्कमणं सेसं पुण दव्वदो भणिअं ॥६॥

आलोचना, निन्दा तथा गर्ह के द्वारा प्रतिक्रमण करने में तथा पुनः दोष न करने में उद्यत पुरुष के भाव-प्रतिक्रमण होता है । शेष सब तो (प्रतिक्रमण-पाठ आदि करना) द्रव्य-प्रतिक्रमण है ।

२१८. आलोचयता, तिंदा तथा गर्हाथी प्रतिक्रमण करवाथी अने इरीथी दोष न करवाती काण्ण लेनारथी भाव-प्रतिक्रमण थाय छे. भाडी जधुं तो द्रव्य - प्रतिक्रमण छे.

219. Abstract and right/real pratikraman is a review by criticizing and hatred towards faults/sins committed and with firm determination of not repeating them by exercising due care. Other wise it is merely a material or formal pratikraman, without application of presence of mind.

२२०. इच्छाय अणुण्णवणा; अव्वावाहं यज्जत अवणाय ।
अवराह-सामणा वि, व छट्ठाणा हुंति वंदण ए ॥७॥

वन्दना के छह स्थान होते हैं — वंदन की इच्छा प्रकट करना, गुरु के मर्यादित स्थान में जाने की अनुज्ञा लेना, निर्विघ्न धर्म-साधना की इच्छा करना, संयम-यात्रा और इन्द्रिय-जय का अनुमोदन करना तथा प्रमदवश हुए आचरणों के लिए क्षमा-याचना करना ।

२२०. वंदनानां छ स्थान छे.—वंदननी इच्छा करवी, गुरुथी मर्यादित स्थानमां जवाती रज मांगवी, निर्विघ्न धर्म-साधनानी इच्छा राखवी, संयमयात्रा अने इन्द्रियविजयनी अनुमोदना करवी तथा प्रमादथी थयेल आचरण माटे क्षमायाचना करवी.

220. There are six Places for bowing down. The desire for bowing down, To seek permission of spiritual teacher to go to a place limited to him, To keep desire of spiritual rites without any obstacle/hinderance to support sensual control/restraint and spiritual journey and apology for any action committed under indolence.

૨૨૧. વિણઓવયાર માણસ્સ-મંજણા, પૂજણા ગુરુજણસ્સ ।
તિત્થયરાણય આણા-સુયધમ્મા રાહણા કિરિયા ॥૮॥

વંદના કરના ઉપચાર નામ કા વિનય છે । ઇસસે અભિમાન કા વિલય હોતા છે, ગુરુજનોં કી પૂજા હોતી છે, તીર્થકરોં કી આજ્ઞા ઓર શ્રુતધર્મ કી આરાધના હોતી છે તથા ઇસકા પારમ્પરિક ફલ અક્રિયા--પરમ ધ્યાન હોતા છે ।

૨૨૧. વંદના કરવી એ ઉપચાર નામનો વિનય છે. એનાથી અભિમાનનો નાશ થાય છે. ગુરુજનોની પૂજા થાય છે, તીર્થકરોની આજ્ઞાનું પાલન તથા શ્રુતધર્મની આરાધના થાય છે અને એનું પારંપરિક ફળ અક્રિયા--પરમ ધ્યાન થાય છે. (મળે છે)

221. To bow down is the expression of modesty - humility known as 'Upachar'. By possessing - observing it pride/ego is destroyed. Spiritual teachers are worshipped. Commandments of Tirthankaras are obeyed and rites of 'Shrut Dharma' is observed and conventional result of this is action free position acquisition/attainin of supreme meditation.

२२२. ज्ञाणणिलीणो साधु, परिचागं कुणइ सब्बदोसाणं ।

तम्हा दु ज्ञाणमेव हि, सब्बऽदिचारस्स पडिक्कमणं ॥९॥

ध्यान में लीन साधु अथवा व्यक्ति सब दोषों का परित्याग करता है । इसलिए ध्यान ही समस्त अतिचारों (दोषों) का प्रतिक्रमण है ।

२२२. ध्यानभां लीन साधु अथवा व्यक्ति, बधा दोषोनो त्याग करे छे. तेथी ध्यान ज बधा दोषोनुं प्रतिक्रमण छे.

222. A monk or a person deeply involved in meditation abandons all faults and as such meditation itself is best form of retreat or pratikraman.

२२३. देवस्सिय-णियमादिसु, जहुत्तमाणेण उत्तकालम्हि ।

जिणगुण-चिंतणजुत्तो, काउसग्गो तणुविसग्गो ॥१०॥

दैवसिक प्रतिक्रमण के नियमों के अनुसार सत्ताईस श्वासो-च्छ्वास तक अथवा उपयुक्त काल तक जिनेन्द्र भगवान् के गुणों का चिन्तन करते हुए शरीर का ममत्व त्याग देना कायोत्सर्ग है ।

२२३. देवसि प्रतिक्रमणा नियमो मुज्ज २७ आसोच्छ्वास सुधी अथवा योग्य समय सुधी जिनेन्द्र भगवान् गुणोनुं चिंतन करतां करतां शरीरनी ममतानो त्याग करवो ते कायोत्सर्ग छे.

223. According to convention of day's pratikraman, Meditation upto 27 complete inhalings & outhalings, of virtues of Lord Jineshwar (24 Tirthankars) be the subject matter of exercise While doing so, attachment of body and its consciousness be averted and that is kayotsarg.

२२४. मोत्तूण सयलजप्प-मणागय-सुहमसुह-वारणं किच्चा ।
अप्पाणं जो झायदि, पच्चक्खाणं हवे तस्स ॥११॥

समस्त वाचनिक विकल्पों का त्याग करके तथा अनागत शुभाशुभ का निवारण करके जो आत्मा को ध्याता है, उसके प्रत्याक्खान होता है । (त्याग का संकल्प ही प्रत्याक्खान है ।)

२२४. वाणीना बधा विक्खोतो त्याग करीने तथा अनागत शुभाशुभनुं निवारण करीने जे आत्माने ज्ञाणे छे, जे प्रत्याप्प्यान छे. (त्यागनो संकल्प ज पर्यङ्गण छे.)

224. By abandoning all alternatives of speech and avoiding/solving auspicious & inauspicious of the soul and knowing the soul is 'Pratyakhana' (determination to abandon is pratyakhyaan.)

२२५. णयभावं ण वि मुच्चइ, परभावं णेव गेण्हए केइं ।
जाणदि पस्सदि सव्वं, सोऽहं इदि चिंतए णाणी ॥१२॥

जो निज-भाव को नहीं छोड़ता और किसी भी पर-भाव को ग्रहण नहीं करता तथा जो सबका ज्ञाता-द्रष्टा है, वह परमतत्त्व 'मैं' ही हूँ । आत्मध्यान में लीन ज्ञानी ऐसा चिन्तन करता है ।

૨૨૫. જે સ્વભાવને છોડતો નથી અને કોઈપણ પરભાવનો સ્વીકાર કરતો નથી તથા જે બધાનો જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા છે, એ પરમતત્ત્વ 'હું' જ છું. આત્મધ્યાનમાં લીન જ્ઞાની એવું વિચારે છે.

225. One who does not leave the nature and does not allow any feeling relating to any one else and one who is Knower & perceptor, that supreme substance is none else than me. Enlightened soul deeply involved in meditation thinks in this way.

૨૨૬. જં કિંચિ મે દુચ્ચરિતં, સર્વં તિવિહેણ વોસિરે ।
સામાઙ્યં તુ તિવિહં, કરેમિ સર્વં ણિરાયારં ॥૧૩॥

વહ વિચાર કરતા હૈ કિ જો કુછ ભી મેરા દુશ્ચરિત્ર હૈ, ઉસ સબકો મૈ મન-વચન-કાયપૂર્વક વિસર્જિત કરતા હૂં ઔર નિર્વિકલ્પ હોકર ત્રિવિધ સામાયિક કરતા હૂં

૨૨૬. એ વિચારે છે કે મારું જે કંઈ ખરાબ ચરિત્ર છે, એ બધાનો હું મન-વચન-કાયાથી ત્યાગ કરું છું અને નિર્વિકલ્પ થઈને ત્રિવિધ સામાયિક કરું છું.

226. He thinks that whatever is bad character of mine I am abandoning the same through mind speech & body. And I perform - three-fold samayik without giving any scope for alternatives.

૨૧. તપ સૂત્ર

૨૨૭. જત્થ કસાયણિરોહો, બંભં જિણપૂયણં અણસણં ચ ।
સો સવ્વો ચેવ તવો, વિસેસઓ મુદ્ધલોયંમિ ॥૧॥
- જहाँ आत्मलाभ के लिए कषायों का निरोध, ब्रह्मचर्य का पालन, जिनपूजन तथा अनशन किया जाता है, वह सब तप है । विशेषकर मुग्ध अर्थात् भक्तजन यही तप करते हैं ।

૨૧. તપ સૂત્ર

૨૨૭. આત્મલાભ માટે કષાયોનો નિરોધ, બ્રહ્મચર્યનું પાલન, જિનપૂજન તથા ઉપવાસ કરવામાં આવે છે, તે બધું તપ છે. મુખ્યત્વે મુગ્ધ એટલે કે ભક્તો આવું તપ કરે છે.

21. TAPA SOOTRA

227. To obviate 'Kashayas' (Anger, Pride Deception & Greed) for spiritual gain, observance of cellibacy, worshiping jina and fastings are undertaken. All these are austerity. Mainly devotees or committed persons undergo such penance.

૨૨૮. હિયાહારા મિયાહારા, અપ્પાહારા ય જે નરા ।
ન તે વિજ્ઞા તિગિચ્છંતિ, અપ્પાણં તે તિગિચ્છણા ॥૨॥

જો મનુષ્ય હિત-મિત તથા અલ્પ આહાર કરતે હૈં, ઉન્હેં કમી વૈદ્ય સે ચિકિત્સા કરાને કી આવશ્યકતા હી નહીં પડતી । વે તો સ્વયં અપને ચિકિત્સક હોતે હૈં, અપની અન્તર્શુદ્ધિ મેં લગે રહતે હૈં ।

૨૨૮. જે માનવી હિત-મિત તથા અલ્પ આહાર કરે છે, એને ક્યારેય વૈદ પાસે સારવાર કરાવવી પડતી નથી. તે તો પોતે જ પોતાના ચિકિત્સક છે અને પોતાની આંતરશુદ્ધિમાં લીન હોય છે.

228. That person who takes little, temperate and advantageous food, is not required to undergo medical treatment of a physician. He himself is his doctor. He remains involved in his own purification.

૨૨૯. અણસણમૂળોયરિયા, ભિક્ષાયરિયા ય રસપરિચ્છાઓ ।
કાય-કિલેસો સંલીનયા ય, બજ્ઞો તવો હોઝ ॥૩॥

અનશન (ઉપવાસ), અવમૌદર્ય (આવશ્યકતા સે કમ ભોજન કરના), ભિક્ષાચર્યા, રસ-પરિત્યાગ, કાયક્લેશ ઓર સંલીનતા (એકાન્ત શયન)—ઇસ તરહ બાહ્યતપ છહ પ્રકાર કા હૈ ।

૨૨૯. ઉપવાસ, ઉપોદરી, ભિક્ષાચર્યા, રસપરિત્યાગ, કાયક્લેશ અને સંલીનતા (એકાન્તશયન) - આ રીતે બાહ્ય તપના છ પ્રકાર છે.

229. Fasting, taking lesser food than appetite, collection of little (meagre) food from different houses as per prescribed restrictions, abandoning of tasty juicy substances, taxing body under penance and isolated sleep. These six are types of external austerity.

૨૩૦. જે પયણુભત્તપાણા, સુયહેઠ તે તવસ્સિણો સમણ ।
જો અ તવો સુયહીણો, બાહિરયો સો છુહાહારો ॥૪॥

જો શાસ્ત્રાભ્યાસ કે લિખ અલ્પ-આહાર કરતે હૈં, વે હી આગમ મેં તપસ્વી માને ગયે હૈં । શ્રુતવિહીન અનશન-તપ તો કેવલ ભૂખ કા આહાર કરના હૈ અર્થાત્ ભૂખે મરના હૈ ।

૨૩૦. જે શાસ્ત્રાભ્યાસ માટે થોડો આહાર લે છે, તેને જ આગમમાં તપસ્વી કહેવામાં આવ્યા છે. શ્રુતજ્ઞાન વિનાનું ઉપવાસ તપ તો ભૂખનો આહાર છે - એટલે કે ભૂખે મરવું છે.

230. One who takes limited food for studying the scriptures, only they are being called ascetics in scriptures. Fasting without Propitious Knowledge (Shrut Jnan) is only starvation, means dying hungry.

૨૩૧. સો નામ અણસણતવો, જેણ મળોઽમંગુલં ન ચિંતેઙ્ગ ।
જેણ ન ઇંદિયહાણી, જેણ ય જોગા ન હાયંતિ ॥૫॥

વાસ્તવ મેં વહી અનશન-તપ હૈ, જિસસે મન મેં અમંગલ કી ચિન્તા ઉત્પન્ન ન હો, ઇન્દ્રિયોં કી હાનિ (શિથિલતા) તથા મન-વચન-કાયરૂપ યોગોં કી હાનિ (ગિરાવટ) ન હો ।

૨૩૧. હકીકતે એ અનશન તપ છે, જેનાથી મનમાં અમંગળની કોઈ ચિંતા થાય નહિ, ઇન્દ્રિયોની શિથિલતા અને મન-વચન-કાયાને કોઈ નુકસાન થાય નહિ.

231. In fact, that is fasting spiritually is undertaking of penance due to which one do not carry any worry for inauspicious in mind, senses do not become loose nor any harm is caused either to mind speech or action.

૨૩૨. બલં થામં ચ પેહાણ, સદ્ધામારોગમપ્પણો ।
 છેત્તં કાલં ચ વિન્નાય, તહપ્પાણં નિજુંજણ ॥૬॥

અપને બલ, તેજ, શ્રદ્ધા તથા આરોગ્ય કા નિરીક્ષણ કરકે તથા ક્ષેત્ર ઓર કાલ કો જાનકર અપને કો ઉપવાસ મેં નિયુક્ત કરના ઑહિણે । ક્યોંકિ શક્તિ સે અધિક ઉપવાસ કરને સે હાનિ હોતી હે ।

૨૩૨. પોતાનું બળ, તેજ, શ્રદ્ધા તથા આરોગ્યનો વિચાર કરીને તથા ક્ષેત્ર અને કાળને સમજીને ઉપવાસ કરવો જોઈએ. કારણ કે પોતાની મર્યાદાથી વધારે ઉપવાસ કરવાથી નુકસાન થાય છે.

232. Considering one's own strength, glory Lustre faith and health as also knowing area place and time, fasting should be undertaken. Because fasting in excess of one's own limitations is causing harm.

૨૩૩. ઉવસમણો અક્ખાણં, ઉવવાસો વણ્ણિદો સમાસેણ ।
 તમ્હા ભુંજંતા વિ ય, જિદિંદિયા હોંતિ ઉવવાસા ॥૭॥

સંક્ષેપ મેં ઇન્દ્રિયોં કે ઉપશમન કો હી ઉપવાસ કહા ગયા હે । જિતેન્દ્રિય લોગ ભોજન કરતે હુણે ખી ઉપવાસી હી હોતે હે ।

૨૩૩. સંક્ષેપમાં, ઇન્દ્રિયોના ઉપશમનને જ ઉપવાસ કહેલ છે. જિતેન્દ્રિય માનવી, ભોજન કરતો હોવા છતાં ઉપવાસી જ રહે છે.

233. In short, pacification of senses only is called fasting. A man who has controlled senses remains under fasting only, despite consuming food.

૨૩૪. છટ્ટમદસમદુવાલસેહિં, અબહુસુયસ્સ જા સોહી ।
તત્તો બહુતરગુણિયા, હવિજ્જ જિમિયસ્સ નાણિસ્સ ॥૮॥

અબહુશ્રુત અર્થાત્ અજ્ઞાની તપસ્વીની કિતની વિશુદ્ધિ દો-
ચાર દિનૉં કે ઉપવાસ સે હોતી હૈ, ઉસસે બહુત અધિક વિશુદ્ધિ
નિત્ય ભોજન કરને વાલે જ્ઞાનીની કી હોતી હૈ ।

૨૩૪. અજ્ઞાની તપસ્વીની જેટલી વિશુદ્ધિ બે-ચાર દિવસના ઉપવાસથી
થાય છે, તેનાથી ઘણી વધારે વિશુદ્ધિ દરરોજ ભોજન કરનાર
જ્ઞાનીની થાય છે.

234. An enlightened person attains much more
purification by taking food as compared to
purity attained by an ignorant person observ-
ing fasting for two to four days.

૨૩૫. પાયચ્છિત્તં વિણઓ, વૈયાવચ્ચં તહેવ સજ્ઞાવો ।
જ્ઞાણં ચ વિઉસ્સગ્ગો, एसो અભિતરો તવો ॥૯॥

પ્રાયશ્ચિત્ત, વિનય, વૈયાવૃત્ય, સ્વાધ્યાય, ધ્યાન ઓર વ્યુત્સર્ગ
(કાયોત્સર્ગ)—ઇસ તરહ છહ પ્રકાર કા આભ્યન્તર તપ હૈ ।

૨૩૫. પ્રાયશ્ચિત્ત, વિનય, વૈયાવચ્ચ, સ્વાધ્યાય, ધ્યાન અને કાયોત્સર્ગ
- આ છ આભ્યન્તર-તપના પ્રકાર છે.

235. Repentance, politeness, nursing the sick, old,
disabled etc., Study of scriptures, meditation
and kayotsarga (stabilizing mind speech and
body in yogamudra.) these are internal
penance.

२३६. जह बालो जंपन्तो, कज्जमकज्जं च उज्जुयं भणइ ।
तं तह आलोइज्जा, मायामयविप्पमुक्को वि ॥१०॥

जैसे बालक अपने कार्य-अकार्य को सरलतापूर्वक माँ के समक्ष व्यक्त कर देता है, वैसे ही हमें भी अपने समस्त दोषों की आलोचना माया-मद (छल-छद्म) त्यागकर करनी चाहिए ।

२३५. જેવી રીતે બાળક પોતાના સારા-નરસા કાર્યનો મા પાસે સરળ રીતે એકસર કરે છે, તેવી જ રીતે આપણે પણ આપણા બધા દોષોની આલોચના, માયા મદ ત્યાજીને કરવી જોઈએ.

236. Just as an infant/child confesses his good or bad acts before its mother with frankness, in the same manner, we should review and criticise all our faults and sins without hiding and being egoistic with pride.

२३७-८. जह कंटएण विद्धो, सव्वंगे वेयणिदिओ होइ ।
तह चेव उद्धियम्मि उ, निस्सल्लो निव्वुओ होइ ॥११॥

एवमणुद्धियदोसो, माइल्लो तेणं दुक्खिआ हाइ ।
सो चेव चत्तदोसो, सुविसुद्धो निव्वुओ होइ ॥१२॥

जैसे काँटा चुभने पर सारे शरीर में वेदना होती है और काँटे के निकल जाने पर शरीर निःशल्य अर्थात् सर्वांग सुखी हो जाता है, वैसे ही अपने दोषों को प्रकट न करने वाला मायावी दुःखी या व्याकुल रहता है और उनको गुरु के समक्ष प्रकट कर देने पर सुविशुद्ध होकर सुखी हो जाता है ।

૨૩૭-૮. જેમ કાંટો લાગવાથી આખા શરીરને વેદના થાય છે અને કાંટો નીકળી જવાથી શરીર દુઃખ વગરનું અર્થાત્ સર્વાંગી સુખ મેળવે છે, એ જ રીતે પોતાના દુઃખને જાહેર ન કરનાર માયાવી દુઃખી કે વ્યાકુળ રહે છે અને એને ગુરુ સમક્ષ પ્રગટ કરી દેવાથી વિશુદ્ધ થઈ સુખી થાય છે.

237-8. Just as entire body feels pain on penetration of thorn and gets relieved of pains on being pulled/taken out and experiences all round happiness/comforts in the body in the same manner, confession of guilt before spiritual teacher makes one pure & happy, whereas deceptive person not doing so remains disturbed & unhappy.

૨૩૯. જો પસ્સદિ અપ્પાણં, સમભાવે સંઠવિત્તુ પરિણામં ।
આલોચણમિદિ જાણહ, પરમજિનંદસ્સ ઉવણ્ણં ॥૧૩॥

અપને પરિણામોં કો સમભાવ મેં સ્થાપિત કરકે આત્મા કો દેખના હી આલોચના હૈ । એસા જિનેન્દ્રદેવ કા ઉપદેશ હૈ ।

૨૩૯. પોતાનાં પરિણામોને સમભાવમાં સ્થાપિત કરીને આત્માને જોવો એ આલોચના છે, આપું જિનદેવનું કહેવું છે.

239. Review & Criticism is to establish its mental reflections in equanimaty and observe the soul accordingly, is this sermon of Lord Jina.

૨૪૦. અબ્ભુટ્ઠાણં અંજલિકરણં, તહેવાસણદાયણં ।
ગુરુભક્તિભાવસુસ્સુસા, વિણઓ એસ વિયાહિઓ ॥૧૪॥

ગુરુ તથા વૃદ્ધજનોં કે સમક્ષ આને પર ખડે હોના, હાથ જોડના, ઉન્હેં ઉચ્ચ આસન દેના, ગુરુજનોં કી ભાવપૂર્વક ભક્તિ તથા સેવા કરના વિનય તપ હૈ ।

૨૪૦. ગુરુ અને વડીલોના આવવાથી ઊભા થવું, હાથ જોડવા, એમને આસન આપવું, ગુરુજનોની ભાવથી ભક્તિ તથા સેવા કરવી, વિનય-તપ છે.

240. To stand up respectfully on entry of spiritual teacher or elderly persons and fold hands, offering seat, To serve them worshipping with affection & devotion is a kind of austerity called politeness/modesty/humility.

૨૪૧. એકમ્મિ હીલિયમ્મિ, હીલિયા હંતિ તે સવ્વે ।
એકમ્મિ પૂઢયમ્મિ, પૂઢયા હંતિ સવ્વે ॥૧૫॥
एक के तिरस्कार में सबका तिरस्कार होता है और एक की पूजा में सबकी पूजा होती है । (इसलिए जहाँ कहीं कोई पूज्य या वृद्धजन दिखाई दें, उनका विनय करना चाहिए ।)

૨૪૧. એકના તિરસ્કારથી બધાનો તિરસ્કાર થાય છે અને એકની પૂજાથી બધાની પૂજા થાય છે. (તેથી જ્યાં ક્યાંય કોઈ પૂજ્ય કે વૃદ્ધજન મળે, એનો વિનય કરવો જોઈએ.)

241. By contempt of one, all get contempted, whereas by worshipping one, all are worshipped. Therefore anywhere we come across respected old persons, we should offer courtsey to them.

૨૪૨. વિણઓ સાસણે મૂલં, વિણીઓ સંજઓ ભવે ।
વિણયાઓ વિપ્પમુક્કસ્સ, કઓ ધમ્મો કઓ તવો ? ॥૧૬॥

विनय जिनशासन का मूल है । संयम तथा तप से विनीत बनना चाहिए । जो विनय से रहित है, उसका कैसा धर्म और कैसा तप ?

૨૪૨. વિનય જિનશાસનનું મૂળ છે. સંયમ તથા તપથી વિનીત થવું જોઈએ. જે વિનયરહિત છે, એનો કેવો ધર્મ અને કેવું તપ ?

242. The root of Jinshasan is politeness. It should be moderate through austerity & restraint. One who is impolite, how can he be religious or having austerity.

૨૪૩. વિણઓ મોક્ષદ્વારં, વિણયાદો સંજમો તવો ણાણં ।
વિણણારાહિજ્જદિ, આરિઓ સવ્વસંઘો ય ॥૧૭॥

વિનય મોક્ષ का द्वार है । विनय से संयम, तप तथा ज्ञान प्राप्त होता है । विनय से आचार्य तथा सर्वसंघ की आराधना होती है ।

૨૪૩. વિનય મોક્ષનું દ્વાર છે. વિનયથી સંયમ, તપ તથા જ્ઞાન મળે છે. વિનયથી આચાર્ય તથા સર્વસંઘની આરાધના થાય છે.

243. Politeness is the door to liberation. Knowledge, austerity and restraint comes through politeness. Worship of acharya and all bodies Association/institution/ An order of Jain Monks Nuns, House holders etc. and pilgrims is made through politeness.

૨૪૪. વિણયાહીયા વિજ્ઞા, દેંતિ ફલં ઇહ પરે ય લોગમ્મિ ।
ન ફલંતિ વિણયહીણા, સસ્સાણિ વ તોયહીણાં ॥૧૮॥

विनयपूर्वक प्राप्त की गयी विद्या इस लोक तथा परलोक में फलदायिनी होती है और विनयविहीन विद्या वैसे ही फलप्रद नहीं होती, जैसे बिना जल के धान्य नहीं उपजता ।

૨૪૪. વિનયથી મેળવેલી વિદ્યા આલોક તથા પરલોકમાં લાભ આપે છે અને વિનય વિનાની વિદ્યા-જેવી રીતે જળ વિના ઘાન્ય ઊપજતું નથી-તેવી રીતે ફળ આપનારી થતી નથી.

244. Knowledge skill attained through politeness is advantageous both in this life as well as next life whereas knowledge without politeness is not fruitful, just as no crop is grown/harvested without water.

૨૪૫. તમ્હા સવ્વપયત્તે, વિણીયત્તં મા કદાઈ છંડેજ્જા ।
અપ્પસુદો વિ ય પુરિસો, ખવેદિ કમ્માણિ વિણણ ॥૧૯॥

इसलिए सब प्रकार का प्रयत्न करके विनय को कभी नहीं छोड़ना चाहिए । अल्पश्रुत का अभ्यासी पुरुष भी विनय के द्वारा कर्मों का नाश करता है ।

૨૪૫. તેથી બધી જાતનો પ્રયત્ન કરીને વિનયને ક્યારેય છોડવો ન જોઈએ. અલ્પશ્રુતને જાણનાર પુરુષ પણ વિનયથી કર્મોનો નાશ કરે છે.

245. Hence, with all efforts politeness should not be given up A person knowing a little, scriptures destroys Karmas through modesty.

૨૪૬. અદ્ધાણતેણ-સાવદ-રાય-નદીરોધણાસિવે ઓમે ।
વેજ્જાવચ્ચં ઉત્તં, સંગહસારક્ખણોવેદં ॥૨૦॥

जो मार्ग में चलने से थक गये हैं, चोर श्वापद (हिंस्र पशु), राजा द्वारा व्यथित, नदी की रुकावट, मरी (प्लेग) आदि रोग तथा दुर्भिक्ष से पीड़ित हैं, उनकी सार-समहाल, सेवा तथा रक्षा करना वैयावृत्य है ।

૨૪૬. ચાલતાં ચાલતા જે થાકી ગયેલ છે, ચોર, હિંસક પશુ તથા રાજાએ જેને દુઃખ પહોંચાડ્યું છે, જે નદીથી રોકાયેલ, મહામારી (પ્લેગ) તથા દુષ્કાળથી પીડિત છે એની સારસંભાળ લેવા તથા સેવા અને રક્ષણ આપવું એ વૈયાવચ્ચ છે.

246. "Vaiyavachcha" (Service/Nursing) is to offer services to an order and protection and to take care of those who are suffering from calamities like Famine, Epidemic, Obstacles by a River, or those inflicted Punishment/Sentence by the king, wild animals, Thief and one who is tired by continuous walking.

૨૪૭. પૂયાદિસુ ગિરવેક્ષો, જિણ-સત્થં જો પઢેં ભત્તીએ ।
કમ્મમલ-સોહણઢં, સુયલાહો સુહયરો તસ્સ ॥૨૧॥

આદર-સત્કાર કી અપેક્ષા સે રહિત હોકર જો કર્મરૂપી મલ કો ધોને કે લિએ ભક્તિપૂર્વક જિનશાસ્ત્રોં કો પઢતા હૈ, ઉસકા શ્રુતલાભ સ્વ-પર સુખકારી હોતા હૈ ।

૨૪૭. આદરસત્કારની અપેક્ષા રાખ્યા વગર, જે કર્મરૂપી મળને ધોવા માટે, ભક્તિભાવ સહિત જૈનશાસ્ત્ર ભણે છે એને સ્વ-પર સુખકારી શ્રુતલાભ મળે છે.

247. One who studies cannonic Scriptures of Jainism, with devotion, with an intention to wash karmic dirt and without expecting any honour and respect is getting benefit of study/ knowledge which is causing happiness to self as well as to others.

૨૪૮. સજ્ઞાયાં જાણંતો, પંચિન્દ્રિયસંવુદ્ધો તિગુત્તો ય ।
 હોઈ ય એકગ્ગમણો, વિણણ સમાહિઓ સાહુ ॥૨૨॥

સ્વાધ્યાયી પુરુષ પાંચોં ઇન્દ્રિયોં સે સંવૃત, ત્રીન ગુપ્તિયોં સે યુક્ત,
 વિનય સે સમાહિત તથા એકાગ્રમન હોતા હૈ ।

૨૪૮. સ્વાધ્યાયી પુરુષ પાંચેય ઇન્દ્રિયો પર અંકુશ રાખનાર, ત્રણ
 ગુપ્તિનું પાલન કરનાર, વિનયથી નમ્ર તથા એકાગ્ર મનવાળો
 હોય છે.

248. A person engaged in studies of scriptures controls all his five senses, observes three 'Gupties' (concealed attitude), modest with politeness and is of concentrated mind.

૨૪૯. જ્ઞાણેણ જ્ઞાણસિદ્ધી, જ્ઞાણાદો સર્વકર્મણિજ્જરણં ।
 ણિજ્જરણફલં મોક્ષં, જ્ઞાણભાસં તદો કુજ્જા ॥૨૩॥

જ્ઞાન સે ધ્યાન કી સિદ્ધિ હોતી હૈ । ધ્યાન સે સર્વ કર્મોં કી
 નિર્જરા (ક્ષય) હોતી હૈ । નિર્જરા કા ફલ મોક્ષ હૈ । અતઃ
 સતત જ્ઞાનાભ્યાસ કરના ચાહિયે ।

૨૪૯. જ્ઞાનથી ધ્યાનની સિદ્ધિ મળે છે. ધ્યાનથી બધાં કર્મોની નિર્જરા
 થાય છે. નિર્જરાનું ફળ મોક્ષ છે. તેથી સતત જ્ઞાનાભ્યાસ
 કરવો જોઈએ.

249. Super natural power is attained through enlightenment of meditation and through Meditation, all karmic particles are destroyed/faded out. Result of such fading out of karma is salvation. Therefore there should be continuous study to attain enlightened knowledge (of scriptures)

૨૫૦. નાળમેગગ્ગાચિત્તો અ, ઠિઓ અ ઠાવયઈ પરં ।
સુઆણિ અ અહિજ્જિત્તા, રઓ સુઅસમાહિણે ॥૨૪॥

અધ્યયન કે દ્વારા વ્યક્તિ કો જ્ઞાન ઓર ચિત્ત કી ઇકાગ્રતા પ્રાપ્ત હોતી હૈ । વહ સ્વયં ધર્મ મેં સ્થિત હોતા હૈ ઓર દૂસરોં કો બી સ્થિર કરતા હૈ તથા અનેક પ્રકાર કે શ્રુત કા અધ્યયન કર વહ શ્રુતસમાધિ મેં રત હો જાતા હૈ ।

૨૫૦. અધ્યયનથી વ્યક્તિને જ્ઞાન અને ચિત્તની એકાગ્રતા પ્રાપ્ત થાય છે. તે જાતે ધર્મમાં સ્થિર રહે છે અને બીજાને પણ સ્થિર કરે છે તથા અનેક પ્રકારના શ્રુતનો અભ્યાસ કરીને તે શ્રુતસમાધિમાં લીન રહે છે.

250. A person achieves knowledge and concentration of mind through studies. He himself remains stable in religion (spirituality) and also make others stable. As also, by studying scripts of various types, he absolves himself in concentration of knowledge.

૨૫૧. સયણાસણઠાણે વા, જે ડ ભિક્ખૂ ન વાવરે ।
કાયસ્સ વિડસ્સગ્ગો, છટ્ઠો સો પરિકિત્તિઓ ॥૨૫॥

સાધક કા શયન, આસન ઓર ખડે હોને મેં વ્યર્થ કા કાયિક વ્યાપાર ન કરના, કાષ્ટવત્ રહના, છઠા કાયોત્સર્ગ તપ હૈ ।

૨૫૧. સાધકના સૂવામાં, બેસવા અને ઊઠવામાં વ્યર્થ કાયિક વ્યાપાર ન કરવો, કાષ્ટની જેમ રહેવું, તે છઠો કાયોત્સર્ગ-તપ છે.

251. The Sixth type of internal penance is 'Kayotsarga' means not to indulge in unnecessary interaction of body while sleeping sitting and getting up of a saint. this means to remain like a wood.

૨૫૨. દેહમઙ્ગજહ્મુદ્ધી, સુહદુઃખતિતિક્ષયા અણુપ્પેહા ।
 જ્ઞાયઈ ય સુહં જ્ઞાણં, ઇગ્ગો કાઠસગ્ગમ્મિ ॥૨૬॥

કાયોત્સર્ગ કરને સે દેહ ઔર બુદ્ધિ કી જડતા કી શુદ્ધિ હોતી
 હૈ, સુખ-દુઃખ સહને કી શક્તિ પ્રાપ્ત હોતી હૈ, ભાવોં કી
 અનુપ્રેક્ષા હોતી હૈ ઔર શુભ ધ્યાન કે લિએ એકાગ્રતા કી
 પ્રાપ્તિ હોતી હૈ ।

૨૫૨. કાયોત્સર્ગ કરવાથી દેહ અને બુદ્ધિની જડતાની શુદ્ધિ થાય
 છે. સુખ-દુઃખ સહન કરવાની શક્તિ મળે છે, ભાવની
 અનુપ્રેક્ષા થાય છે અને શુભ ધ્યાન માટે એકાગ્રતા પ્રાપ્ત
 થાય છે.

252. By undergoing kayotsarga rigidity of body
 and intellect is purified. Strength to with-
 stand comforts & discomforts is attained,
 spiritual pondering expands and concentration
 to achieve auspicious feelings that is medita-
 tion is developed.

૨૫૩. તેસિં તુ તવો ણ સુદ્ધો, નિઃસ્વંતા જે મહાકુલા ।
 જં નેવન્ને વિયાણતિ, ન સિલોગં પવેજ્જઈ ॥૨૭॥

उन महाकुल वालों का तप भी शुद्ध नहीं है, जो प्रव्रज्या
 धारणकर पूजा-सत्कार के लिए तप करते हैं । तप इस तरह
 करना चाहिए कि औरों को पता तक न चले और अपने तप
 की किसी के समक्ष प्रशंसा भी न हो ।

૨૫૩. દીક્ષા અંગીકાર કરીને જે પૂજા-સત્કાર માટે તપ કરે છે,
 એવા મહાકુળવાનોનું તપ પણ શુદ્ધ નથી. તપ એવી રીતે
 કરવું જોઈએ કે બીજાને ખબર પણ ન પડે અને પોતાના
 તપની બીજા પાસે પ્રશંસા પણ ન થાય.

253. After accepting a monk life, one who undergo penance just to achieve honour & felicitations, austerity of such a great noble person also is not pure. Austerity should be undertaken in such a way that none else would even know as also one should not praise his penance before others.

૨૫૪. નાળમયવાયસહિઓ, સીલુજ્જલિઓ તવો મઓ અગ્ની ।
સંસારકરણબીયં, દહઈ દવગ્ગી વ તણરાસિં ॥૨૮॥

જ્ઞાનમયી વાયુ સહિત તથા શીલ દ્વારા પ્રજ્વલિત તપોમયી અગ્નિ સંસાર કે કારણભૂત કર્મ-બીજ કો વૈસે હી જલા ડાલતી હૈ, જૈસે વન મેં લગી પ્રચણ્ડ અગ્નિ તૃણ-રાશિ કો ।

૨૫૪. જ્ઞાનમય વાયુ સહિત તથા શીલથી પ્રગટેલ તપોમય અગ્નિ, સંસારના કારણરૂપ, કર્મબીજને સળગાવી દે છે. જેમ વનમાં લાગેલી પ્રચંડ આગ તૃણના સમૂહને સળગાવે છે.

254. With a wind of awareness and penancial fire manifested through virtuous conduct (chastity) burns the seeds of karma which otherwise is the cause of wordly life. It is like a big fire of Forest burning a heap of stray grass.

૨૨. ધ્યાન સૂત્ર

૨૫૫. સીસં જહા સરીરસ્સ, જહા મૂલં દુમસ્સ ય ।
સવ્વસ્સ સાધુધમ્મસ્સ, તહા જ્ઞાણં વિધીયતે ॥૧॥
- જૈસે શરીર મેં સિર ઓર વૃક્ષ મેં उसकी जड़ मुख है, वैसे ही साधु के समस्त साधु-धर्मों का मूल ध्यान है ।

૨૨. ધ્યાન સૂત્ર

૨૫૫. જેમ શરીરમાં મસ્તક અને વૃક્ષમાં એનું થડ (મૂળ) મુખ્ય છે તેમ સાધુના બધા સાધુધર્મમાં ધ્યાન મૂળ છે.

22. DHYAN SOOTRA

255. Just as, head is the main organ of a body and trunk is the root of a tree, so is dhyana - meditation is root of monk's all duties.

૨૫૬. જં થિરમજ્જવસાણં, તં જ્ઞાણં જં ચલંતયં ચિત્તં ।
તં હોજ્જ ભાવણા વા, અણુપેહા વા અહવ ચિંતા ॥૩॥

સ્થિર અધ્યવસાન અર્થાત્ માનસિક એકાગ્રતા હી ધ્યાન હૈ ।
ચિત્ત કી જો ચંચલતા હૈ उसके तीन रूप हॆ – भावना,
अनुप्रेक्षा और चिन्ता ।

૨૫૬. સ્થિર અધ્યવસાય અર્થાત્ માનસિક એકાગ્રતા જ ધ્યાન છે.
ચિત્તની ચંચળતાનાં ત્રણ રૂપ છે - ભાવના, અનુપ્રેક્ષા, ચિંતા.

256. Dhyana is stable reflection of the soul means mental concentration. There are three forms of unsteady mind, emotions, spiritual pondering and worries.

૨૫૭. લવણ વ્વ સલિલજોણે, જ્ઞાણે ચિતં વિલીયણે જસ્સ ।
તસ્સ સુહાસુહડહણો, અપ્પાઅણલો પયાસેઙ્ગ ॥૪॥

જैसे પાણીના યોગ પાકર નમક વિલીન હો જાતા હૈ, વૈસે હી જિસકા ચિત્ત નિર્વિકલ્પ સમાધિ મેં લીન હો જાતા હૈ, ઉસકી ચિર સંચિત શુભાશુભ કર્મોં કો ભસ્મ કરને વાલી, આત્મરૂપ અગ્નિ પ્રકટ હોતી હૈ ।

૨૫૭. જેવી રીતે પાણી સાથે ભળવાથી મીઠું એકરસ થઈ જાય છે તેવી જ રીતે જેનું ચિત્ત નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં લીન રહે છે એનામાં લાંબા સમયથી (સંચિત) એકઠા થયેલ શુભાશુભ કર્મોને ભસ્મ કરી દેનાર, આત્મરૂપ અગ્નિ પ્રકટે છે.

257. Just as by mixing with water salt become congruent, in the same manner whose mind is in doubtless abstract contemplation gets all his long accumulated karmic particles irrespective of auspicious and inauspicious, burnt to ashes and lit's spiritual fire.

૨૫૮. જસ્સ ન વિજ્જદિ રાગો, દોસો મોહો વ જોગપરિકમ્મો ।
તસ્સ સુહાસુહડહણો, જ્ઞાણમઓ જાયણે અગ્ગી ॥૫॥

જિસકે રાગ-દ્વેષ ઓર મોહ નહીં હૈ તથા મન-વચન-કાયરૂપ યોગોં કા વ્યાપાર નહીં રહ ગયા હૈ, ઉસમેં સમસ્ત શુભાશુભ કર્મોં કો જલાને વાલી ધ્યાનાગ્નિ પ્રકટ હોતી હૈ ।

૨૫૮. જેનામાં રાગ-દ્વેષ અને મોહ નથી તથા મન-વચન-કાયારૂપ યોગનો વ્યાપાર શેષ રહ્યો નથી, એનામાં સમસ્ત શુભ-અશુભ કર્મોનો નાશ કરનારી ધ્યાન - અગ્નિ પ્રકટે છે.

258. One who does not have attachment, aversion and fascination and whose meditated interaction of mind speech & body is extinguished, gets meditated fire lit up which destroys entire accumulated karmic particles whether good or bad.

૨૫૯. પુઘ્વાભિમુહો ઉત્તરમુહો વ, હોઝુણ સુઙ્ગ-સામાયારો ।
ઙ્ગાયા સમાહિજુત્તો, સહાસણત્થો સુસરીરો ॥૬॥

પૂર્વ યા ઉત્તર દિશાભિમુખ હોકર બેઠને વાલા શુદ્ધ આચાર તથા પવિત્ર શરીર વાલા ધ્યાતા સુખાસન સે સ્થિત હો સમાધિ મેં લીન હોતા હૈ ।

૨૫૯. પૂર્વ અથવા ઉત્તર દિશા તરફ મોં રાખીને બેસનાર, શુદ્ધ આચાર તથા પવિત્ર શરીરવાળા ધ્યાતી, સુખાસનમાં બેસીને સમાધિમાં લીન થાય છે.

259. A meditator with pure character and holy body, sitting facing east or north direction, gets in abstract contemplation by sitting comfortably.

૨૬૦. પલિયંકં બંધેઉં, નિસિદ્ધમણ-વચણકાયવાવારો ।
નાસગ્ગનિમિયનયણો, મંદીકયસાસનીસાસો ॥૭॥

વહ ધ્યાતા પલ્યંકાસન બાંધકર ઓર મન-વચન-કાય કે વ્યાપાર કો રોકકર દૃષ્ટિ કો નાસિકાગ્ર પર સ્થિત કરકે મન્દ-મન્દ શ્વાસોચ્છ્વાસ લે ।

૨૬૦. તે ધ્યાતા પલાંઠી લગાવીને અને મન-વચન-કાયાના વ્યાપારોને રોકીને આંખને નાસિકાના અગ્ર ભાગ પર સ્થિર કરીને ધીમે ધીમે શ્વાસોચ્છ્વાસ લે.

260. That meditator in the posture of folded legs, obstructing activities of mind speech & body and setting eyes at the front edge of the nose, breaths slowly.

૨૬૧. ગરહિયનિયદુચ્ચરિઓ, યામિયસત્તો નિયત્તિયપમાઓ ।
નિચ્ચલચિત્તો તા ઝાહિ, જાવ પુરઓવ્વ પઢિહાઈ ॥૮॥

વહ અપને પૂર્વકૃત બુરે આચરણ કી ગર્હા કરે, સબ પ્રાણિયોં સે ક્ષમાભાવ યાહે, પ્રમાદ કો દૂર કરે ઓર ચિત્ત કો નિશ્ચલ કરકે તબ તક ધ્યાન કરે જબ તક પૂર્વબદ્ધ કર્મ નષ્ટ ન હો જાયે ।

૨૬૧. તે પોતાનાં પૂર્વ કરેલાં ખરાબ આચરણની ગર્હા કરે, બધાં પ્રાણીઓ સાથે ક્ષમાયાચના કરે, પ્રમાદને દૂર કરે અને ચિત્તને સ્થિર રાખીને જ્યાં સુધી પૂર્વ બાંધેલાં કર્મનો નાશ ન થાય ત્યાં સુધી ધ્યાન કરે.

261. One who looks with contempt on his past committed bad conduct, apologise all living beings, gets rid of negligence and stabilizes his mind on meditation till such time, past committed deeds are not destroyed.

૨૬૨. થિરકયજોગાણં પુણ, મુણીણ ઝાણે સુનિચ્ચલમણાણં ।
ગામમ્મિ જણાણ્ણે, સુણ્ણે રણ્ણે વ ણ વિસેસો ॥૯॥

જિન્હોંને અપને યોગ અર્થાત્ મન-વચન-કાય કો સ્થિર કર લિયા હૈ ઓર જિનકા ધ્યાન મેં ચિત્ત પૂરી તરહ નિશ્ચલ હો ગયા હૈ, ઊન મુનિયોં કે ધ્યાન કે લિઅ ઘની આબાદી કે ગ્રામ અથવા શૂન્ય અરણ્ય મેં કોઈ અન્તર નહીં રહ જાતા ।

૨૬૨. જેણે પોતાના યોગ એટલે મન-વચન-કાયાને સ્થિર કરી દીધેલ છે અને જેનું મન ધ્યાનમાં પૂરેપૂરું નિશ્ચલ થઈ ગયું છે, એવા મુનિઓને ધ્યાન માટે, ખૂબ જનસંખ્યાવાળું ગામ કે એકાંત જંગલમાં કોઈ અંતર નથી.

262. One who has made unification of his mind speech and body standstill/stable and whose mind is totally became firm in meditation such monks do not differentiate isolated forest from thickly populated towns.

૨૬૩. જે ઇદિયાણં વિસયા મણુણા, ન તેસુ ભાવં નિસિરે કયાઈ ।
ન યાઽમણુણેસુ મણં પિ કુજ્જા, સમાહિકામે સમણે તવસ્સી ॥

સમાધિ કી ભાવના વાલા તપસ્વી-શ્રમણ ઇન્દ્રિયોં કે અનુકૂલ વિષયોં મેં કભી રાગભાવ ન કરે ઓર પ્રતિકૂલ વિષયોં મેં મન સે ખી દ્વેષભાવ ન કરે ।

૨૬૩. સમાધિની ભાવનાવાળા તપસ્વી-શ્રમણ ઇન્દ્રિયોને અનુકૂળ વિષયોમાં રાગ ન રાખે અને પ્રતિકૂળ વિષયોમાં મનથી પણ દ્વેષ ન કરે.

263. Ascetics with austerity and conception of abstract contemplation do not get attached to favourable sensual objects as also do not keep aversion on adverse sensual objects, even in thoughts. (With mind).

૨૬૪. સુવિદિય-જગસસભાવો, નિસ્સંગો નિબ્ભઓ નિરાસો ય ।
વૈરગ્ગ-ભાવિયમણો, જ્ઞાણંમિ સુનિચ્ચલો હોઈ ॥૧૧॥

જો સંસાર કે સ્વરૂપ સે સુપરિચિત હૈ, નિઃસંગ, નિર્ભય તથા આશારહિત હૈ તથા જિસકા મન વૈરાગ્ય-ભાવના સે યુક્ત હૈ, વહી ધ્યાન મેં સુનિશ્ચિલ - ખલી-ખાંતિ સ્થિત હોતા હૈ ।

૨૬૪. જે સંસારના સ્વરૂપથી સુપરિચિત છે, નિઃસંગ, નિર્ભય તથા આશા વિનાનો છે તથા જેનું મન વૈરાગ્ય-ભાવનાથી ભર્યું છે તે જ ધ્યાન કરવામાં સુદૃઢ-સારી રીતે સ્થિર થાય છે.

264. One who is well versed with the nature of the world, unattached, fearless and without any hopes and whose mind is full of disattachment, (detachment) only successfully meditates with well stabilised and firm mind.

૨૬૫. પુરીસાચારો અપ્પા, જોઈ વરણાણદંસણ-સમગ્ગો ।
જો જ્ઞાયંદિ સો જોઈ, પાવહરો હવદિ ણિદંદો ॥૧૨॥

જો યોગી પુરુષાકાર તથા કેવલજ્ઞાન વ કેવલદર્શન સે પૂર્ણ આત્મા કા ધ્યાન કરતા હૈ, વહ કર્મબન્ધન કો નષ્ટ કરકે નિર્વન્દ્ય હો જાતા હૈ ।

૨૬૫. જે યોગી પુરુષાકાર તથા કેવલજ્ઞાન અને કેવલદર્શનથી પૂર્ણ આત્માનું ધ્યાન ધરે છે, તે કર્મબંધનો નાશ કરી નિર્વન્દ્ય થઈ જાય છે.

265. That sage who meditate, with manly posture and on enlightened perfect soul with perfect perception, destroys all bondage of karmas and becomes free from duality.

૨૬૬. દેહવિવિત્તં પેચ્છિદ્ધ, અપ્પાણં તહ ય સવ્વસંજોગે ।
દેહોવહિ-વોસગ્ગં, નિસ્સંગો સવ્વહા કુણ્ણ ॥૧૩॥

ધ્યાન-યોગી અપની આત્મા કો શરીર તથા સમસ્ત બાહ્ય સંયોગોં સે ભિન્ન દેખતા હૈ । વહ દેહ તથા ઉપધિ કા વ્યુત્સર્ગ અર્થાત્ ત્યાગ કરકે નિઃસંગ હો જાતા હૈ ।

૨૬૬. ધ્યાનમાં લીન યોગી પોતાના આત્માને શરીર તથા બાહ્ય સંયોગોથી અલગ અનુભવે છે. તે શરીર અને સામગ્રીનો ત્યાગ કરીને નિઃસંગ થઈ જાય છે.

266. A sage engrossed in meditation finds his soul distinct from outer state and body. He abandons that body and materials and becomes disassociated.

२६७. णाहं होमि परेसिं, ण मे परे संति णाणमहमेक्को ।
इदि जो झायदि झाणे, सो अप्पाण हवदि झादा ॥१४॥

वही श्रमण आत्मा का ध्याता है जो ध्यान में चिन्तन करता है कि “मैं न ‘पर’ का हूँ, न ‘पर’ पदार्थ या भाव मेरे हैं, मैं तो एक शुद्ध-बुद्ध ज्ञानमय चैतन्य हूँ ।”

२६८. એ શ્રમણ જ આત્માનો આરાધક છે જે ધ્યાનમાં ચિંતન કરે છે કે “હું ‘પર’નો નથી કે ન તો ‘પર’ પદાર્થના ભાવ મારા છે, હું તો એક શુદ્ધ-બુદ્ધ જ્ઞાનમય ચેતન છું.”

267. Only that monk is the worshipper of the soul, who ponders, while meditating that neither I belong to others nor the feelings of the other matter is mine. I am a spiritual entity pure, enlightened and knowledgable.

२६८. झाणद्धिओ हु जोई, जइणो संवेय णिययअप्पाणं ।
तो ण लहइ तं सुद्धं, भग्गविहीणो जहा रयणं ॥१५॥

ध्यान में स्थित योगी यदि अपनी आत्मा का संवेदन नहीं करता तो वह शुद्ध आत्मा को प्राप्त नहीं कर सकता; जैसे कि भाग्यहीन व्यक्ति रत्न प्राप्त नहीं कर सकता ।

२६८. ધ્યાન ધરી રહેલ યોગી જો પોતાના આત્માની સમજણ (સંવેદના) મેળવતો નથી તો તે શુદ્ધ આત્માને પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી; જેવી રીતે ભાગ્યહીન વ્યક્તિ રત્ન મેળવી શકતો નથી.

268. An ascetic practicing meditation, if he does not feel one with his own soul, then he does not attain pure self realisation. Just as a person devoid of good luck fails to acquire jewels.

२६९. भावेज्ज अवत्थतियं, पिंडस्थ-पदस्थ-रूपरहियत्तं ।
छउमत्थ-केवलित्तं, सिद्धत्तं चेव तस्सत्थो ॥१६॥

ध्यान करने वाला साधक पिंडस्थ, पदस्थ और रूपातीत—
इन तीनों अवस्थाओं की भावना करे । पिंडस्थ ध्यान का
विषय है — छद्मस्थत्व - अर्थात् देह-विषयना । पदस्थध्यान
का विषय है केवलित्व अर्थात् कैवल्य-स्वरूप का
अनुचिंतन और रूपातीतध्यान का विषय है सिद्धत्व अर्थात्
शुद्ध आत्मा ।

२७८. ध्यान करी रहेल साधक पिंडस्थ, पदस्थ अने रूपातीत-
अेम त्रणोय अवस्थानी भावना करे. पिंडस्थ ध्याननो विषय
छे - छद्मस्थ अर्थात् देहविषयना, पदस्थ ध्याननो विषय
छे केवलित्व अर्थात् कैवल्य स्वरूपनुं अनुचिंतन अने
रूपातीत ध्याननो विषय छे सिद्धत्व अर्थात् शुद्ध आत्मा.

269. An ascetic meditating ponders about all the
three concepts VIZ physical, formal and form-
less state. The subject matter of physical
meditation is body consciousness or 'Chhad-
masthatva' subject matter of padastha
meditation is omniscience, means pondering
on the nature of omniscient and subject
matter of formless meditation is 'Siddhatva'
(state of siddha) or a purified soul.

२७०. अवि झाइ से महावीरे, आसणत्थे अकुक्कुए झाणं ।
उहमहे तिरियं च, पेहमाणे समाहिमपडिण्णे ॥१७॥

महावीर उकडूँ आदि आसनों में स्थित और स्थिर होकर ध्यान
करते थे । वे ऊँचे-नीचे और तिरछे लोक में होने वाले पदार्थों
को ध्येय बनाते थे । उनकी दृष्टि आत्म-समाधि पर टिकी
हुई थी । वे संकल्प-मुक्त थे ।

૨૭૦. ભગવાન મહાવીર ઉકડૂ વગેરે આસનમાં સ્થિર થઈને ધ્યાન કરતા હતા. તેઓ ઊંચા-નીચા અને તિર્ચ્છાલોકમાં થનાર પદાર્થોને ધ્યેય તરીકે સ્વીકારતા હતા. એમની દૃષ્ટિ આત્મ-સમાધિ પર સ્થિર હતી. તેઓ સંકલ્પથી મુક્ત હતા.

270. Lord Mahavira with different meditation postures like 'Ookdoo' stature etc. stabilized himself in meditation. He was accepting, as a goal, matter that existed in upper, lower and middle (horizontal) world/universe. His sight was steady on spiritual contemplation. He was free from volition or was desireless.

૨૭૧. णातीतमद्वं ण य आगमिस्सं, अद्वं नियच्छंति तहागया उ ।
विधूतकप्पे एयाणुपस्सी, णिज्झोसइत्ता खवगे महेसी ॥१८॥

તથાગત અતીત ઔર ભવિષ્ય કે અર્થ કો નહીં દેખતે । કલ્પના-મુક્ત મહર્ષિ વર્તમાન કા અનુપશ્યી હો, કર્મ-શરીર કા શોષણ કર ઉસે ક્ષીણ કર ડાલતા હૈ ।

૨૭૧. તથાગત ભૂત અને ભવિષ્યના અર્થને જોતા નથી. કલ્પનામુક્ત મહર્ષિ વર્તમાનના અનુપશ્યી થઈને, કર્મશરીરનું શોષણ કરી એનો નાશ કરે છે.

271. An ascetic does not visualise meaning of past & future. A great sage, who is free from any imagination concentrates on present, absorbs karmic body and destroys it ultimately.

२७२. मा चिद्धह मा जंपह, मा चिन्तह किं वि जेण.होइ थिरो ।
अप्पा अप्पम्मि रओ, इणमेव परं हवे झाणं ॥१९॥

हे ध्याता ! तू न तो शरीर से कोई चेष्टा कर, न वाणी से कुछ बोल और न मन से कुछ चिन्तन कर, इस प्रकार त्रियोग का निरोध करने से तू स्थिर हो जाएगा—तेरी आत्मा आत्मरत हो जायेगी । यही परम ध्यान है ।

२७२. हे ध्यानी ! तुं न तो शरीरथी कोइ येष्टा करजे, न तो वाणीथी कशुंङ्क बोलजे अने न तो मनथी कंठ विचारजे, आ रीते त्रियोगतो निरोध करवाथी तुं स्थिर थई जईश—अर्थात् तारो आत्मा आत्माभां लीन थई जशे. आ ज श्रेष्ठ ध्यान छे.

272. Oh Meditator ! Don't make any attempt by body nor utter any word by speech or think anything mentally. In this way, by controlling the trio, you would become steady, meaning thereby your soul will be engrossed with the soul and that is the best form of meditation.

२७३. न कसायसमुत्थेहि य, वहिज्जइ माणसेहिं दुक्खेहिं ।
ईसा-विसाय-सोगा-इएहिं झाणोवगयचित्तो ॥२०॥

जिसका चित्त इस प्रकार के ध्यान में लीन है, वह आत्मध्यानी पुरुष कषाय से उत्पन्न ईर्ष्या, विषाद, शोक आदि मानसिक दुःखों से बाधित नहीं होता ।

૨૭૩. જેનું મન ધ્યાનમાં, આ રીતે લીન થઈ ગયું હોય છે, તેવો આત્મધ્યાની પુરુષ કષાયથી ઉત્પન્ન થનાર ઈર્ષ્યા, વિષાદ, શોક વગેરે માનસિક દુઃખોથી દુઃખી થતો નથી.

273. Spiritually meditated man, whose mind is engrossed in this way in meditation does not get aggrieved with mental agony like envy gloom and grief etc.

૨૭૪. જહ ચિરસંચિયમિંધણ-મનલો પવણસહિઓ દુયં દહઈ ।
તહ કર્મ્મેધણમમિયં, યણેણ ઝાણાનલો ડહઈ ॥૨૧॥

જૈસે ચિરસંચિત ઈંધન કો વાયુ સે ઉદ્દીપ્ત આગ તત્કાલ જલા ડાલતી હૈ, વૈસે હી ધ્યાન રૂપી અગ્નિ અપરિમિત કર્મ-ઈંધન કો ક્ષણભર મેં ભસ્મ કર ડાલતી હૈ ।

૨૭૪. જેવી રીતે સૂકા ઇંધણને (લાકડાને) પવનથી ફેલાતી આગ તરત જ સળગાવી મૂકે છે, તેવી જ રીતે ધ્યાનરૂપી અગ્નિ અપરિમિત કર્મ-ઈંધનને ક્ષણમાત્રમાં ભસ્મ કરી દે છે.

274. Just as dry fuel (root) is swiftly inflamed by fire spread by wind so is meditational fire reduce, to ashes, within a moment, unlimited karmic particles used as fuel.

२३. अनुप्रेक्षा सूत्र

२७५. ज्ञानोवरमेऽवि मुणी, णिच्चमणिच्चाइ भावणापरमो ।
होइ सुभावियचित्तो, धम्मज्झाणेण जो पुट्ठि ॥१॥

मोक्षार्थी सर्वप्रथम धर्म-ध्यान द्वारा अपने चित्त को सुभावित करे । बाद में धर्म-ध्यान से उपरत होने पर भी सदा अनित्य-अशरण आदि भावनाओं के चिन्तन में लीन रहे ।

२३. अनुप्रेक्षा सूत्र

२७५. मुमुक्षु पहेलां तो धर्म-ध्यातयी पोताना चित्तले विशुद्ध करे.
पछी धर्मध्यातयी पर थछ जाय तोपण हंमेशां अनित्य-
अशरण वगेरे भावनाओला चिंतनमां लीन रहे.

23. ANUPREKSHA SOOTRA

275. Liberation seeker frist purifies his mind through spiritual meditation. Then he is beyond spiritual meditation. Even then he will be engrossed in conception of uncertain, (Anitya) or perishable, conception of refugeless (Asharan) etc.

२७६. अद्धवमसरणमेगत्त-मन्नत्तसंसारलोयमसुइत्तं ।
आसवसंवरणिज्जर, धम्मं बोहिं च चिंतिज्ज ॥२॥

अनित्य, अशरण, एकत्व, अन्यत्व, संसार, लोक, अशुचि, आस्रव, संवर, निर्जरा, धर्म और बोधि—इन बारह भावनाओं का चिन्तन करना चाहिए ।

૨૭૬. અનિત્ય, અશરણ, એકત્વ, અન્યત્ય, સંસાર, લોક, અશુચિ, આશ્રવ, સંવર, નિર્જરા, ધર્મ અને બોધિ - આ બાર ભાવનાનું ચિંતન કરવું જોઈએ.

276. 'Anitya', 'Asharan', 'Ekatva' 'Anyatva,' 'Sansar' 'Lok' 'Ashuchi' Ashrav (Influx) 'Samvar' (intercept) 'Nirjara' (Sheding) 'Dharma' and 'Bodhi' - These twelve conceptions are to be thought of, deeply. (chintan).

૨૭૭. જન્મ મરણેણ સમં, સંપજ્જઈ જોવ્વણં જરાસહિયં ।
લક્ષ્મી વિનાસ-સહિયા, ઇય સવ્વં ભંગુર-મુણહ ॥૩॥

જન્મ મરણ કે સાથ જુડા હુઆ હૈ ઓર યૌવન વૃદ્ધાવસ્થા કે સાથ । લક્ષ્મી ચંચલા હૈ । ઇસ પ્રકાર સંસાર મેં સબ-કુછ ક્ષણ-ભંગુર હૈ—અનિત્ય હૈ ।

૨૭૭. જન્મ મરણ સાથે જોડાયેલું છે અને યૌવન વૃદ્ધાવસ્થા સાથે. લક્ષ્મી ચંચળ છે. આ રીતે સંસારમાં બધું ક્ષણ-ભંગુર છે - અનિત્ય છે.

277. Birth is linked with death whereas youth is linked with old age. Wealth is unstable, thus every thing in this world is momentary - uncertain.

૨૭૮. વિત્તં પસવો ય ણાદ્ધો, તં બાલે સરણં તિ મણ્ણઈ ।
एए मम तेसिं वा अहं, णो ताणं सरणं ण विज्जई ॥४॥

અજ્ઞાની જીવ ધન, પશુ તથા જ્ઞાતિવર્ગ કો અપના રક્ષક યા શરણ માનતા હૈ કિ 'યે મેરે હૈં ઓર મૈં ઇનકા હૂં ।' કિન્તુ વાસ્તવ મેં યે સબ ન તો રક્ષક હૈં ઓર ન શરણ ।

૨૭૮. અજ્ઞાની ઘન, પશુ તથા જ્ઞાતિજનોને પોતાના રક્ષક અને શરણ માને છે અને કહે છે 'તે મારા છે હું એમનો છું.' પરંતુ વાસ્તવિક રીતે આ બધા ન તો રક્ષક છે, ન તો શરણ.

278. An ignorant (person) believes wealth, animals and community persons as his protector and shelter and says that 'They are mine' and 'I am theirs' but in fact, all these are neither his protector nor shelterlike.

૨૭૯. રયણત્તય-સંજુત્તો, જીવો હિ હવેઈ ઉત્તમં તિત્થં ।
સંસારં તરઈ જદો, રયણત્તય-દિવ્વ-ળાવાણ ॥૫॥

વાસ્તવ મેં રત્નત્રય સે સમ્પન્ન જીવ હી ઉત્તમ તીર્થ (તટ) હૈ, ક્યોંકિ વહ રત્નત્રય રૂપી દિવ્ય નૌકા દ્વારા સંસાર-સાગર સે પાર કરતા હૈ ।

૨૭૯. હકીકતે રત્નત્રયથી સમૃદ્ધ જીવ જ ઉત્તમ તીર્થ છે, કારણ કે તે રત્નત્રયરૂપી દિવ્ય નૌકાથી સંસારસાગર તરી જાય છે.

279. In fact, rich with 'Ratnatraya' (Trijewels) is the best pilgrimage. (Monk-Nun, house holder & house holderess) according to Jain philosophy. Because he swims across ocean of the world with divine boat, of 'Ratnatraya' (Trijewels)

૨૮૦. પત્તેયં પત્તેયં નિયગં, કમ્મફલમણુહવંતાણં ।
કો કસ્સ જણ સયણો ? કો કસ્સ વ પરજણો ભણિઓ ? ॥૬॥

પ્રત્યેક જીવ અપને-અપને કર્મફલ કો અકેલા હી ભોગતા હૈ । એસી સ્થિતિ મેં કૌન કિસીકા સ્વજન હૈ ઔર કૌન કિસીકા પરજન ?

૨૮૦. દરેક જીવ પોતાના કર્મફળને એકલો જ ભોગવે છે. આ સ્થિતિમાં કોણ કોનું સ્વજન છે અને કોણ કોનું પરજન ?

280. Each living being itself faces the consequences, (fruits) of its own deeds alone. Under this situation, who is closely related to whom ? and who is alien to whom ?

૨૮૧. एगो मे सासओ अप्पा, नाणदंसणसंजुओ ।
सेसा मे बाहिरा भावा, सब्बे संजोगलक्खणा ॥७॥

ज्ञान और दर्शन से संयुक्त मेरी एक आत्मा ही शाश्वत है । शेष सब बाह्य भाव हैं, संयोग-सम्बन्ध मात्र हैं ।

૨૮૧. જ્ઞાન અને દર્શનયુક્ત મારો એક આત્મા જ શાશ્વત છે. બાકી બધા બાહ્યભાવ છે, સંયોગ-સંબંધ માત્ર છે.

281. My soul, which is comprised of knowledge and perception is the only eternal entity. Rest of all is external concepts, merely related by circumstances.

૨૮૨. अणुसोअइ अन्नजणं, अन्नभवंतरगयं तु बालजणो ।
नवि सोयइ अप्पाणं, किलिस्समाणं भवसमुद्धे ॥८॥

अज्ञानी मनुष्य अन्य भवों में गये हुए दूसरे लोगों के लिए तो शोक करता है, किन्तु भव-सागर में कष्ट भोगने वाली अपनी आत्मा की चिन्ता नहीं करता !

૨૮૨. અજ્ઞાની મનુષ્ય, મરણ પામેલ બીજા લોકો માટે શોક કરે છે, પરંતુ ભવ-સાગરમાં કષ્ટ ભોગવનાર પોતાના આત્માની ચિંતા કરતો નથી.

282. Ignorant person is aggrieved for other people who have expired but is not worried about his own soul which is undergoing pains in this vast ocean of life death.

૨૮૩. જો જાણીકુણ દેહં, જીવસરૂવાદુ તત્ત્વદો ભિન્નં ।
અપ્પાણં પિ ય સેવદિ, કજ્જકરં તસ્સ અણ્ણત્તં ॥૧॥

જો શરીર કો જીવ કે સ્વરૂપ સે તત્ત્વતઃ ભિન્ન જાનકર આત્મા કા અનુચિન્તન કરતા હૈ, ડસકી અન્યત્વ ભાવના કાર્યકારી હૈ ।

૨૮૩. જે શરીરને જીવસ્વરૂપથી તત્ત્વતઃ અલગ જાણીને આત્મા વિશે વિચારે છે, એની અન્યત્વ ભાવના આવકાર્ય છે.

283. One who knows a body to be the distinct element from live substance and ponders upon the soul, his 'ANYATVA' conception is appreciable/welcome.

૨૮૪. મંસદ્વિયસંઘાએ, મુત્તપુરીસમરિએ નવચ્છિદ્દે ।
અસુદં પરિસ્સવંતે, સુદં સરીરમ્મિ કિં અત્થિ ? ॥૧૦॥

માંસ ઓર હડ્ડી કે મેલ સે નિર્મિત, મૂલ-મૂત્ર સે ભરે, નૌ છિદ્રોં કે દ્વારા અશુચિ પદાર્થ કો બહાને વાલે શરીર મેં ક્યા સુખ હો સકતા હૈ ?

૨૮૪. માંસ અને હાડકાના મિલનથી બનેલ, મળ-મૂત્રથી ખરડાયેલ, નવ દ્વારોથી અપવિત્ર પદાર્થોને વહેવડાવનાર શરીરમાં શું સુખ હોઈ શકે છે ?

284. Made out of flesh & bones combined together, spoiled with dirty substances like excrement, urine etc. unholy with flow of nine dirt substances through the doors/holes, what sort of comfort can be felt from such a body ?

૨૮૫. एदे मोहय-भावा, जो परिवर्ज्जेइ उवसमे लीणो ।
हेयं ति मन्नमाणो, आसवअणुवेहणं तस्स ॥११॥

મોહ કે ઉદય સે ઉત્પન્ન હોને વાલે ઇન સબ ભાવોં કો ત્યાગને યોગ્ય જાનકર ઉપશમ (સામ્ય) ભાવ મેં લીન વ્યક્તિ ઇનકા ત્યાગ કર દેતા હૈ । યહ ઉસકી આસ્રવ-અનુપ્રેક્ષા હૈ ।

૨૮૫. મોહના ઉદયથી ઉત્પન્ન થનાર એવા બધા ભાવોને ત્યજવા જેવા સમજીને ઉપશમ ભાવમાં લીન થયેલ વ્યક્તિ એનો ત્યાગ કરે છે. આ એની આસ્રવ - અનુપ્રેક્ષા છે.

285. A person engrossed with pacified feelings (upsham bhava) considers all other feelings arisen out of fascinations worth discarding and abandons them accordingly. This is his 'Ashrava Anupreksha'.

२८६. मणवयणकायगुप्ति-दियस्स समिदीसु अप्पमत्तस्स ।
 आसवदारणिरोहे, णवकम्मरयासवो ण हवे ॥१२॥

मनोगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति के द्वारा इन्द्रियों को वश में करने वाला तथा समितियों के पालन में अप्रमत्त साधक के आस्त्रवद्वारों का निरोध हो जाने पर नवीन कर्म-रज का आस्त्रव नहीं होता है । यह संवर-अनुप्रेक्षा है ।

२८७. मनगुप्ति, वयनगुप्ति अने कायगुप्तिथी छन्दियोने वश करतार तथा समितिओना पालनमां अप्रमाही साधकनां आस्त्रवद्वारोना निरोध थछ जवाथी नवी कर्म-रजनो आस्त्रव थतो होतो नथी. आ संवर-अनुप्रेक्षा छे.

286. Controlling the senses through concealment of mind Speech & Body as also free from laziness in observance of five 'Samities' (necessary actions with utmost care and without negligence) by contracepting influx doors for new karmic particles, donot enter the soul and that is 'Samvar Anupreksha.'

२८७. बंधप्पदेस-गलणं णिज्जरणं इदि जिणे हि पणत्तं ।
 जेण हवे संवरणं तेण दु णिज्जरण मिदि जाण ॥१३॥

बंधे हुए कर्म-प्रदेशों के क्षरण को निर्जरा कहा जाता है ।
 जिन कारणों से संवर होता है, उन्हीं कारणों से निर्जरा होती है ।

૨૮૭. બાંધેલા કર્મ-પ્રદેશોનું ઝરી જવું તેને નિર્જરા કહે છે. જે કારણથી સંવર થાય છે એ જ કારણથી નિર્જરા પણ થાય છે.

287. Shedding of past karmic particles bondages (from soul portions) is called 'Nirjara'. They are the same cause which is instrumental in 'Samvar', equally for Nirjara as well.

૨૮૮. જરામરણવેગેણં, વુજ્ઝમાણાણ પાણિણં ।
ધમ્મો દીવો પઢ્ઢા ય, ગઈ સરણમુત્તમં ॥૧૪॥

જરા और मरण के तेज प्रवाह में बहते-डूबते हुए प्राणियों के लिए धर्म ही द्वीप है, प्रतिष्ठा है, गति है तथा उत्तम शरण है ।

૨૮૮. જરા અને મરણના ઝડપી પ્રવાહમાં વહેતાં-ડૂબતાં પ્રાણીઓ માટે ધર્મ જ દ્વીપ છે, પ્રતિષ્ઠા છે, ગતિ છે તથા ઉત્તમ શરણ છે.

288. For living beings sinking flowing in fast stream of old age & death, religion is (like) an island, as also best of shelter, prestige and life mode.

૨૮૯. માણુસ્સં વિગ્ગહં લદ્ધું, સુઈ ધમ્મસ્સ દુલ્લહા ।
જં સોચ્ચા પવિજ્જંતિ તવં ચંતિમહિંસયં ॥૧૫॥

मनुष्य-शरीर प्राप्त होने पर भी ऐसे धर्म का श्रवण तो दुर्लभ ही है, जिसे सुनकर तप, क्षमा और अहिंसा को प्राप्त किया जाए ।

૨૮૯. મનુષ્ય-દેહ મળ્યો હોવા છતાં એવા ધર્મનું શ્રવણ તો દુર્લભ છે, જે સાંભળીને તપ, ક્ષમા અને અહિંસા પ્રાપ્ત થઈ જાય.

289. Despite getting human body, hearing of sermons relating to spirituality is hard to obtain ('Durlabh') by hearing which, qualities of austerity forgiveness and non violence are attained.

૨૯૦. આહચ્ચ સવણં લદ્ધું, સદ્ધા પરમદુલ્લભા ।
સોચ્ચા નેઆઉયં મગ્ગં, બહવે પરિભસ્સઈ ॥૧૬॥

કદાચિત્ ધર્મ કા શ્રવણ હો ભી જાયે, તો ઉસ પર શ્રદ્ધા હોના પરમ દુર્લભ હૈ । ક્યોંકિ બહુત-સે લોગ ન્યાયસંગત મોક્ષમાર્ગ કા શ્રવણ કરકે ભી ઉસસે વિચલિત હો જાતે હૈં ।

૨૯૦. કદાચ ધર્મનું શ્રવણ પણ થાય, તો એના પર શ્રદ્ધા થવી ખૂબ દુર્લભ છે. કારણ કે ઘણા લોકો ન્યાયયુક્ત મોક્ષમાર્ગનું શ્રવણ કરીને પણ એ માર્ગથી વિચલિત થઈ જાય છે.

290. Even if spirituality is sermoned & heard, it is all the more difficult to have faith in it. It is a rare thing, since many people despite hearing salvation-liberation path found to be moving away from it.

૨૯૧. સુઈં ચ લદ્ધં સદ્ધં ચ, વીરિયં પુણ દુલ્લહં ।
બહવે રોયમાણા વિ, નો એણં પઢિવજ્જણ ॥૧૭॥

ધર્મ-શ્રવણ તથા શ્રદ્ધા હો જાને પર ભી પુરુષાર્થ હોના ઔર દુર્લભ હૈ । બહુત-સે લોગ સંયમ મેં અભિરુચિ રખતે હુએ ભી ઉસે સમ્યક્-રૂપેણ સ્વીકાર નહીં કર પાતે ।

૨૯૧. ધર્મ-શ્રવણ તથા શ્રદ્ધા થયા પછી પુરુષાર્થ થવો દુર્લભ છે. ઘણા લોકો સંયમમાં રુચિ રાખતા હોવા છતાં એનો સમ્યક્રૂપે સ્વીકાર કરી શકતા નથી.

291. After hearing the religious sermons and having faith in it, action/activities in that direction is rare and difficult. Many persons, despite having/keeping taste for spirituality/restrained life, fail to accept them properly.

૨૯૨. ભાવનાજોગ-સુદ્ધિ, જલે નાવા વ આહિયા ।
નાવા વ તીર-સંપણ્ણા, સવ્વદુક્ખા તિઉટ્ટહ ॥૧૮॥

ભાવના-યોગ સે શુદ્ધ આત્મા કો જલ મેં નૌકા કે સમાન કહા ગયા હૈ । જૈસે અનુકૂલ પવન કા સહારા પાકર નૌકા કિનારે પહુંચ જાતી હૈ, વૈસે હી શુદ્ધ આત્મા સંસાર કે પાર પહુંચતી હૈ, જહાંં ઉસકે સમસ્ત દુઃખોં કા અન્ત હો જાતા હૈ ।

૨૯૨. ભાવના-યોગથી શુદ્ધ થયેલ આત્માને પાણીમાં તરતી નૌકા સમાન કહેલ છે. જેવી રીતે અનુકૂળ પવનની સહાયથી નૌકા કિનારે પહોંચી જાય છે, તેવી જ રીતે શુદ્ધ આત્મા સંસારનો પાર પામી જાય છે અને એનાં બધાં દુઃખોનો અંત આવે છે.

292. A soul purified with conceptual union, is compared with a boat sailing in water. Just as with the help of favourable wind, a boat reaches the shore/coast, in the same manner/way, a purified soul cross the world and all its miseries end.

૨૪. લેશ્યા સૂત્ર

૨૯૩. જોગપત્તી લેસ્સા, કસાયુદયાણુરંજિયા હોઈ ॥૧॥

કષાય કે ઉદય સે અનુરંજિત મન-વચન-કાયા કી યોગ-પ્રવૃત્તિ કો લેશ્યા કહતે હૈં ।

૨૪. લેશ્યા સૂત્ર

૨૯૩. કષાયના ઉદયથી અનુરંજિત મન-વચન-કાયાની યોગ-પ્રવૃત્તિને લેશ્યા કહે છે.

24. LESHYA SOOTRA

293. Combined activities of mind, speech & deeds influenced by ripening of 'Kashaya' (Anger pride deceit & greed) is called leshya.

૨૯૪. કિણ્હા ણીલા કાઁ તેઁ પમ્મા ય સુક્કલેસ્સા ય ।

લેસ્સાણ ણિદેસા, છચ્ચેવ હવંતિ ણિયમેણ ॥૨॥

લેશ્યાઈ છહ પ્રકાર કી હૈં-કૃષ્ણલેશ્યા, નીલલેશ્યા, કાપોતલેશ્યા, તેજોલેશ્યા (પીતલેશ્યા), પદ્મલેશ્યા ઔર શુક્લલેશ્યા ।

૨૯૪. લેશ્યાના છ પ્રકાર છે - કૃષ્ણલેશ્યા, નીલલેશ્યા, કાપોતલેશ્યા, તેજોલેશ્યા, પદ્મલેશ્યા અને શુક્લલેશ્યા.

294. 'Leshyas' are of six types, VIZ 'Krishna Leshya', 'Neel Leshya', 'Kapot Leshya', 'Tejoleshya', 'Padma Leshya' and 'Shukla Leshya.'

૨૯૫. કિણ્હા નીલા કાઝ, તિણિ વિ યાઓ અહમ્મલેસાઓ ।
એયાહિ તિહિ વિ જીવો, ડુગ્ગઈં ઉવવજ્જઈં બહુસો ॥૩॥

કૃષ્ણ, નીલ ઓર કપોત યે તીનોં અધર્મ યા અશુભ લેશ્યાઈં
હૈં । ઇન્કે કારણ જીવ વિવિધ દુર્ગતિયોં મેં ઉત્પન્ન હોતા હૈં ।

૨૯૫. કૃષ્ણ, નીલ અને કાપોત એ ત્રણ અધર્મ કે અશુભ લેશ્યાઓ
છે. એને કારણે જ જીવ વિવિધ દુર્ગતિમાં જન્મે છે.

295. First three i.e. Krishna, Neel & Kapot are inauspicious or irreligious leshyas because of which a soul takes birth in various low/ inferior state of life.

૨૯૬. તેઝ પમ્હા સુક્કા તિણિ વિ યાઓ ધમ્મલેસાઓ ।
એયાહિ તિહિ વિ જીવો, સુગ્ગઈં ઉવવજ્જઈં બહુસો ॥૪॥

પીત (તેજ), પદ્મ ઓર શુક્લ યે તીનોં ધર્મ યા શુભ લેશ્યાઈં
હૈં । ઇન્કે કારણ જીવ વિવિધ સુગતિયોં મેં ઉત્પન્ન હોતા હૈં ।

૨૯૬. પીત (તેજ), પદ્મ અને શુક્લ એ ત્રણ ધર્મ કે શુભ
લેશ્યા છે. એને કારણે જ જીવ જુદી જુદી શુભગતિમાં જન્મ
લે છે.

296. Peet (Glorious) Padma and Shukla are considered to be religious (spiritual) and auspicious leshyas. Because of which a living being takes birth in various auspicious state of lives.

૨૧૭-૮. પહિયા જે છ પ્પુરિસા, પરિભટ્ટારણ્ણમજ્જદેસમ્હિ ।
ફલભરિયરુક્ખમેગં, પેક્ખિત્તા તે વિચિંતંતિ ॥૫॥

णिम्मूलखंधसाहु-वसाहं छित्तुं चिणित्तु पडिदाइं ।
खाउं फलाइं इदि, जं मणेण वयणं हवे कम्मं ॥६॥

છહ પથિક થે । જંગલ કે બીચ જાને પર વે ભટક ગયે ।
ફલોં સે લદે વૃક્ષ કો દેખકર વે વિચાર કરને લગે । એક
ને સોચા કિ પેડ કો જડ-મૂલ સે કાટકર ઇસકે ફલ ખાયે
જાયે । દૂસરે ને સોચા કિ કેવલ સ્કન્થ હી કાટા જાયે ।
તીસરે ને વિચાર કિયા કિ શાખા હી તોડના ઠીક રહેગા ।
ચૌથા સોચને લગા કિ ઉપશાખા (છોટી ડાલ) હી તોડ લી
જાયે । પાંચવાં ચાહતા થા કિ ફલ હી તોડે જાયે । છઠે ને
સોચા કિ વૃક્ષ સે ટપકકર નીચે ગિરે હુએ પકે ફલ હી ચુનકર
ક્યોં ન ખાયે જાયે । ન છહોં પથિકોં કે વિચાર, વાણી તથા
કર્મ ક્રમશઃ છહોં લેશ્યાઓં કે ઉદાહરણ હૈં ।

૨૮૭-૮. છ મુસાફર (પુરુષ) વનમાંથી પસાર થતાં ભૂલા પડે છે
અને ફળોથી લયી પડેલા વૃક્ષની પાસે જાય છે. તેનાં ફળોને
જોઈને બોલે છે. પહેલો પુરુષ કહે છે - વૃક્ષને જડમૂળથી
કાપીને એનાં ફળ ખાઈએ. બીજો પુરુષ કહે છે - આખા
વૃક્ષને કાપવાની જરૂર નથી, મોટી ડાળીને જ કાપો. ત્રીજો
પુરુષ કહે છે - નાની ડાળી જ કાપી લો. ચોથો પુરુષ
કહે છે - ફળના મૂમખાને જ તોડી લો. પાંચમો પુરુષ
કહે છે - ગુચ્છામાંથી ફળને જ તોડી લો અને ડહો પુરુષ
કહે છે - પવનથી નીચે ખરેલાં ફળોને વીણીને ખાઈ લઈએ,
તોડવાની જરૂર નથી. આ રીતે છ પુરુષના વિચાર, વાણી
અને કર્મ, અનુક્રમે છ લેશ્યાનાં ઉદાહરણો છે.

297-8. Six male travellers lost the way/direction, while passing through a forest, and reach near a tree bowing with plenty of fruits (rose apples). On seeing this tree, first male says - let us eat the fruits by axing/cutting the tree from its root. Second man says - there is no need to axe the entire tree, cut big branch only. Third person says cut the small branch. Fourth man says cut only a cluster of fruits. fifth one says pick only, fruits from cluster whereas sixth man says let us eat the fruits fallen on the ground due to blowing of wind. (Breeze). In this way, thought, speech and action of all these six men are the live example of leshyas in respective order.

**२९९. चंडो ण मुंचइ वेरं, भंडणसीलो य धरमदयरहिओ ।
दुड्डो ण य एदि वसं, लक्खणमेयं तु किण्हस्स ॥७॥**

स्वभाव की प्रचण्डता, बैर की मजबूत गाँठ, झगडालू वृत्ति, धर्म और दया से शून्यता, दुष्टता, समझाने पर भी नहीं मानना - ये कृष्णलेश्या के लक्षण हैं ।

२९९. સ્વભાવની ઉગ્રતા, વેરની મજબૂત ગાંઠ, ઝઘડાળુ વૃત્તિ, ધર્મ અને દયાનો અભાવ, દુષ્ટતા, સમજાવવા છતાં અસ્વીકાર - આ કૃષ્ણલેશ્યાનાં લક્ષણો છે.

299. Aggressive nature, strong/hard knot of enmity, (Revenge, hostility) fighting attitude, lack of compassion and spirituality, wickedness, non acceptance despite persuasion (rigid stand) are the symptoms of krishna leshya.

૩૦૦. મંદો બુદ્ધિવિહીણો, ણિવિવિનાળી ય વિસયલોલો ય ।
લક્ષણમેયં ભણિયં, સમાસદો ણીલલેસ્સસ્સ ॥૮॥

મન્દતા, બુદ્ધિહીનતા, અજ્ઞાન ઓર વિષયલોલુપતા—યે સંક્ષેપ
મેં નીલલેશ્યા કે લક્ષણ હૈં ।

૩૦૦. મંદતા, બુદ્ધિહીનતા, અજ્ઞાન અને વિષયલોલુપપણું—આ
સંક્ષેપમાં નીલલેશ્યાનાં લક્ષણો છે.

300. Slowness, lack of intelligence, Ignorance, and
lust for sensual pleasures are the symptoms
of Neel Leshya.

૩૦૧. રૂસઙ્ગ ણિંદઙ્ગ અન્ને, દૂસઙ્ગ બહુસો ય સોયભયબહુલો ।
ણ ગણઙ્ગ કજ્જાકજ્જં, લક્ષણમેયં તુ કાઉસ્સ ॥૯॥

જલ્દી રુષ્ટ હો જાના, દૂસરોં કી નિન્દા કરના, દોષ લગાના,
અતિ શોકાકુલ હોના, અત્યન્ત ભયભીત હોના—યે કાપોતલેશ્યા
કે લક્ષણ હૈં ।

૩૦૧. જલદી રિસાઈ જવું, બીજાની નિંદા કરવી, દોષિત ઠરાવવો,
અતિશય શોકાકુળ થવું, અતિશય ડરી જવું—આ કાપોતલેશ્યાનાં
લક્ષણો છે.

301. Fast/quick irritation - offensiveness, speaking
ill of others, (criticising others) establish
faulty/guilty, plunging in extreme grief,
highly scared/frightened, all these are the
symptoms of Kaapot Leshya.

૩૦૨. જાણઈ કજ્જાકજ્જં, સેયમસેયં વ સવ્વસમપાસી ।
 દયદાણરદો ય મિદ્ધ, લક્ખણમેયં તુ તેઉસ્સ ॥૧૦॥

કાર્ય-અકાર્ય का ज्ञान, श्रेय-अश्रेय का विवेक, सबके प्रति समभाव, दया-दान में प्रवृत्ति—ये तेजोलेश्या के लक्षण हैं ।

૩૦૨. સારા-તરસાનું જ્ઞાન, શ્રેય-અશ્રેયનો વિવેક, બધા પ્રત્યે સમભાવ, દયા-દાનની પ્રવૃત્તિ—આ તેજોલેશ્યાનાં લક્ષણો છે.

302. Sense of proportion as to what is good and what is bad, distinction between good & bad, equanimity towards one & all, activities of mercy & charity, are the symptoms of Tejo-Leshya.

૩૦૩. ચાગી ભદ્દો ચોક્ખો, અજ્જવકમ્મો ય ખમદિ બહુગં પિ ।
 સાહુગુરુપૂજણરદો, લક્ખણમેયં તુ પમ્મસ્સ ॥૧૧॥

ત્યાગશીલતા, પરિણામોં મેં ભદ્રતા, વ્યવહાર મેં પ્રામાણિકતા, કાર્ય મેં ઋજુતા, અપરાધિયોં કે પ્રતિ ક્ષમાશીલતા, સાધુ-ગુરુજનોં કી પૂજા-સેવા મેં તત્પરતા—યે પદ્મલેશ્યા કે લક્ષણ હૈં ।

૩૦૩. ત્યાગ, ભદ્ર પરિણામ, વ્યવહારમાં પ્રામાણિકતા, કામમાં કોમળતા, અપરાધી તરફ ક્ષમા, સાધુ-ગુરુજનોની પૂજા-સેવામાં તત્પરતા - આ પદ્મલેશ્યાનાં લક્ષણો છે.

303. Renunciation, prosperous reflection, honesty in dealings, softness in work, forgiveness towards offender ("Let go" feeling) rediness for service-worship towards monks-saints ascetics etc. all these are symptoms of Padma Leshya.

३०४. ण य कुणइ पक्खवायं, ण वि य णिदानं समो य सव्वेसिं ।
णत्थि य रागद्वोसा, णेहो वि य सुक्कलेस्सस्स ॥१२॥

पक्षपात न करना, भोगों का निदान न करना, सबमें समदर्शी रहना, राग, द्वेष तथा स्नेह से दूर रहना—शुक्ललेश्या के लक्षण हैं ।

304. पक्षपात न કરવો, ભોગનું નિદાન ન કરવું, બધા સાથે સમદર્શી રહેવું, રાગ, દ્વેષ તથા સ્નેહથી પણ દૂર રહેવું— આ શુક્લલેશ્યાનાં લક્ષણો છે.

304. Avoidance of/desisting from partiality, Not to aspire for consumable things, To be equanimous towards all, so to refrain from attachment, aversion and affection too. These are the symptoms of Shukla Leshya.

३०५. लेस्सासोधी अज्झवसाण-विसोधीए होइ जीवस्स ।
अज्झवसाणविसोधि, मंदकसायस्स णायव्वा ॥१३॥

आत्मपरिणामों में विशुद्धि आने से लेश्या की विशुद्धि होती है और कषायों की मन्दता से परिणाम विशुद्ध होते हैं ।

304. આત્મપરિણામ વિશુદ્ધ થવાથી લેશ્યાની વિશુદ્ધિ થાય છે અને કષાયો મંદ પડવાથી પરિણામ વિશુદ્ધ થાય છે.

305. Reflection of spirituality, having been made pure, leshyas are also getting clean. Reflections get purification, on Pacification.

૨૫. ગુણસ્થાનક સૂત્ર

૩૦૬. જેહિં દુ લલ્લિલ્લજ્જંતે, ઉદયલ્લસુ સંભલ્લેહિં ભલ્લેહિં ।
જીલ્લ તે ગુણસળ્ણલ્લ, ણલ્લદ્લિલ્લ સલ્લલ્લલ્લસીહિં ॥૧॥

મોહનીય આલ્લ કર્મોં કે ઉદય (ઉપશમ, ક્ષય, ક્ષયોપશમ) આલ્લ સે હોને લ્લલ્લે જિન પરિણામોં સે યુક્ત જીલ્લ પહલ્લલ્લને જાતે હેં, ંકો સર્લ્લલ્લલ્લ જિનેન્લ્લલ્લલ્લેલ્લ ને ‘ગુણ’ યા ‘ગુણસ્થાન’ કી સંજ્ઞા લ્લે હે । અર્થાત્ સમયલ્લલ્લ આલ્લ કી અપેક્ષા જીલ્લોં કી અલ્લલ્લલ્લલ્લ—શ્રેણિયોં—ભૂમિકાલ્લ ગુણસ્થાન કહલ્લલ્લતી હેં ।

૨૫. ગુણસ્થાનક સૂત્ર

૩૦૬. મોહનીય વગેરે કર્મોંના ઉદય (ઉપશમ, ક્ષય, ક્ષયોપશમ) વગેરેથી થતાર જે પરિણામોથી જીવને ઓળખી શકાય છે એને સર્લ્લલ્લલ્લ જિનેલ્લેલ્લે ‘ગુણ’ કે ‘ગુણસ્થાન’ નામ આપ્યું છે. અર્થાત્ સમ્યક્લ્લ આલ્લિની અપેક્ષાએ જીવોની અલ્લલ્લલ્લલ્લ-શ્રેણીઓ-ભૂમિકાઓને ગુણસ્થાન કહે છે.

25. GUNASTHANAK SOOTRA

306. On ripening (maturity) of ‘Mohaniya’ karma (pacification, elimination - (distractive) and partial destruction cum partial pacification etc. Wherever reflections are aroused there from, a soul can be identified to such situation. Lord Jina Who, with perfect (total) Perception - Vision have given nomenclature of ‘Guna’ (merits) and ‘Gunasthana’ (state of merits) meaning thereby from the point of view of perception etc. The stages, position, status, reflection at which different souls rest is known as Gunasthanak (position on merit).

३०७-८. मिच्छो सासण मिस्सो, अविरदसमो य देवविरदो य ।
 विरदो पमत्त इयरो, अपुव्व अणियट्ठि सुहुमो य ॥२॥
 उवसंत खीणमोहो, सजोगिकेवलिजिणो अजोगी य ।
 चोदस गुणट्ठणाणि य, कमेण सिद्धा य णायव्वा ॥३॥

मिथ्यात्व, सासादन, मिश्र, अविरत सम्यग्दृष्टि, देशविरत, प्रमत्तविरत, अप्रमत्तविरत, अपूर्वकरण, अनिवृत्तिकरण, सूक्ष्मसाम्पराय, उपशान्तमोह, क्षीणमोह, सयोगिकेवलीजिन, अयोगिकेवलीजिन—ये क्रमशः चौदह गुणस्थान हैं । सिद्धजीव गुणस्थानातीत होते हैं ।

307-८. मिथ्यात्व, सास्वादन, मिश्र, अविरति सम्यग्दृष्टि, देशविरति, प्रमत्तसंयत, अप्रमत्तसंयत, निवृत्तिबाधर, अनिवृत्तिबाधर, सूक्ष्मसंपराय, उपशान्त मोह, क्षीणमोह, सयोगी केवली, अयोगी केवली—ये मर्याद गुणस्थान छे. सिद्ध ज्ञान गुणस्थानातीत होय छे.

307-8. (False Belief), Mithyatva, Saswadana, Mishra (Mixed), Avirat Samyakdrashti, Deshvirati Sarvavirati, Pramata sanyat, Apraamata Sanyat, Nivruti Baadar, Anivraati Baadar, Sukshma - Samparaya, Upashanta Moha, Ksheen Moha Sayogi kevali and Ayogi kevali - these are fourteen Gunasthanakas (Resting places of/on merits). However Liberated souls are devoid of (aboved Gunasthanakas)

३०९. तं मिच्छत्तं जमसद्दहणं, तच्चाण होदि अत्थाणं ।
 संसइदमभिग्गहिंयं, अणभिग्गहिंयं तु तं तिविहं ॥४॥

तत्त्वार्थ के प्रति श्रद्धा का अभाव मिथ्यात्व है । यह तीन प्रकार है—संशयित, अभिगृहीत (सत्य पर अश्रद्धा) और अनभिगृहीत (जन्मजात अश्रद्धा) ।

30૯. તત્પાર્થ પ્રત્યે શ્રદ્ધાનો અભાવ હોવો તે મિથ્યાત્વ છે. તેના ત્રણ પ્રકાર છે — સંશય, સત્ય માટે અશ્રદ્ધા અને જન્મજાત અશ્રદ્ધા. આને મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાન કહે છે.

309. Lack of faith towards essence/substance and meaning thereof is said to be 'Mithyatva' It is of three types. doubts, lack of faith on truth/real and hereditary absence of faith. This is called 'Mithyatva Gunasthana.'

૩૧૦. સમ્મત્તરયણપવ્વય-સિહરાદો મિચ્છભાવસમભિમુહો ।
નાસિયસમ્મત્તો સો, સાસણનામો મુણેયવ્વો ॥૫॥

સમ્યક્ત્વ-રત્નરૂપી પર્વત કે શિખર સે ગિરકર જો જીવ મિથ્યાત્વભાવ કી ઓર અભિમુખ હો ગયા હૈ, પરન્તુ સમ્યક્ત્વ કે નષ્ટ હો જાને પર ભી જિસને અભી સાક્ષાત્-રૂપેણ મિથ્યાત્વભાવ મેં પ્રવેશ નહીં કિયા હૈ, ઊસ મધ્યવર્તી અવસ્થા કો સાસાદન નામક ગુણસ્થાન કહતે હૈ ।

૩૧૦. સમ્યક્ત્વ રત્નરૂપી પર્વતના શિખરથી પડીને જે જીવ મિથ્યાત્વ ભાવ તરફ અભિમુખ થઈ ગયો છે, પણ સમ્યક્ત્વનો નાશ થયા છતાં પણ જેણે હજી સાક્ષાતરૂપે મિથ્યાત્વમાં પ્રવેશ કર્યો નથી, એ મધ્યવર્તી અવસ્થાને સાસાદન ગુણસ્થાન કહે છે.

310. Falling from the summit of mountain of right perception, a soul who is fast proceeding/heading towards 'Mithyatva' feeling and stay facing it, but still, despite elimination of Right perception (Samyakatva) who has still not yet entered mithyatva in exact form, such intermediary position is known as Saswadan Gunasthan.

૩૧૧. દહિગુડમિવ વ મિસ્સં, પિહુભાવં ણેવ કારિદું સક્કં ।
 એવં મિસ્સયભાવો, સમ્મામિચ્છો ત્તિ ણાયવ્વો ॥૬॥

દહી ઓર ગુડ કે મેલ સે સ્વાદ તરહ કી સમ્યક્ત્વ ઓર મિથ્યાત્વ
 કા મિશ્રિત ભાવ યા પરિણામ—જિસે અલગ નહીં કિયા જા
 સકતા, સમ્યક્મિથ્યાત્વ યા મિશ્ર ગુણસ્થાન કહલાતા હૈ ।

૩૧૧. દહીં અને ગોળના મિલનથી જે સ્વાદ મળે છે, તેવી જ રીતે
 સમ્યક્ત્વ અને મિથ્યાત્વ મિશ્રિત ભાવ કે પરિણામ—જેને
 એકમેકથી અલગ કરી શકતા નથી, તેને સમ્યક્-મિથ્યાત્વ
 અથવા મિશ્ર ગુણસ્થાન કહે છે.

311. A taste that is felt with the intermixture of
 curd & molices is experienced when perception
 (real) and False are intermixed. It is a com-
 bined reflection of both, which cannot be
 seperated from each other. This is called
 Samyak mithyatva or mishra (mixed-combined)
 Gunasthana (place of merit).

૩૧૨. ણો ઇંદિયસુ વિરદો, ણો જીવે થાવરે તસે ચાવિ ।
 જો સદ્દહદ્, જિણત્તું, સમ્માઇટ્ઠી અવિરદો સો ॥૭॥

જો ન તો ઇન્દ્રિય-વિષયો સે વિરત હૈ ઓર ન ત્રસ-સ્થાવર જીવો
 કી હિંસા સે વિરત હૈ, લેકિન જિનેન્દ્ર-પ્રરૂપિત તત્ત્વાર્થ કા
 શ્રદ્ધાન કરતા હૈ, વહ વ્યક્તિ અવિરત સમ્યગ્દૃષ્ટિ ગુણસ્થાનવર્તી
 કહલાતા હૈ ।

૩૧૨. જે ન તો ઇન્દ્રિય-વિષયોથી વિરક્ત છે અને ન તો ત્રસ-
 સ્થાવર જીવોની હિંસાથી વિરક્ત છે, પરંતુ જિનેન્દ્ર પ્રરૂપિત
 તત્ત્વાર્થમાં શ્રદ્ધા ધરાવે છે, એ વ્યક્તિ અવિરત સમ્યગ્દૃષ્ટિ
 ગુણસ્થાનવાળી કહેવાય છે.

312. One, who is not detached from sensual objects (subjects - pleasure), not away from violence committed in respect of mobile & immobile living beings but having faith in the substance propagated by Lord Jinendra such person are said to be the holder of 'Samyak Drishti Gunasthan' (fourth one of the series)

૩૧૩. જો તસવહાઉવિરદો, ણો વિરઓ એત્થ-થાવરવહાઓ ।
પડિસમયં સો જીવો, વિરયાવિરઓ જિણેક્કમઈ ॥૮॥

જો ત્રસ (દ્વિન્દ્રિયાદિ) જીવોં કી હિંસા સે તો વિરત્ત હો ગયા હૈ, પરન્તુ એકેન્દ્રિય સ્થાવર જીવોં (વનસ્પતિ આદિ) કી હિંસા સે વિરત્ત નહીં હુઆ હૈ તથા જિનેશ્વર ભગવાન્ મેં એકનિષ્ઠ શ્રદ્ધા રખતા હૈ, વહ શ્રાવક દેશવિરત્ત ગુણસ્થાનવર્તી કહલાતા હૈ ।

૩૧૩. જે ત્રસ જીવોની હિંસાથી વિરત થઈ ગયેલ છે, પરંતુ એકેન્દ્રિય સ્થાવર જીવોની હિંસાથી વિરત થયેલ નથી તેમજ જિનેશ્વર ભગવાનમાં શ્રદ્ધા રાખે છે, તે શ્રાવક દેશવિરતિ ગુણસ્થાનકવાળા કહેવાય છે.

313. Those who have renounced the violence of at least mobile beings but still not been away from violence in respect of immobile living beings and who are having faith in sermons of Lord Jineshwar are house holders holding 'Desh virati Gunashanak'. (Staying place for house holders observing related 12 vows).

३१४. वत्तावत्तपमाए, जो वसइ पमत्तसंजओ होइ ।
सयलगुणसीलकलिओ, महव्वई चित्तलायरणो ॥९॥

जिसने महाव्रत धारण कर लिये हैं, सकल शील-गुण से समन्वित हो गया है, फिर भी अभी जिसमें व्यक्त-अव्यक्तरूप में प्रमाद शेष है, वह प्रमत्तसंयत गुणस्थानवर्ती कहलाता है । इसका व्रताचरण किंचित् सदोष होता है ।

314. જેણે મહાવ્રત ધારણ કરી લીધાં છે, સકળ શીલ-ગુણથી સમૃદ્ધ થઈ ગયા છે, તોપણ હજી એનામાં વ્યક્ત કે અવ્યક્તરૂપે પ્રમાદ રહી ગયેલ છે, તે પ્રમત્તસંયત ગુણસ્થાનવાળા કહેવાય છે. તેનાં વ્રતોનું આચરણ ક્યારેક સદોષ હોય છે.

314. Those (holy souls) who have renounced worldly pleasures, relations and accepted five great vows and are adorned with all virtues (like cellibacy and other qualities elevating character) and become wealthy of virtues, even then they have still some hidden (unexpressed) shortcomings relating to negligence, are called 'Pramata Sanyat' gunasthan holders. Their observation of vows, sometimes carries some minor faults (lapses.)

३१५. णट्ठासेसपमाओ, वयगुणसीलोलिमंडिओ णाणी ।
अणुवसमओ अखवओ, झाणणिलीणो हु अप्पमत्तो सो ॥१०॥

जिसका व्यक्त-अव्यक्त सम्पूर्ण प्रमाद निःशेष हो गया है, जो ज्ञानी होने के साथ-साथ व्रत, गुण और शील की माला से सुशोभित हैं, फिर भी जो न तो मोहनीय कर्म का उपशम करता है और न क्षय करता है—केवल आत्मध्यान में लीन रहता है, वह ज्ञानी अप्रमत्तसंयत गुणस्थानवर्ती कहलाता है ।

૩૧૫. જેનામાં વ્યક્ત-અવ્યક્તરૂપે સંપૂર્ણ પ્રમાદ ચાલ્યો ગયો છે, જે જ્ઞાતી હોવાની સાથે સાથે વ્રત, ગુણ-શીલથી શોભિત છે. પરંતુ તોપણ જે ન તો મોહનીય કર્મનો ઉપશમ કે ક્ષય કરે છે, માત્ર આત્મધ્યાનમાં લીન રહે છે, તે જ્ઞાતી અપ્રમત્તસંયત ગુણસ્થાનવાળા કહેવાય છે.

315. Those whose (negligence laziness etc.) 'Pramad' whether expressed - visible or invisible is totally destroyed and those, apart from being knowledgable, are shining with the quality of virtues and cellibacy (character). But, despite all the above qualities, they are not eliminating or pacifying mohaniya karma. They just remain engrossed in self meditation and continue to remain for some time. Those enlightened (partially) souls are said to be in 'Apramata Sanyat Gunasthanak' (free from laziness & negligence.)

૩૧૬. एयम्भि गुणद्वाने, विसरिससमयद्विएहिं जीवेहिं ।
पुव्वमपत्ता जम्हा, होंति अपुव्वा हु परिणामा ॥११॥

इस आठवें गुणस्थान में विसदृश (विभिन्न) समयों में स्थित जीव ऐसे-ऐसे अपूर्व परिणामों (भावों) को धारण करते हैं, जो पहले कभी भी नहीं हो पाये थे । इसीलिए इसका नाम अपूर्वकरण गुणस्थान है ।

૩૧૬. આ આઠમા ગુણસ્થાનમાં વિભિન્ન સમયે રહેલ જીવ, એવા એવા અપૂર્વ ભાવોને ધારણ કરે છે, જે પહેલાં ક્યારેય ન થઈ શક્યા હોય. તેથી એનું નામ અપૂર્વકરણ ગુણસ્થાન છે.

316. In this eighth Gunasthanak at different time there are souls who accept & enjoy unprecedented experience (spiritual) and therefore it is called 'Apurva Karan' (unprecedented) Gunasthanak.

३१७. तारिसपरिणामद्वियजीवा, हु जिणेहिं गलियतिमिरेहिं ।
मोहस्सऽपुब्बकरणा, खवणुवसमणुज्जया भाणया ॥१२॥

अज्ञान-अंधकार को दूर करने वाले ज्ञानसूर्य जिनेन्द्रदेव ने उन अपूर्व-परिणामी जीवों को मोहनीय कर्म का क्षय या उपशम करने में तत्पर कहा है । (मोहनीय कर्म का क्षय या उपशम तो नौवें और दसवें गुण-स्थानों में होता है, किन्तु उसकी तैयारी इस अष्टम गुणस्थान में ही शुरू हो जाती है ।)

317. अज्ञानरूपी अंधकारने दूर करने ज्ञानसूर्य जिनेन्द्रदेवे अ
अपूर्व-परिणामी जीवोंने मोहनीय कर्मको क्षय अथवा उपशम
करवायां तत्पर कहा छे.

317. Lord Jineshwaras, who have removed darkness of ignorance and who are having sunlike brightened knowledge, have said, those holding that unprecedented reflections of souls, and who are keen to pacify or eliminate mohaniya karma are under this Gunasthanaka.

३१८. होंति अणियट्ठिणो ते, पडिसमयं जेसिमेक्कपरिणामा ।
विमलयरझाणहुयवह-सिहाहिं णिहहुक्कम्मवणा ॥१३॥

वे जीव अनिवृत्तिकरण गुणस्थान वाले होते हैं, जिनके प्रतिसमय/निरन्तर एक ही परिणाम होता है । (इनके भाव अष्टम गुणस्थान वालों की तरह विसदृश नहीं होते ।) ये जीव निर्मलतर ध्यानरूपी अग्नि-शिखाओं से कर्म-वन को भस्म कर देते हैं ।

૩૧૮. જે જીવ અનિવૃત્તિકરણ ગુણસ્થાનવાળો હોય છે, જેનું નિરંતર એક જ પરિણામ હોય છે. આવો જીવ નિર્મલતર ધ્યાનરૂપી અગ્નિની જવાળાઓથી કર્મ-વનને ભસ્મ કરે છે.

318. Those of living beings, who are under 'Anivrutikaran Gunashthan and whose reflection is constantly of the same type, such soul reduces to ashes, the related karmas through cleaner meditation process just like forest of Karma is burnt & reduced to ashes by flames of fire.

૩૧૯. કોસુંભો જિહ રાઓ, અબ્ધંતરદો ય સુહુમરત્તો ય ।
 एवं सुहुमसराओ, सुहुमकसाओ त्ति णायव्वो ॥૧૪॥

कुसुम्भ (केसर) के हल्के रंग की तरह जिनके अन्तरंग में केवल सूक्ष्म राग शेष रह गया है, उन्हें सूक्ष्म-सराग या सूक्ष्म-कषाय जानना चाहिए ।

૩૧૯. કેસરના હળવા રંગની જેમ જેનામાં કેવળ સૂક્ષ્મ રાગ બાકી રહ્યો છે, એને સૂક્ષ્મ-સરાગ અથવા સૂક્ષ્મ-કષાય જાણવો.

319. Like a light shade of saffron, one who is having some subtle attachment, still his status position is known as "Sukshma Saraag" or "Sukshma kashaya" holder.

૩૨૦. સકદકફલજલં વા, સરણ સરવાણિયં વ ણિમ્મલયં ।
 सयलोरसंतमोहो, उवसंत-कसायओ होदि ॥૧૫॥

जैसे निर्मली-फल से युक्त जल अथवा शरदकालीन सरोवर का जल मिट्टी के बैठ जाने से निर्मल होता है, वैसे ही जिनका सम्पूर्ण मोह उपशान्त हो गया है, वे निर्मल परिणामी उपशान्त-कषाय कहलाते हैं ।

૩૨૦. જેવી રીતે નિર્મળી-ફળનું પાણી અથવા શરદઋતુના સરોવરનું પાણી માટી બેસી જવાથી નિર્મળ થાય છે, તેવી જ રીતે જેનો સંપૂર્ણ મોહ ઉપશાન્ત થઈ ગયો છે, તેવો નિર્મળ પરિણામી ઉપશાન્ત ક્ષાય કહેવાય છે.

320. Just like juice of Nirmali fruit or pond water of pre winter 'Sharad' season, where dust is at bottom and outward is getting clean like one whose entire 'Moha' is pacified and such cleansed reflection holder soul is said to be in Gunasthanak named 'Upashanta Kashaya.'

૩૨૧. ણિસ્સેસઘીણમોહો, ફલિહામલ-ભાયણુદય-સમચિત્તો ।
ઘીણકસાઓ ભણ્ણઙ્, ણિગ્ગંથો વીયરાણ્હિં ॥૧૬॥

સમ્પૂર્ણ મોહ પૂરી તરહ નષ્ટ હો જાને સે જિનકા ચિત્ત સ્ફટિક-મણિ કે પાત્ર મેં રખે હુએ સ્વચ્છ જલ કી તરહ નિર્મલ હો જાતા હૈ, ઉન્હેં વીતરાગદેવ ને ક્ષીણ-કષાય નિર્ગન્થ કહા હૈ ।

૩૨૧. સંપૂર્ણ મોહ પૂરેપૂરે નાશ પામવાથી જેનું ચિત્ત સ્ફટિકમણિના પાત્રમાં રાખેલ સ્વચ્છ પાણી જેવું નિર્મળ થઈ જાય છે, તેને વીતરાગદેવે ક્ષીણ-કષાય નિર્ગન્થ કહેલ છે.

321. Whose Total 'Moha', when gets absolutely destroyed, and as a result of which whose mind becomes clean like a water kept in a vessel made of transperant jewel (Mani). Lord Vitaraag calls this Gunasthana as 'Kshinkashaya Mohaniya and such an ascetic is called 'Kshin Kashaya Nirgranth.'

૩૨૨-૨૩. કેવલજ્ઞાનદિવાયર-કિરણકલાવ-પ્પણાસિઅણ્ણાણો ।
 ણવકેવલ-લદ્ધુગ્ગમ-પાવિયપરમપ્પ-વવણ્ણસો ॥૧૭॥
 અસહાયણાણદંસણ-સહિઓ વિ હુ કેવલી હુ જોણ ।
 જુત્તો ત્તિ સજોઙ્ગિણો, અણાઙ્ગિણિહણારિસે વુત્તો ॥૧૮॥

કેવલજ્ઞાનરૂપી દિવાકર કી કિરણોં કે સમૂહ સે જિનકા અજ્ઞાન-અન્ધકાર સર્વથા નષ્ટ હો જાતા હૈ તથા નૌ કેવલલબ્ધિયોં (સમ્યક્ત્વ, અનન્તજ્ઞાન, અનન્તદર્શન, અનન્તસુખ, અનન્તવીર્ય, દાન, લોભ, ભોગ વ ઉપભોગ) કે પ્રકટ હોને સે જિનહેં પરમાત્મા કી સંજ્ઞા પ્રાપ્ત હો જાતી હૈ, વે ઇન્દ્રિયાદિ કી સહાયતા કી અપેક્ષા ન રખને વાલે જ્ઞાન-દર્શન સે યુક્ત હોને કે કારણ કેવલી ઔર કાયયોગ સે યુક્ત હોને કે કારણ સયોગી કેવલી (તથા ઘાતિકર્મોં કે વિજેતા હોને કે કારણ) જિન કહલાતે હૈ । એસા અનાદિનિધન જિનાગમ મેં કહા ગયા હૈ ।

૩૨૨-૨૩. કેવળજ્ઞાનરૂપી સૂર્યનાં કિરણોના સમૂહથી જેનો અજ્ઞાન-અંધકાર સર્વથા નાશ પામ્યો છે તથા તવ કેવળલબ્ધિઓના પ્રકટીકરણથી જેને પરમાત્મા નામ મળ્યું છે, તે ઇન્દ્રિયાદિની સહાયતી અપેક્ષા ન રાખનાર, જ્ઞાન-દર્શનથી યુક્ત હોવાને સીધે કેવળી અને કાયયોગથી યુક્ત હોવાને લીધે સયોગી કેવળી જિન કહેવાય છે – એવું અમર જિનાગમમાં કહ્યું છે.

322-23. Those, whose darkness of ignorance is totally eliminated by the heap of rays of absolute and perfect knowledge (enlightenment) known as 'Kewal jnana' and who have acquired special power/faculty of nine types of 'Kewal labdhies' and have acquired the status of 'Supreme soul'

(Paramatma). They are not expecting any help from senses etc. being possessor of knowledge & perception in absolute terms due to which they are termed as 'Sayogi Kevali Jin.' This is said in immortal Jinagam (Jaina scripture).

३२४. सेलिसिं संपत्तो, णिरुद्धणिस्सेस-आसओ जीवो ।
कम्मरयविप्पमुक्को, गयजोगो केवली होइ ॥१९॥

जो शील के स्वामी हैं, जिनके सभी नवीन कर्मों का आस्रव अवरुद्ध हो गया है, तथा जो पूर्वसंचित कर्मों से सर्वथा मुक्त हो चुके हैं, वे अयोगीकेवली कहलाते हैं ।

३२४. જે શીલના સ્વામી છે અને જેનાં બધાં નવાં કર્મોનો આસ્રવ બંધ થઈ ગયો છે તથા જે પૂર્વસંચિત કર્મોથી સર્વથા મુક્ત થઈ ગયેલ છે, તે અયોગીકેવળી કહેવાય છે.

324. Those who are master of celibacy (character) and whose all karmas are destroyed i.e. influx is totally stopped and also who are free of TOTAL KARMAS are called 'AYOGI KEWALI'.

३२५. लाउअ एरण्डफले, अग्गीधूमे उसू धणुविमुक्के ।
गइ पुव्वपओगेणं, एवं सिद्धाण वि गती तु ॥१॥

जैसे मिट्टी का लेप दूर होते ही तुम्बी ऊपर तैरने लग जाती है, एरण्ड के फल के फूटने पर उसके बीज ऊपर को हो जाते हैं, अग्नि या धूम की गति स्वभावतः ऊपर की ओर होती है, धनुष से छूटा हुआ बाण पूर्व-प्रयोग से गतिमान् होता है, वैसे ही सिद्ध जीवों की गति भी स्वभावतः ऊपर की ओर होती है ।

૩૨૫. જેવી રીતે માટીનો લેપ દૂર થવાથી તુંબડું ઉપર તરવા લાગે છે, એરંડાને ફળ આવે કે તરત એનાં બીજ ઉપર આવે છે, અગ્નિના ધુમાડાની ગતિ પણ સ્વાભાવિક રીતે ઉપર જ હોય છે, ઘનુષમાંથી છૂટેલ તીર ગતિમાન હોય છે, તેવી જ રીતે સિદ્ધ જીવોની ગતિ પણ સ્વભાવથી, ઉપર તરફ જ હોય છે.

325. Just as a Gourd floats above the surface of water on melting of pasting of clay and like a tree of "Aramda" where on growing of fruits seeds comes up fast as also pace of flames goes upward in its natural way, and an arrow shot from the bow picks up speed in a moment, so also is pace of librated souls going upward by nature.

૩૨૬. કમ્મલવિષ્ણુમુક્તો, ઉઠું લોગસ્સ અંતમધિગંતા ।
સો સવ્વણાણદરિસી, લહદિ સુહમણિદિયમણંતં ॥૨॥

કર્મ-મલ સે વિમુક્ત જીવ ઊપર લોકાન્ત તક જાતા હૈ ઔર વહાં વહ સર્વજ્ઞ તથા સર્વદર્શી કે રૂપ મેં અતીન્દ્રિય અનન્તસુખ ભોગતા હૈ ।

૩૨૬. કર્મ-મળથી મુક્ત જીવ ઉપર લોકાન્ત સુધી જાય છે અને ત્યાં તે સર્વજ્ઞ અને સર્વદર્શીરૂપે અતીન્દ્રિય અનંતસુખ ભોગવે છે.

326. A soul free of dirt of karmas (Karmic Dust), goes upward upto the end of loka - called 'Lokanta' and there it enjoys eternal happiness in the form of absolute total knowledge and absolute total perception perfect position of supremacy, devoid of senses.

૩૨૭. ચક્રિકુરુફણિસુરેદેસુ, અહમિંદે જં સુહં તિકાલભવં ।
તત્તો અણંતગુણિદં, સિદ્ધાણં ધણસુહં હોદિ ॥૩॥

ચક્રવર્તી, ફણીન્દ્ર, સુરેન્દ્ર એવં અહમિન્દ્રોં કો ત્રિકાલ મેં જિતના સુખ મિલતા હૈ, ઉસ સબસે ખી અનન્તગુના સુખ સિદ્ધોં કો એક ક્ષણ મેં અનુભવ હોતા હૈ ।

૩૨૭. ચક્રવર્તી, નાગેન્દ્ર, સુરેન્દ્ર તથા અહમિન્દ્રોને ત્રિકાળમાં જેટલું સુખ મળે છે, એ બધાથી પણ અનંતગુણ સુખ સિદ્ધોને એક ક્ષણમાં જ મળે છે.

327. Siddhas acquire infinite times greater happiness than those of Chakravartis (Unique conqueror of six continents), Nagendra, Surendra (All supreme divine power holders - Celestial Kings & Beings) and Ahamendra (Head of all Devas enjoying kingly status) at all the three times (past - present & future), just in a moment.

૩૨૮. અદ્વિહકમ્મવિયડા, સીદીભૂદા ણિરંજણા ણિચ્ચા ।
અદ્વગુણા કયકિચ્ચા, લોયગ્ગણિવાસિણો સિદ્ધા ॥૨૧॥

એસે સિદ્ધ જીવ અષ્ટકર્મોં સે રહિત, સુખમય, નિરંજન, નિત્ય, અષ્ટગુણ-સહિત તથા કૃતકૃત્ય હોતે હૈં ઓર સદૈવ લોક કે અગ્રભાગ મેં નિવાસ કરતે હૈં ।

૩૨૮. આવા સિદ્ધ જીવો આઠ કર્મોથી રહિત, સુખમય, નિરંજન, નિત્ય, આઠ ગુણસહિત તથા કૃત કૃત્ય હોય છે અને હંમેશાં લોકના અગ્રભાગે નિવાસ કરે છે.

328. Such liberated souls are free from eight Karmas, stay in state of happiness (spiritual), shapeless, invisible, permanent with eight supreme virtues/qualities and those who have achieved ultimate goal and who feel highly elevated in absolute terms and stay for ever at the Top most portion of 'Lok.'

૨૬. સંલેખના સૂત્ર

૩૨૯. સરીરમાહુ નાવ ત્તિ, જીવો વુચ્ચહ નાવિઓ ।
સંસારો અણ્ણવો વુત્તો, જં તરંતિ મહેસિણો ॥૧॥

શરીર को नाव कहा गया है और जीव को नाविक । यह संसार समुद्र है, जिसे महर्षिजन तैर जाते हैं ।

૨૬. સંલેખના સૂત્ર

૩૨૯. શરીરને નાવ અને જીવને નાવિક કહેવામાં આવે છે. આ સંસાર સાગર છે, તેને મહર્ષિઓ તરી જાય છે.

26. SANLEKHANA SOOTRA

329. Body is called (like) "Boat" (Ship) and the soul is Known as sailor/captain of the ship. World is like an ocean. Super soul swims across the ocean.

૩૩૦. ધીરેણ વિ મરિયવ્વં, કાઠરિસેણ વિ અવસ્સમરિયવ્વં ।
તમ્હા અવસ્સમરણે, વરં યુ ધીરત્તણે મરિઉં ॥૨॥

निश्चय ही धैर्यवान् को भी मरना है और कापुरुष को भी । जब मरण अवश्यम्भावी है, तो फिर धीरतापूर्वक मरना ही उत्तम है ।

૩૩૦. ધૈર્યવાન અને કાઠરનું મરણ નક્કી જ છે. જ્યારે મરણ અવશ્ય થવાનું છે, તો ધીરજથી મરવું એ જ ઉત્તમ છે.

330. Death is a certainty, whether it is of a patient person or of a coward. When Dying is unavoidable and sure to happen, it should be accepted with all patience and grace and that is the best form of death.

૩૩૧. इककं पंडियमरणं, छिंदइ जाईसयाणि बहुयाणि ।
तं मरणं मरियव्वं, जेण मओ सुम्मओ होइ ॥३॥

एक पण्डितमरण (ज्ञानपूर्वक मरण) सैकड़ों जन्मों का नाश कर देता है । अतः इस तरह मरना चाहिए, जिससे मरण सुमरण हो जाए ।

૩૩૧. એક પંડિતમરણ સેંકડો જન્મોનો નાશ કરે છે. તેથી એવી રીતે મરવું જોઈએ કે મરણ સુમરણ થઈ જાય.

331. One "Pandit Maran" i.e. enlightened death destroys hundreds of rebirths. Hence Death should be such that Death becomes 'Sumaran' i.e. gracious Death.

૩૩૨. ચરે પયાઈં પરિસંકમાણો, જં કિંચિ પાસં ઇહ મન્નમાણો ।
લાભંતરે જીવિય વૂહઈત્તા, પચ્ચા પરિણાય મલાવધંસી ॥૪॥

साधक पग-पग पर दोषों की आशंका (सम्भावना) को ध्यान में रखकर चले । छोटे-से छोटे दोष को भी पाश समझे, उससे सावधान रहे । नये-नये लाभ के लिए जीवन को सुरक्षित रखे । जब जीवन तथा देह से लाभ होता हुआ दिखाई न दे तो परिज्ञानपूर्वक शरीर का त्याग कर दे ।

૩૩૨. સાધક ડગલેપગલે દોષની સંભાવનાને ધ્યાનમાં રાખીને ચાલે. નાનામાં નાના દોષને પણ બંધન સમજે, એનાથી સાવધ રહે. નવા-નવા લાભ માટે જીવનને સુરક્ષિત રાખે. જ્યારે જીવન અને દેહથી લાભ ન થતો લાગે ત્યારે જ્ઞાનપૂર્વક શરીરનો ત્યાગ કરી દે.

332. A Saint moves keeping in mind the possibilities, of faults/errors - omission & commission at every step. In short, he walks cautiously and exercising utmost care without negligence and with presence of mind. He considers to be a bondage even if a small error or lapse is committed. He exercises great vigilance. He keeps his life well protected to acquire new gains in abundant quantity and when he finds that there is no advantage in keeping life & body alive, he renounces the body with full awareness consciousness.

**३३३. संलेखणा य दुविहा, अब्धितरिया य बाहिरा चेव ।
अब्धितरिया कसाए, बाहिरिया होइ य सरीरे ॥५॥**

संलेखना दो प्रकार की है—आभ्यन्तर और बाह्य । कषायों को कृश करना आभ्यन्तर संलेखना है और शरीर को कृश करना बाह्य संलेखना ।

333. संलेખતાતા બે પ્રકાર છે - આભ્યંતર અને બાહ્ય. કષાયને પાતળા પાડવા એ આભ્યંતર સંલેખતા છે અને શરીરને કૃશ (દૂબળું) કરવું એ બાહ્ય સંલેખતા છે.

333. 'Sanlekhana' is of two types, Internal & External. To lighten (reduce) the kashayas is internal sanlekhana and weaken the body/ drying it up, is called external sanlekhana.

**३३४. न वि कारणं तणमओ संथारो, न वि य फासुया भूमी ।
अप्पा खलु संथारो, होइ विसुद्धो मणो जस्सो ॥६॥**

जिसका मन विशुद्ध है, उसका शय्या न तो तृणमय है और न प्रासुक भूमि है । उसकी आत्मा ही उसका संस्तारक है ।

૩૩૪. જેનું મન વિશુદ્ધ છે, એની શય્યા ઘાસ પણ નથી અને પ્રાસુક ભૂમિ પણ નથી. એનો આત્મા જ છે એનું સંસ્તારક (બિછાનું) છે.

334. One, whose mind is pure in absolute terms, his bed is neither of hay nor with acceptable ground. His soul itself is his bed.

૩૩૫-૬. ન વિ તં સત્થં ચ વિસં ચ, દુષ્પુતુ વ્વ કુણ્ણ વેયાલો ।
જંતં વ દુષ્પુત્તં, સપ્પુ વ્વ પમાણો કુલ્લો ॥૭॥
જં કુણ્ણ ભાવસલ્લં, અણુલ્લિયં ઉત્તમઢ્ઢકાલમ્મિ ।
દુલ્લહબોહીયત્તં, અણંત-સંસારિયત્તં ચ ॥૮॥

દુષ્પ્રયુક્ત શસ્ત્ર, વિષ, ભૂત તથા દુષ્પ્રયુક્ત યન્ત્ર તથા ક્રુદ્ધ સર્પ આદિ પ્રમાદી કા ઉતના અનિષ્ટ નહીં કરતે, જિતના સમાધિકાલ મેં મન મેં રહે હુએ માયા, મિથ્યાત્વ વ નિદાન શલ્ય કરતે હૈં । ઇસસે બોધિ કી પ્રાપ્તિ દુર્લભ હો જાતી હૈ તથા સંસાર કા અન્ત નહીં આતા ।

૩૩૫-૬. તીવ્ર ધારવાળું શસ્ત્ર, ઝેર, ભૂત તથા તીવ્ર ધારવાળું યંત્ર અને કોઠી સર્પ વગેરે પ્રમાદીનું એટલું અનિષ્ટ નથી કરતા, જેટલું સમાધિકાળમાં મનમાં વસેલા માયા, મિથ્યાત્વ અને નિદાન શલ્ય કરે છે. એનાથી બોધિની પ્રાપ્તિ દુર્લભ બને છે અને સંસારનો અંત આવતો નથી.

335-36. Sharp edged weapon, poison, ghost, fine & pointed machine as also furious serpent (cobra) etc. does not cause that much harm to the negligent compared to the presence deception, false belief and desire/fear for fruit of deeds. (Good/Bad) in meditations. This makes acquisition of enlightenment and perception very difficult and no end of 'Samsar' seems visible.

૩૩૭. સમ્મદ્વંસણરત્તા, અનિયાણા સુક્કલેસમોગાદા ।
 ઇય જે મરંતિ જીવા, તેસિં સુલહા ભવે બોહી ॥૧॥

જો જીવ સમ્યગ્દર્શન કે અનુરાગી હોકર, નિદાન-રહિત તથા શુક્લલેશ્યાપૂર્વક મરણ કો પ્રાપ્ત હોતે હૈં, અનેકો લિએ બોધિ કી પ્રાપ્તિ સુલભ હોતી હૈ ।

૩૩૭. જે જીવ સમ્યગ્દર્શનનો અનુરાગી થઈને, નિદાન વગરનું તથા શુક્લલેશ્યાયુક્ત મરણ પામે છે, એને બોધિની પ્રાપ્તિ સહેલાઈથી થઈ જાય છે.

337. A person, who dies the death with "Shukla Leshya" by becoming lover of Right Perception and without seeking any fruit for his good/ noble deeds i.e. without encashment of his Punya penance etc., gets the benefit of enlightenment, known as "Bodhi Beej" easily (with minimum efforts).

૩૩૮. મોક્ષપહે અપ્પાણં, ઠવેહિ તં ચેવ જ્ઞાહિ તં ચેવ ।
 તત્થેવ વિહર ણિચ્ચં, મા વિહરસુ અન્નન્દવ્વેસુ ॥૧૦॥

અતઃ હે ભવ્ય ! તૂ મોક્ષ-માર્ગ મેં હી આત્મા કો સ્થાપિત કર । ડસીકા ધ્યાન કર । ડસીકા અનુભવ કર તથા ડસીમેં વિહાર કર । અન્ય દ્રવ્યોં મેં વિહાર મત કર ।

૩૩૮. તેથી હે ભવી જીવ ! તું મોક્ષમાર્ગમાં જ આત્માને સ્થાપિત કર. એનું જ ધ્યાન ધર. એનો જ અનુભવ કર તથા એમાં જ વિહાર કર. અન્ય દ્રવ્યોમાં વિહાર ન કર.

338. Hence, O 'Bhavya Jeev !' (Noble Soul !) you establish yourself in Nirwana-Liberation Path. Meditate on it, experience it and remain plunged in it. Do not move on any other matter.

૨૭. નિર્વાણ સૂત્ર

૩૩૯. સવ્વે સરા નિયટ્ઠંતિ, તક્કા જત્થ ન વિજ્જઇ ।
મર્ઈ તત્થ ન ગાહિયા, ઓં અપ્પઇદ્ધાણસ્સ ખેયન્ને ॥૪॥

જહાં સે સારે સ્વર લૌટ જાતે હૈં, જહાં તર્ક કા પ્રવેશ નહીં
હૈ, જિસે બુદ્ધિ ગ્રહણ નહીં કર સકતી, જો ઓજ-પ્રતિષ્ઠાન-
ખેદ રહિત હૈ, વહી મોક્ષ હૈ ।

૨૭. નિર્વાણ સૂત્ર

૩૩૯. જ્યાં બધા સ્વર શાંત થઈ જાય છે, જ્યાં તર્કને સ્થાન નથી,
જેનો બુદ્ધિ પાર પામી શકતી નથી, જે ઓજ-ખેદરહિત
છે, તે મોક્ષ છે.

27. NIRVANA SOOTRA

339. Where all sound calms down, where there is
no room for logic or arguments and where
intelligence (Intellect) fail to spear through
and which is without any grief (sorrow, pain
etc.) that itself is liberation (Moksha).

૩૪૦. ણ વિ દુક્ખં ણ વિ સુક્ખં, ણ વિ પીડા ણેવ વિજ્જદે બાહા ।
ણ વિ મરણં ણ વિ જણણં, તત્થેવ ય હોઇ ણિવ્વાણં ॥૫॥

જહાં ન દુઃખ હૈ ન સુખ, ન પીડા હૈ ન બાધા, ન મરણ હૈ
ન જન્મ, વહીં નિર્વાણ હૈ

૩૪૦. જ્યાં દુઃખ નથી સુખ નથી, પીડા નથી બંધન નથી, મરણ નથી જન્મ નથી, એ જ નિર્વાણ છે.

340. Where there is no pain, no pleasure, no ailment, no bondage no death, no birth and that is "Nirvan".

૩૪૧. ન વિ ઇન્દ્રિય ઉવસગ્ગા, ન વિ મોહો વિમ્હયો ન નિદ્રા ય ।
ન ય તિણ્હા નેવ છુહા, તત્થેવ ય હોઈ નિવ્વાણં ॥૬॥

જહાં ન ઇન્દ્રિયાં હૈં ન ઉપસર્ગ, ન મોહ હૈં ન વિસ્મય, ન નિદ્રા
હૈ ન તૃષ્ણા ઓર ન ભૂખ, વહીં નિર્વાણ હૈ ।

૩૪૧. જ્યાં ઇન્દ્રિયો નથી, ઉપસર્ગ નથી, મોહ નથી, વિસ્મય નથી,
નિદ્રા નથી, તૃષ્ણા કે ભૂખ નથી એ જ નિર્વાણ છે.

341. Where. there are no senses, no manmade calamities, no enchantment, no surprise, no sleep, no greed - aspiration, not even hunger. That is Nirwana.

૩૪૨. ન વિ કમ્મં નોકમ્મં, ન વિ ચિંતા નેવ અટ્ટરુદ્ધાણિ ।
ન વિ ધમ્મસુક્કજ્ઞાણે, તત્થેવ ય હોઈ નિવ્વાણં ॥૭॥

જહાં ન કર્મ હૈ ન નોકર્મ, ન ચિન્તા હૈ ન આર્ત-રૌદ્રધ્યાન,
ન ધર્મધ્યાન હૈ ઓર ન શુક્લધ્યાન, વહીં નિર્વાણ હૈ ।

૩૪૨. જ્યાં કર્મ નથી, અકર્મ નથી, ચિંતા નથી, આર્ત-રૌદ્ર ધ્યાન નથી,
ધર્મધ્યાન નથી અને શુક્લધ્યાન નથી, એ જ નિર્વાણ છે.

342. Where there is no Karmas (Karmic Particles), No 'Akarmas' no Worries, No 'Arta' (causing worries, grief) and 'Roudra' (causing enmity hostility and sense of revenge all of violent nature/thoughts - dhyana, even there is no spiritual - religious meditation or super natural bright meditations is called 'Nirvana.'

૩૪૩. વિજ્ઞદિ કેવલણાણં, કેવલસોમ્મં ય કેવલં વિરયં ।
કેવલદિદ્ધિ અમુત્તં, અત્થિત્તં સપ્પદેસત્તં ॥૮॥

વહાં કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન, કેવલસુખ, કેવલવીર્ય, અરૂપતા, અસ્તિત્વ ઓર સપ્રદેશત્વ—યે ગુણ હોતે હૈ ।

૩૪૩. ત્યાં કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન, કેવલસુખ, કેવલવીર્ય, અરૂપીપણું, અસ્તિત્વ અને સપ્રદેશત્વ — આ ગુણ છે.

343. There are qualities like 'Kevaljnan', (Perfect & Total Knowledge)) Keval Darshan, (Perfect & total Perception - vision), total happiness (spiritual), and total power/vigour, (Strength of soul), formlessness, eternal existence and Sapradeshatva.

૩૪૪. નિવ્વાણં તિ અવાહંતિ, સિદ્ધી લોગગમેવ ય ।
ખેમં સિવં અણાબાહં, જં ચરંતિ મહેસિણો ॥૯॥

જો અબાધ હૈ, સિદ્ધિ હૈ, લોકાગ્રહ ક્ષેમ, શિવ ઓર અનાબાધ હૈ વહ નિર્વાણ હૈ, જિસે મહર્ષિ પ્રાપ્ત કરતે હૈ ।

૩૪૪. જે અબાધ છે, સિદ્ધ છે, લોકાગ્ર છે, ક્ષેમ, કલ્યાણકારક અને અનાબાધ છે એ જ નિર્વાણ છે અને તેને મહર્ષિ મેળવે છે.

344. One, which is unobstructible, one who is liberated, is on the Topmost portion of Loka (universe), Full of 'Kshema' Kalyankarak and 'Anabadh' and the same is Nirvana and that is attained by Superme Soul (Paramatma).

२८. समापन

३४५. एवं से उदाहु अणुत्तरनाणी, अणुत्तरदंसी अणुत्तरणाणदंसणधरे ।
अरहा नायपुत्ते भगवं, वेसालिए वियाहिए त्ति बेमि ॥

इस प्रकार यह हितोपदेश अनुत्तरज्ञानी, अनुत्तरदर्शी तथा
अनुत्तर ज्ञानदर्शनधारी अर्हत् ज्ञातपुत्र भगवान् महावीर ने
विशाला नगरी में दिया था ।

२८. समापन

३४५. આ પ્રકારનો કલ્યાણકારી ઉપદેશ, અનુત્તરજ્ઞાની, અનુત્તરદર્શી,
અનુત્તરજ્ઞાનદર્શન ધરાવનાર અર્હત જ્ઞાતપુત્ર ભગવાન મહાવીરે,
વિશાલા નગરીમાં આપ્યો હતો.

28. CONCLUSION (SAMAPAN)

345. Beneficial Sermons of this type, unparalleled enlightened, unparalleled visionary - Perceptist, unparalleled knowledge & perception combined, holder of all these, is of Arhat Gnat Putra Lord Mahavir delivered in Vishala Nagari.

३४६. से सब्बदंसी अभिभूयणाणी, णिरामगंधे धिइमं ठियप्पा ।
अणुत्तरे सब्बजंगसि विज्जं, गंधा अतीते अभए अणाऊ ॥२॥

वे भगवान् महावीर सर्वदर्शी, सर्वज्ञानी, आत्मस्थित, चारित्रशील,
धैर्यवान्, निर्गन्ध, अभय, आयुकर्मरहित और सम्पूर्ण जगत्
के विद्वानों में अनुत्तर थे ।

३४७. તે ભગવાન મહાવીર સર્વદર્શી, સર્વજ્ઞાની, આત્મામાં સ્થિર
ચારિત્રવાન, ધૈર્યવાન, નિર્ગન્ધ, અભય, આયુષ્ય કર્મ વગરના
અને વિશ્વના બધા વિદ્વાનોમાં સર્વોત્તમ હતા.

346. That Lord Mahavir, Totally Perceptionst, Totally, enlightened, stable in spirituality (ownself), Full of Topclass character, Top Patience holder, Free from any Knots Called Nirgrantha. Fearless, without existence of Ayushya Karma, and was topmost and best among all Learned Persons of the world.

३४७. से भूइपण्णे अणिएयचारी, ओहंतलरे धीरे अणंतचक्खू ।
अणुत्तरे तवति सूरिए व, वइरोयणिंदेव तमं पगासे ॥३॥

वे वीरप्रभु अनन्तज्ञानी, अनियताचारी थे । संसार-सागर को पार करने वाले, धीर अनन्तदर्शी और सूर्य की भाँति अतिशय तेजस्वी थे । जैसे जाज्वल्यमान अग्नि अन्धकार को नष्ट कर प्रकाश फैलाती है, वैसे ही उन्होंने अज्ञान-अन्धकार का निवारण कर सत्यस्वरूप को प्रकाशित किया था ।

३४७. ते वीरप्रभु अनंतज्ञानी, अनियताचारी हता. संसारसागरतो पार करवावाणा, धीर, अनंतदर्शी अने सूर्यनी जेम अतिशय तेजस्वी हता. जेवी रीते जज्जवल्यमान अग्नि (प्रकाश) अंधकारने दूर करी प्रकाश फैलावे छे, तेवी ज रीते अमणे अज्ञान-अंधकारनुं निवारण करी, सत्यने प्रकाशित कर्युं हतुं.

347. That Lord Mahavir, Known as 'Veer Prabhu', was 'Anantjnani' 'Aniyatachari'. Who has crossed the ocean of the world, patienceful and eternal perceptionist and Abundantly Glorious & Shining like a sun. Just as gorgeous fire (Light) removes darkness & spread light, in the same manner He resolved the Darkness of ignorance and Glorified the Truth.

૩૪૮. જિનવચનમોસહમિણં, વિસયસુહ-વિરેયણં અમિદભયં ।
જરામરણવાહિરણં, યયકરણં સવ્વદુઃખાણં ॥૪॥

યહ જિનવચન વિષય-સુખ કા વિરેચન, જરા-મરણરૂપી વ્યાધિ
કા હરણ તથા સબ દુઃખોં કા ક્ષય કરને વાલા અમૃત તુલ્ય
ઔષધ હૈ ।

૩૪૮. આ જિનવચન વિષયસુખનું વિરેચન, જરા-મરણરૂપી વ્યાધિને
દૂર કરનારું તેમજ બધાં દુઃખોનો નાશ કરનાર, અમૃત સમાન
ઔષધ છે.

348. This sermon of Jins extinguishes sensual pleasures, cures the disease of old age & death as also destroyer of all the sorrows (unhappiness) and a Medicine like Nectar.

૩૪૯. લહ્ધં અલહ્ધપુવ્વં, જિનવચન-સુભાસિદં અમિદભૂદં ।
ગહિદો સુગઈમગ્ગો, ણાહં મરણસ્સ વીહેમિ ॥૫॥

જો મુઝે પહેલે કમી પ્રાપ્ત નહીં હુઆ, વહ અમૃતમય
સુભાષિતરૂપ જિનવચન આજ મુઝે ઉપલબ્ધ હુઆ હૈ ઔર
તદનુસાર સુગતિ કા માર્ગ મૈને સ્વીકાર કિયા હૈ । અતઃ અબ
મુઝે મરણ કા કોઈ ભય નહીં હૈ ।

૩૪૯. જે મને પહેલાં ક્યારેય પ્રાપ્ત થયેલ નથી, તે અમૃતમય
સુભાષિતરૂપ જિનવચન આજે મને પ્રાપ્ત થયેલ છે અને તે
મુજબ સુગતિનો માર્ગ મેં સ્વીકાર્યો છે. હવે મને મરણનો જરાય
ભય નથી.

349. That I never received earlier, Full of Nectar like, wellthought and said like 'Jinvachan' (Speech - sermons by Lord Jina) is acquired by me today and accordingly I have accepted the Path of good life. Now I am not at all afraid of death.

३५०. णाणं सरणं मे, दंसणं चं सरणं चरिय-सरणं च ।
तव संजमं च सरणं, भगवं सरणो महावीरो ॥६॥

ज्ञान मेरा शरण है, दर्शन मेरा शरण है, चास्त्र मेरा शरण है, तप और संयम मेरा शरण है तथा भगवान् महावीर मेरे शरण हैं ।

340. જ્ઞાન મારું શરણ છે, દર્શન મારું શરણ છે, ચારિત્ર મારું શરણ છે, તપ અને સંયમ મારું શરણ છે તથા ભગવાન મહાવીર મારું શરણ છે.

350. Knowledge is my shelter, Perception - Vision is my shelter. Character is my shelter, Austerity and Restraint is my shelter and above all Lord Mahavir is my Lord - and Shelter.

३५१. जयइ जगजीवजोणी-वियाणओ जगगुरु जगाणंदो ।
जगणाहो जगबंधू, जयइ जगप्पियामहो भयवं ॥७॥

जगत् की जीव-योनि के विज्ञाता, जगत् के गुरु, जगत् के आनन्ददाता, जगत् के नाथ, जगत् के बन्धु, जगत् के पितामह भगवान् सदा जयवन्त हों ।

349. જગતની જીવયોનિના જાણકાર, જગતના ગુરુ, જગતને આનંદ આપનાર, જગતના નાથ, જગતના બંધુ, જગતના પિતામહ ભગવાનનો સદા જય હો.

351. Knower of all the creation Place of wordly souls, Spiritual Teacher of the World, Giver of Pleasure to the worldly (universal) beings Lord of the Universe, Elder brother and friend of the Universe, grand father - Ancestor of the Universe, Let Lord be always victorious.

૨૧. વન્દન સૂત્ર

૩૫૨. જયઈ જગજીવજોની વિયાણઓ જગગુરુ જગાણંદો
જગણાહો જગબંધુ જયઈ જગપિયામહો ભગવં ।

(નંદી સૂત્ર ગા. ૧)

જગત્ કી જીવ યોનિ કો જાનને વાલે, જગત્ગુરુ, જગત્ કો
આનન્દ દેને વાલે, જગન્નાથ જગ્બંધુ એવં જગત્પિતામહ
ભગવાન મહાવીર કી જય હો । (નંદી સૂત્ર ગાથા ૧)

૨૮. વંદન સૂત્ર

૩૫૨. જગતલી જીવયોનિઓને જાણનારા, જગત્ગુરુ, જગતને આનંદ
દેનારા, જગન્નાથ, જગ્બંધુ અને જગત્ પિતામહ ભગવાન
મહાવીરનો જય હો.

352. The knower of creation point of all the living beings, spiritual Teacher of the universe, giver of the Happiness to the world , master of the universe. Brother (friend) of the world and grand ancestor of the world - Lord Mahavir containing all the above qualities, be victorious. (Nandi Sootra Verse-1).

SAMARAN 29 - B VANDAN SOOTRA

૩૫૩. જગઈ સુયાણં પયવો, તિત્થયરાણં અપચ્છિમો જયઈ ।

જયઈ ગુરુ લોગાણં, જયહ મઈષ્પ મહાવીરો ।

(નંદી સૂત્ર ગા.૨)

શ્રુત કે મૂલસ્ત્રોત, ચરમ તીર્થંકર, લોકગુરુ મહાત્મા મહાવીર
કી જય હો । (નંદી સૂત્ર ગા. ૨)

૩૫૩. શ્રુતના મૂળ-સ્ત્રોત ચરમ તીર્થંકર, લોકગુરુ મહાત્મા મહાવીરનો
જય હો. (નંદીસૂત્ર ગાથા - ૨)

353. The source of origin of Agamshrut last Tirthankar Lord Mahavir be Victorious. (Nandi Sootra - Verse 2)

३५४. तिस्रः सत्तमगुप्त यस्तनुमनोषानिमित्तोदयाः
पंचेयदिसमाश्रया समितपः पज्य व्रतानी त्यापि
चरित्रोपहितं त्रयोदशातयं पूर्वं न दुष्टं परैः
आचारं परमेष्ठिनो जिनपतेर्वीरान नमामो वयम्

(चारित्रभक्ति श्लोक ७)

तीन गुप्तियाँ — मन की गुप्ति, वचन की गुप्ति एवं काया की गुप्ति । पाँच समितियाँ—गमन की समिति, भाषा समिति, आहार की समिति, उपकरणी समिति एवं उत्सर्ग की समिति इन/यह तेरह तरह के चारित्र । धर्म का जो पूर्ववर्ती तीर्थंकरों द्वारा प्रतिपादित नहीं था — प्रतिपादित किया उस महावीर को हम नमस्कार करते हैं । (चारित्रभक्ति श्लोक ७)

३५४. ત્રણ ગુપ્તિઓ—મનની ગુપ્તિ, વચનની ગુપ્તિ અને કાયાની ગુપ્તિ. પાંચ સમિતિઓ — ગમનની સમિતિ, ભાષા સમિતિ, આહારની સમિતિ, ઉપકરણી સમિતિ અને ઉત્સર્ગની સમિતિ. આ તેર પ્રકારના ચારિત્ર — ધર્મનું જે પૂર્વવર્તી તીર્થંકરો દ્વારા પ્રતિપાદિત નહોતો. — પ્રતિપાદન કર્યું તે મહાવીરને અમે નમસ્કાર કરીએ છીએ.

354. Three Gupties = Man gupti, Vachan Gupti and Kaya Gupti. Five Samities VIZ Gaman Samiti, Bhasha Samiti, Aahar Samiti, Upakarani Samiti and Utsarga Samiti. These are Charitra Dharma of Thirteen (5 + 5 + 3) types which was not propagated by earlier Tirthankaras - is propagated by Lord Shri Mahavir to whom we bow our heads with devotion & respect. (Charitra Bhakti Verse).

३०. धर्म सूत्र

३५५. धम्मो मंगलमुक्किट्ठं अहिंसा संजमो तवो ।

देवा वि तं नमंसंति जस्स धम्मे सया मणो ॥

(दशवैकालिक अ. १, गा. १)

धर्म उत्कृष्ट मंगल है । अहिंसा, संयम और तप उनके मुख्य अंग हैं । जो हरदिन धर्म में संलग्न है उसे देवों भी नमस्कार करते हैं ।

(दशवैकालिक अ. १ गा. १)

30. धर्म सूत्र

३५५. धर्म ઉત્કૃષ્ટ મંગલ છે. અહિંસા, સંયમ અને તપ એનાં મુખ્ય અંગ છે. જેનું મન હંમેશાં ધર્મમાં લાગેલું રહે છે, તેને દેવો પણ નમસ્કાર કરે છે.

30. DHARMA SOOTRA

355. Religion/spiritualism is the best of all auspiciouses taken together. Non violence restraint and austeritsy are its main components/characteristics. Celestial beings bow down to one who is engrossed with spirtuality. (Dashvaikalik Ch. 1 Verse 1)

३५६. अहिंसं सच्चं च अतेणयं च तत्त य बंभं अपरिग्रहं च ।

पडिवज्जिया पंच महव्वाइ चरेज्ज धम्मं जिणदेसियं वियु ॥

(उत्तराध्ययन अ. २१, गा. १२)

अहिंसा, सत्य, अस्तेय, ब्रह्मचर्य और अपरिग्रह रूप पाँच महाव्रत स्वीकार कर के पंडित मुनि को चाहिये कि वे जिनेश्वर द्वारा प्ररूपित धर्म का आचरण करे.

(उत्तराध्ययन अ. २१ गा. १२)

૩૫૬. અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિગ્રહ આ પાંચ મહાવ્રતોને અંગીકાર કરીને વિદ્વાન મુનિએ જિનેશ્વરોએ ઉપદેશેલા ધર્મનું આચરણ કરવું.

356. A Learned Ascetic is required to follow the command by observing/following the religion propagated by Lord Jineshwar, by accepting vows of Non Violence, Truth, Unstealing, Cellibacy and Possessionlessness. (Uttaradhyayan Ch. 21 V. 12.)

૩૫૭ જિણવચ્ચણે અણુરક્તા જિણવચ્ચણં જે કરંતિ ભાવેણં ।
અમલા અસંકિલિટ્ઠા તે હોંતિ પરિત્તસંસારી ॥
(ઉત્તરાધ્યયન અ. ૩૬, ગા. ૨૫૧)

જો જિનવચન મેં અનુરક્ત હૈ (વિશ્વાસ રાખનેવાલે), જો જિનવચન કે અનુસાર ક્રિયા અનુષ્ઠાન ભાવસે કરતે હૈં જો મિથ્યાત્વ કે મલ સે રહિત હૈ તથા જો રાગ દ્વેષ કે સંકલેશ સે રહિત હૈ વે પરિતસંસારી (મર્યાદિત સંસારયુક્ત કનતે હૈં ।

(ઉત્તરાધ્યયન અ. ૩૬, ગા. ૨૫૧)

૩૫૭. જેઓ જિનવચનમાં અનુરક્ત (વિશ્વાસ રાખનાર), જેઓ જિનવચન અનુસાર ક્રિયાઓ ભાવપૂર્વક કરે છે; જેઓ મિથ્યાત્વના મલથી રહિત છે તથા જેઓ રાગ-દ્વેષના સંકલેશથી રહિત છે, તેઓ મર્યાદિત સંસારવાળા બને છે.
(ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૩૬ ગાથા ૨૫૯)

357. Those who are deeply engrossed in sermons of Jain and have a faith in them and those who practice with devotion all the rituals (activities) accordingly (As sermoned by Jina) and those who are devoid of dir of false belief as also free from disturbance of attachment & aversion become souls with limited life span.

૩૧. પંડિત સૂત્ર

૩૫૮. જે ય કં તે પિએ મોએ લબ્ધે વિષ્ણિદિ કુવ્વઈ ।
સાહીળે ચયઈ ભોએ સે હુ ચાઈ તિ વુચ્ચઈ ॥
(દશવૈકાલિક અ. ૨, ગા. ૩)

રસયુક્ત એવં પ્રિય ભોગ ઉપલબ્ધ હોને પર ભી ઁનકી ઓર
સે જો પીઠ ફેર લેતા હૈ ઓર સ્વાધિનતા કે સાથ ભોગોં કા
ત્યાગ કરતા હૈ, વહી ત્યાગી કહા જાતા હૈ ।
(દશવૈકાલિક અ.૨,ગા.૩)

૩૧. પંડિત સૂત્ર

૩૫૮. સરસ ઁને પ્રિય ભોગો ઉપલબ્ધ હોવા છતાં તેના તરફથી
જે પીઠ ફેરવી લે છે ઁને સ્વાધીનતાપૂર્વક ભોગોનો ત્યાગ
કરે છે તે જ ત્યાગી કહેવાય છે.

31. PANDIT SOOTRA

358. In spite of availability of Juicy (tasteful) and favourite consumption items, one who turns his back from them (i.e. who avoids their consumption) and voluntarily discards them, is said to be Tyagi in real sense.

(Dashvaikalik - Chapter 2 Verse 3)

૩૫૯. જહા કુમ્મે સઅંગાઈ સએ દેહે સમાહરે ।
એવં પાવાઈ મેહાવી અજ્ઞપ્પેણ સમાહરે ॥
(સૂત્રકૃતાંગ ૧-૮-૧૬)

જિસ તરહ કહુઆ અપને અંગ કો શરીર મેં સિકોડ લેતા હૈ,
ઁસી તરહ જ્ઞાનીપુરુષ અધ્યાત્મ કે જરિયે અપને પાપોં કો સિકોડ
લેતે હૈ ।
(સૂત્રકૃતાંગ ૧-૮-૧૬)

૩૫૯. જેવી રીતે કાચબો પોતાનાં અંગોને પોતાના શરીરમાં સંકોચી લે છે, તેવી રીતે જ્ઞાની પુરુષો અધ્યાત્મ દ્વારા પોતાનાં પાપોને સંકોચી લે છે.
(સૂત્રકૃતાંગ ૧-૮-૧૬)

359. Just as a tortoise shrinks its organs into the body, in the same way, enlightened persons shrink their sins thorough spirituality.
(Sootrakrutang 1-8-16)

૩૬૦. અમણુપન્નસમુપ્પાયં દુઃખમેવ વિજાણિયા ।
સમુપ્પાયમજાણંતા કહં નાયંતિ સંવરં ॥
(સૂત્રકૃતાંગ અ.૧, ૩-૧૦)

અશુભ કર્મ સે દુઃખ ઉત્પન્ન હોતા હૈ એસે જાનના યાહિયે ।
જો દુઃખ કી ઉત્પત્તિ કે કારણ સે અનિમેશ હૈ વહ દુઃખ
કે નાશ કા ઉપાય કિસ તરહ જાન સકતા હૈ ?
(સૂત્રકૃતાંગ અ.૧, ૩-૧૦)

૩૬૦. અશુભ કર્મથી દુઃખ ઉત્પન્ન થાય છે એમ જાણવું જોઈએ.
જેઓ દુઃખની ઉત્પત્તિનું કારણ જાણતા નથી તેઓ દુઃખના
નાશનો ઉપાય કેવી રીતે જાણી શકે ?

360. One should know that unhappiness is created through inauspicious deeds (karmas) - sins. Unless One is aware of the cause of creation of unhappiness, how can he know the remedy to destroy the unhappiness ?
(Sootrakrutang Ch. 1, 3-10)

३६१. जे य चंडे मिए थध्दे दुव्वाई नियडीसठे ।
 वुब्मई से अविणीयप्पा कहुं सोयगपं जहा ॥
 (दशवैकालिक अ. १, गा. ३७)

जो क्रोधी, अज्ञानी, अहंकारी (घमड़ी), अप्रिय वचन बोलने वाले, मायावी और शठ (धूर्त) होते हैं वे अविनीतात्मा है । लकड़ी जैसे जल की धारा में बह जाती हैं, ठीक उसी तरह वे संसार में बहते हैं । (दशवैकालिक अ.१, गा.३७)

359. જેઓ ક્રોધી, અજ્ઞાની, અહંકારી, અપ્રિય વચન બોલનારા, માયાવી અને શઠ હોય છે, તેઓ અવિનીતાત્મા છે. પાણીના પ્રવાહમાં જેમ કાષ્ટ તણાય તેમ તેઓ સંસારમાં તણાય છે.
 (દશવૈકાલિક અ. ૧ ગા. ૩૭૯)

361. Those who are rageous (full of anger) ignorant, proud, utterer of unpleasant words, deceptive and cheat are impolite/discourteous soul. Just as a stick is flowing in the stream of water just in the same manner they are being swept away in this (material) world.
 (Dashvaikalik Ch. 9 Verse 37)

३६२. पडिणीयं च बुद्धाणं वाया अदुव कम्मणा ।
 आवी वा जइ वा रहस्से नेव कुज्जा कपाइ पि ॥
 (उत्तराध्ययन अ. १, गा. १७)

वाणी से या कर्म से, प्रकट रूप से या अप्रकट रूप से, ज्ञानीपुरुष के प्रतिकूल आचरण नहीं करना चाहिए ।
 (उत्तराध्ययन अ. १, गा. १७)

૩૬૨. વચનથી કે કર્મથી, પ્રકટ રીતે કે એકાંતમાં જ્ઞાની પુરુષોને પ્રતિકૂળ એવું આચરણ ન કરવું.

362. Whether by speech or Deeds, Directly or indirectly, there should not be any behaviour, unfavourable to the enlightened (Knowledgeable) persons. (Uttaradhyayan Ch. 1 Verse. 17)

૩૬૩. જ કમ્મુણા કમ્મ ખવેંતિ બાલા અકમ્મુણા કમ્મ ખવેન્તિ ધીરા ।
મેઘાવિણો લોભયાવતીતા સંતોસિણો ણો પકરેન્તિ પાવં ॥
(સૂત્રકૃતાંગ ૧-૧૨-૧૫)

અજ્ઞાની આત્મા કર્મ કો ક્ષય કરને કે લિએ અસમર્થ હૈ જબ કિ ધીર પુરુષ અકર્મ સે કર્મ ક્ષય કરતે હૈ । બુદ્ધિમાન પુરુષ ભય ઔર લાલચ સે દૂર રહતે હૈ । વે સંતુષ્ટ હોતે હૈ । ઇસલિએ પાપકર્મ કરતે નહીં હૈ । (સૂત્રકૃતાંગ ૧-૧૨-૧૫)

૩૬૩. અજ્ઞાની જીવો કર્મોનો ક્ષય કરી શકતા નથી. ધીર પુરુષો અકર્મથી કર્મનો ક્ષય કરે છે. બુદ્ધિમાન પુરુષો લોભ અને ભયથી દૂર રહે છે. તેઓ સંતોષી હોય છે, અને તેથી પાપકર્મ કરતા નથી. (સૂત્રકૃતાંગ ૧-૧૨-૧૫)

363. Ignorant persons are unable to eliminate karmas, whereas man with patience are eliminating karmas through inaction. (without doing any karmas). These persons stay away from fear & greed. They are content and hence do not indulge in sinful acts. (Sootrakrutanga 1-12-15)

૩૬૪. મળસા વયસા ચવ કાયસા ચેવ અંતસો ।

આરસો પરઓ વાવિ દુહા વિ અસંજયા ॥

(સૂત્રકૃતાંગ ૧-૮-૬)

અસંયમી મનુષ્ય ખુદ કે લિઁ ંવં દૂસરોં કે લિઁ મન વાળી
ંવં કર્મ સે પ્રાણીયોં કી હત્યા કરતા હૈ ંર ંન્ય કે પાસ
કરવાતા હૈ ।

(સૂત્રકૃતાંગ ૧-૮-૬)

૩૬૪. અસંયમી માણસ મન, વચન અને કાયાથી પોતાને માટે
તથા પારકાને માટે પ્રાણીઓનો ઘાત કરે છે અને બીજા પાસે
કરાવે છે.

(સૂત્રકૃતાંગ ૧-૮-૬)

364. A person without restraint, kills animals etc.
for himself as well as for others. He commits
violence by thoughts, speech and deeds as also
gets violence committed by others.

(Sootrakrutang 1-8-6)

૩૨. જીવદયા અનુકંપા સૂત્ર

૩૬૫. કલ્લાણકોડિકારિણી, દુગ્ગહ્નુહણિદ્વણી ।
સંસારજલહી તારણી, એગંત હોઈ જીવદયા ॥ (ગ્રંથ)

કરોડો જીવોં કા કલ્યાણ કરનેવાલી દુર્ગતિ ઓર દુઃખોં
કા નાશ કરનેવાલી સંસાર જલ સે તારનેવાલી જીવદયા
હી હોતી હૈ ।

૩૨. જીવદયા અનુકંપા સૂત્ર

૩૬૫. કરોડો જીવોનું કલ્યાણ કરવાવાળી દુર્ગતિ અને દુઃખનો નાશ
કરવાવાળી સંસાર જળથી તારવાવાળી જીવદયા જ હોય છે.

32. GIVADAYA ANUKAMPA SOOTRA

365 Sympathy & love towards the living organisms
conductives happiness & prosperity and
destroys endless misery & suffering.

૩૬૬. નાલં તે તવ તાળાણ વા સરળાણ વા,
તુમં પિ તેસિં નાલં તાળાણ વા સરળાણ વા ।
(શ્રી આચારંગ સૂત્ર)

આત્મન્ ! જિસે હનન યોગ્ય માનતા હૈ વહ તૂ હી હૈ ।

૩૬૬. આત્મન્ ! જેને હણવા યોગ્ય માને છે એ તું જ છે.

366. O Soul ! That which you consider worth
destroying is your ownself.

૩૬૭. જઈ મજ્ઞા કારણા ણ, હમ્મંતિ સુબહૂ જિયા ।
ણ મે ણ્યં તુ ણિસેસં, પરલોગે ભવિસસઈ ॥

(શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર)

ભગવાન ચિંતન કરને લગે કિ યદિ મેરે કારણ ઇન બહુત
સે પ્રાણિયોં કા વધ કિયા જાતા હૈ, તો મેરે લિખ શ્રેયસ્કર
નહીં હોગા ।

૩૬૭. કરુણાવંત ભગવાન ચિંતન કરવા લાગ્યા જો મારા કારણે આ ઘણા જીવોની હત્યા થશે, તો તે હિંસા મારા માટે કલ્યાણકારી થશે નહિ.

367. Merciful God started thinking, it will not be proper for me that living beings are killed for my sake.

૩૬૮. અહ સોતત્થ ણિજ્જંતો, દિસ્સ પાણેભયદુણ્ણ ।

વાડેહિં પંજરેહિં ચ, સણ્ણિરુદ્ધેસુદુક્ખિણ્ણ ॥

(શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર)

બાઝોં ઓર પિંજડોં મેં બન્દ કિયે ગયે ભયગ્રસ્ત ઓર અતિ દુઃખી પ્રાણિયોં, પશુ-પક્ષિયોં કો દેખા ઓર ભગવાન કરુણા સે દ્રવિત હો ઉઠે ।

૩૬૮. વાડાઓ અને પાંજરાંઓમાં પુરાયેલાં ભયગ્રસ્ત અને અતિદુઃખિત પશુઓ અને પક્ષીઓને જોઈને ભગવાન કરુણાથી દ્રવિત થયા.

368. In the way God saw birds and beasts in cages and enclosures. overcome by fear and misery. Seeing this. His heart was filled with compassion.

સંદર્ભ ગ્રંથ સૂચિ અને ઋણ સ્વીકાર

- ❖ જિન સૂત્ર : સં. પૂ. ચંદ્રપ્રભ સાગરજી - સંબોધિધામ નાકોડા પાર્શ્વ જૈન તીર્થ - જોધપુર.
- ❖ તત્ત્વાર્થ સૂત્ર : પં. સુખલાલજી
- ❖ સુઘોષા : પૂ. મુનિ વાત્સલ્યદીપ - અમદાવાદ.
- ❖ વિચારીશું ? : શાસન અરુણોદય પૂ. શ્રી નમ્ર મુનિજી.
- ❖ ગુરુપ્રાણ આગમ બ્રીસી : સં. પૂ. મુક્ત - લીલમ સાધ્વીવૃંદ - રાજકોટ.
- ❖ ગુજરાતી અનુવાદ : ડૉ. રસિકભાઈ મહેતા - મુંબઈ.
- ❖ અંગ્રેજી અનુવાદ : શ્રી રમેશભાઈ ગાંધી - મુંબઈ.

સૌરાષ્ટ્ર કેસરી પ્રાણગુરુ જૈન ફિલોસોફિકલ એન્ડ લિટરરી રીસર્ચ સેન્ટર

સૌરાષ્ટ્ર કેસરી પૂ. પ્રાણલાલજી મહારાજ સાહેબની શ્રુતપ્રભાવના વિશિષ્ટ હતી. શાસ્ત્રગ્રંથોનું પરિશીલન, તાડપત્રીયગ્રંથોનો સંગ્રહ અને જાળવણી, શાસ્ત્રભંડારો અને પાઠશાળાની સ્થાપનામાં એમનું અનેરું યોગદાન હતું.

આ સંદર્ભના પરિપ્રેક્ષ્યમાં અધ્યાત્મ યોગિની પૂ. લલિતાબાઈ મ.સા.નાં વિદ્વાન શિષ્યા પૂ. ડૉ. તરુલતાજીની પ્રેરણાથી 'સૌરાષ્ટ્ર કેસરી પૂ. પ્રાણગુરુ જન્મ શતાબ્દી સમિતિ' મુંબઈના સહયોગથી ગુરુદેવની સ્મૃતિ ચિરંજીવ રાખવા પૂજ્યશ્રીની જન્મ શતાબ્દી પ્રસંગે સંસ્થાએ 'સૌરાષ્ટ્ર કેસરી પ્રાણગુરુ જૈન ફિલોસોફિકલ એન્ડ લિટરરી રીસર્ચ સેન્ટર'ની સ્થાપના કરી છે. સેન્ટરના ઉદ્દેશ આ પ્રમાણે છે :

- ❖ જૈન તત્ત્વજ્ઞાન અને સાહિત્યનું અધ્યયન, સંશોધન, સંપાદન અને પ્રકાશન કરવું.
- ❖ સંસ્કૃતિ, ધર્મ અને અધ્યાત્મના સાહિત્યનું પ્રકાશન કરવું.
- ❖ જૈન ધર્મનાં તત્ત્વોની વૈજ્ઞાનિક રીતે રજૂઆત કરવી.
- ❖ પ્રાચીન હસ્તલિખિત અને તાડપત્રીયગ્રંથોનું સંશોધન અને પુસ્તકાલયની પ્રવૃત્તિ કરવી.
- ❖ જૈન ધર્મને કેન્દ્રમાં રાખી માનવ ધર્મની પ્રવૃત્તિનો વિકાસ કરવો.
- ❖ જૈન સાહિત્યના અધ્યયન અને સંશોધનનો અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ (સ્કોલરશિપ) આપવી.
- ❖ વિદ્વાનો અને સંતોનાં પ્રવચનોનું આયોજન કરવું.
- ❖ ધર્મ અને સંસ્કારના વિકાસ અને સંવર્ધન થાય તેવી શિબિર અને અન્ય કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવું. સંસ્કારલક્ષી, સત્ત્વશીલ અને શિષ્ટ સાહિત્યનું પ્રકાશન કરવું.
- ❖ અભ્યાસ નિબંધ વાંચન (Paper Reading), લિપિ વાંચન અને પ્રાચીન જૈન ગ્રંથો (Old Jain Manuscript)નું વાંચન.

- ❖ જૈન ધર્મ પર સંશોધન M.A., Ph.D, M.Phil કરનારાં જિજ્ઞાસુ, શ્રાવક, સંત-સતીજીઓને સહયોગ, સુવિધા અને માર્ગદર્શન પૂરા પાડવા અને સંશોધિત સાહિત્યનું પ્રકાશન.
- ❖ જૈન પ્રાચીન ગ્રંથો, ચિત્રો, શિલ્પ, સ્થાપત્યના ફોટાઓ વગેરેની સી.ડી. તૈયાર કરાવવી.
- ❖ દેશ-વિદેશમાં જૈન ધર્મ પર પરિસંવાદ, પ્રવચન-આયોજન, ઇન્ટરનેટ પર 'વેબસાઈટ' દ્વારા જૈન તત્ત્વજ્ઞાન અને સાહિત્ય વિષયક માહિતીનો પ્રચાર કરવો.

આપના સહયોગની અપેક્ષા સાથે

મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી :
નવનીતભાઈ શેઠ

માનદ્ સંયોજક :
ગુણવંત બરવાળિયા

સૌરાષ્ટ્ર કેસરી પ્રાણગુરુ જૈન ફિલોસોફિકલ એન્ડ લિટરરી રીસર્ચ સેન્ટર
S.P.R.J. કન્યાશાળા ટ્રસ્ટ, કામા લેન,
ઘાટકોપર (વેસ્ટ) મુંબઈ-૪૦૦ ૦૮૬.

શ્રી સૌરાષ્ટ્ર કેસરી પ્રાણગુરુ જૈન ફિલોસોફિકલ એન્ડ લિટરરી
રીસર્ચ સેન્ટર, ઘાટકોપર, મુંબઈ-૮૬.

સેન્ટરની કાયમી યોજનાના દાતાઓ

- ❖ માનવમિત્ર ટ્રસ્ટ, સાયન
- ❖ શ્રી વિશ્વવાત્સલ્ય પ્રાયોગિક સંઘ, મુંબઈ - ચિંચણી

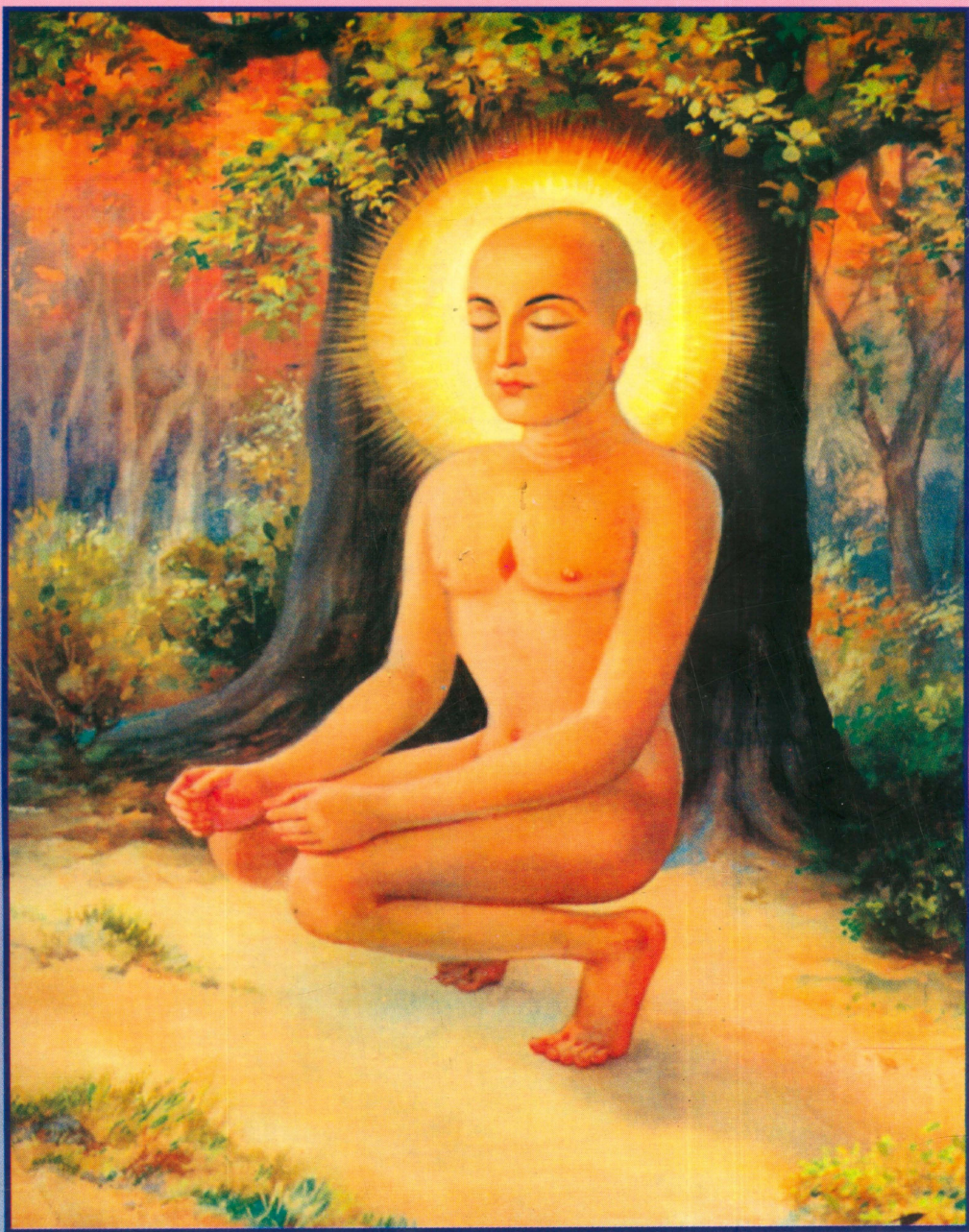
સેન્ટરના પેટ્રોન્સ

- ❖ શ્રી અખિલ ભારતીય સ્થાનકવાસી જૈન કોન્ફરન્સ, મુંબઈ
- ❖ બ્રાંગ્રા નિવાસી હાલ ઘાટકોપર શ્રી મનસુખલાલ અમૃતલાલ સંઘવી

વીતરાગ યૈભવના પ્રેરક દાતા

- ❖ સ્વ. ભૂપેન્દ્રભાઈ જીવરાજભાઈ મહેતાના સ્મરણાર્થે
હ. ચારુબહેન, જયેશભાઈ, નિકિતા, નેહા.
- ❖ શ્રી ચંદ્રકાંત શિવલાલ શાહનાં ધર્મપત્ની અ.સૌ. સ્નેહલતાના
સ્મરણાર્થે હા : સમરતબહેન શિવલાલ શાહ તથા દીપકભાઈ શાહ

BHAGVAN MAHAVIR

કૈવલ્યમૂદ્રા

GODDHASAN